

YA:SUKUNU HIDO TABO LUKUTI MIYA:TIYA:

Lukukunu Buka Ododi Komoeno Mabu

¹⁻² Naeno hido lumagi Tiyopolasi, nolata.* A ipuwalo kebe komokomate ya:lo dikulihuya;, puya:te tupuimi mabuni ibino baidinomamo ba:bi komo dulameholiya;, komo iba:te Godokono Hido Tabo ba olamagimi ba:bi atu komokomo a ba:gala komo tawakalubi hiliyonomo ba:bo kiyahaa:miya:. Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti komopi hiliyonomate ba:bi komokomo pepamo hibinomolo miya:tehoma: newagelenama;, huiy-atiya ibi ipuwalo etate oko hidamo kupuliya:ha:.

³ Ba:bema: naeno kodawa, nale ba:moi hiliyonomo komokomo ibino tupuilame mabuni hidonomamo ba emalagidolenape, naeno tepo ipuwoeno ukuilo ubi ba:bo ihatimo ama:tamo buka ododiti ba:moi komokomo kotuputupuil-amema; ⁴ iyo, komopa:te ama: diya:tumihui, ama:le ba:bi hiliyonomo komokomo hibinomolo kiya:tawahama;, nale ba:moe komo ba:bema: ododimo.

*Godokono Nopodawate Yonekono Hawakala
Komo Sekalayatamo Dolamagiya:*

* **1:1-2:** Tiyopolasi mahiloeno ipuwa nitana 'Godokono Mabulu-bila,' ba:bema: buka ka:lamiholedawa, ama: Godokono mabulu-bima: deda:na, wadiyala ba:moe bukoeno tabote ama:tamo atumu na:kapena.

5 Ba:ba tetelo Heloditi Yudiya hopoenoko Gawadubuma: ba eda:na, eta dubu ebeno mahilo Sekalayatela, ebete Abayakono kapiyuimidawama: eda:nami, ebe ba: Godotamo hawa:goeno ikamehodawa etala. Ebeno kamenoenomahilo Elisabetila, ba:be kamenoenonabiwi atumu Godotamo hawa:goeno ikamehodawala. ⁶ Ba:bene ibinetewapino emede komote Godokono holoholo hapulu tuputupunomoma: ba eda:na, iba:te ebeno hiliyonomotutumu tabamo hibinomolopapamila:nama. ⁷ Huiyatiya ibiniliya, iba:godologudu puliyanomolamabu Elisabetikohogoha:kamenama: eda:nami, iyo, Sekalayakoba:gala Elisabetiko iba:te kadele kabelenomoma: ba eda:ha gudu umiwadiyaha:

⁸ Ba:bene eta manomelo Sekalayakonogu tawakalubino tetete uluhukuya:, iba:te Godoko Adikumino Hiya: Genamalo hiya:hiya: oko kopowatihoma:. Ba:bema: eta hegelalo Sekalayate ba:bolo oko nowatitiya:, ⁹ mabu ba:be hegelalo ebenotawakaluba:te Godokono ubikomamo papamila:halo ebe belawiya:, ebete Godoko Adikumino Genamaguamona:pa:gate, ba:bolo ebete hidonibo puhulu ilinapatapata hunamoba nehaminahale Godotamokonikamehoma:. ¹⁰ Ba:bene ba:bi ilinate koeloba wamotitawakalubi hiliyonomate Godoko Adikumino Genamatamelo ibinotoetoe tabo Godotamoba:bo nolamagimitiya:.

¹¹ Ba:ba tetelo Godokono nopodawate hidonibo puhulu ilinawamoteno patapata tu hapudu ba pehawakala Sekalayakokapiyatamo ba:bo

puluhukuya; ¹² ba:bene ebete ebe umiti ukui bilibilinomoma: eda:lo konomamo toletoliya: ¹³ Huiyatiya nopodawate ebetamo na:goiya; “Sekalaya, ama: akatoletola:la: Godote amia:no toetoe tabo uli, ba:bema: amia:no kamena Elisabetiti dubu gudu kalahimima:ne. Ama: ebena mahilo Yonema: na:ka:miya: ¹⁴ Ba: hibila, ebete da:hawakalamene ama: konomamo ba:bo kokalakalama:na:ta, ba:gala tawakalubi hiliyonomate ba:be mabuma: atumu konomamo kakakalakahama:na: ¹⁵ Ebete menokoeno tepolo ba emedena Godokono Gobogobote ebe ya:lo kotabuimima:ne, ba:bema: Godokono dopo hapulu ebete kodawama: keda:ma:ne, ba:gala ebete helo gao beya a:kaninakamene.

¹⁶ “Ba: hibila, ebete hiliyonomo Isalaela tawakalubi ibino Kodawa Godotamo gala kakamagahelama:ne, ¹⁷ iyo, ebete aeno Kodawa dopamete kotoma:ne ba:gala Hido-talona Gobogobote ebe hunamo ba emede ebete helonomoma: keda:ma:ne, Godokono ukui hawakalimidawa Elayako keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:bema: ebete nabi ba:gala gugudi kapiyama: gala kakamidilima:ne, iyo, ebete Godokono tabo ulihoha:pino ukui hiya:ma: midililamete kotuputupuilamelelamema:ne, ba:gala ebete Kodawoeno tawakalubi kohiduilamema:ne ebena pe komoma:”

¹⁸ Sekalayate Godokono nopodawatamo na:goiya; “Na ba:moe komo hibinomolo keba ka:na na:kiya:tawamo, mabu na kadelenomola ba:gala naeno kamena kabelenomola?”

¹⁹ Ba:bene Godokono nopodawate na:huiyuya;

“Na ba: Ga:ibiliyolotela, Godokono holoholo hapulu la:nanakomo, iyo, na ebete poename ba:moe hido tabo ama: kopikiyamema:. ²⁰ Naeno tabote hibinomoma: keda:ma:ne, huiyatiya ama:le ba:be tabo hibima: kamidiha:, ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti ba:be hibi komote puluhuku teta:mo ama: tabo olamagiha:ma: keda:ma:na:ta.”

²¹ Ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te Sekalayakono puluhuku komo ba latimita iba:te na:ga:litiya:, “Tete ga:ga:nomolo ebete Godoko Adikumino Genamalo badama: ka:luta?”

²² Ba:bene ebete Godoko Adikumino Hiya: Genamane da:puluhukuya: tawakaluba:tamo tabo olamagima: kapemodobuya:ha:. Huiyatiya ebete iba:tamo kokotamo da:polamagiya:, ba:be komodo iba:te ba:ma ka:na iya:tawahuya:, ebete Godokono Genamalo ba luta, Godokono nopodawate ebetamo duluhuku ebenu baidi hiya:ma: ba:bo eda:hame.

²³ Ba:bene Sekalayakono oko tetete Godoko Adikumino Genamalo da:wibuya:, ebete ebenu habamo ba:bo tuya:. ²⁴ Ba:bene komo hegela da:petohuya: ebenu kamena Elisabetiti lamituma: dediya:, ebete ba:ba tetene tupuimiti paibo manome ipuwalo ebenu genamanomolo emediya:. ²⁵ Ba:ba tetelo ebete ebenu tepo ipuwalo tabo ba:ma ka:na goiya:, “Ka:lo kuititi hegela tetenomolo Godote na a:malemalenateni, iyo, ebete gudu natamo ba ikaname naeno hilopo komo gobogobamo ihatenami.”

Godokono Nopodawate Ya:sukunu Hawakala Komo Ma:litamo Dolamagiya:

²⁶ Ba:bene Elisabetiti lamituma: eda:te, sikisi manome da:petohuya: Godote ebene nopodawa Ga:ibiliyoloko Ga:lili hopoeno Nasaleta habamo ba:bo poemiya: ²⁷ Ebete bohele Ma:litamo Godokono nopo badahiya:, ba:be bohele dopamo Yausepetamo a:galuimiya:, ba:moe dubu Yausepeko ba: Ko Gawadubu Da:ibidikono eyono gudu etala. ²⁸ Ba:bene nopodawate Ma:lilo na:pegoemiya:, “Ama: nolata, Kodawa Godote ama: malemalelo a:lawia:ta! Ebete ama:go bemedena!”

²⁹ Ba:bema: Ma:liti ba:be tabo duliya: ukui bilinomoma: eda:lo ebene tepo ipuwalo na:goiya:, “Moe komo badala:ka:?”

³⁰ Nopodawate ebetamo na:goiya:, “Ma:li, ama: akatoletola:la:, mabu Godote ama: ba:ma ka:na a:malemaleta:ta, ³¹ ama:le lamituma: eda:te dubu gudu kalahimima:na:ta, ba:bene ama: ebene mahilo Ya:suma: na:ka:miya: ³² Ebete konomoma: keda:ma:ne, tawakaluba:te ebe Hununomo Godokono Guduma: ba:ka:minakomena:, iyo, Godote ebe Ko Gawadubuma: komidima:ne, ebene iniwa Da:ibidiko keba ka:na kemedenami ba:ba ka:na. ³³ Ba:bema: hibila, Ya:ikobokono eyoni gugudi ipuwalo ebete emedena emedena tetelo Ko Gawadubuma: beda:namene, iyo, ebene Ko Gawadubuma: eda: komote a:kawibonamene.”

³⁴ Ma:liti huiyatiya nopodawatamo na:goiya:, “Na bohelenomola ba:gala na awihinola. Ba:moe komote natamo keba ka:na na:kuluhukumini?”

³⁵ Nopodawate ebetamo na:huiyuya:, “Hido-talona Gobogobote ama:tamo kopema:ne, ba:gala Godokono helote ama: hunamo kemedema:ne,

ba:bema: ama:le dalahimimina: ba:be talona gudu tawakaluba:te Godokono Guduma: ba:ka:minakomena:. ³⁶ Ama: amia:no menokoeno naniko Elisabetikono komo nemalagidola. Dopamo tawakaluba:te na:ga:lanakuya: ebe hogoha: kamenala, huiyatiya ebete kabele tetelo lamituma: eda:te sikisi manome ba: a:wibui. ³⁷ Ba: hibila, hiliyonomo komokomo ododilima: Godogodolo helo bitana, eta ododiha: komote ebegodolo kitanaha:.”

³⁸ Ba:bema: Ma:liti na:goiya:, “Na Kodawa Godokono huiyaha: oko bohelela. Wadiyala ama:le da:gaa:, ba:be komote nuluhukamene,” ba:bene Godokono nopodawate ebegodone ba: dito tuya:.

Ma:liti Elisabetiko Umima: Da:tuya:

³⁹ Ba:ba tetelo Ma:liti tiyonomo mahigate Yudiya hopeno hunuhunu hakamo tote eta muhulu habamo dito nuluhukuya:. ⁴⁰ Ba:bene ebete Sekalayakono genamamo nodolote Elisabetiko ba na:pa:watameho ebetamo nolata tabo ba:bo nolamagiya:.

⁴¹ Ba:bema: Elisabetiti Ma:likono nolata tabo duliya:, ba:ba tetenomolo ebene tepo ipuwalo guduti ko kalakala lawete ba:bo midiwihuya:. Ba:bene Godokono Gobogobote Elisabetikono tepo ipuwa da:tabuimiya:, ⁴² ebete tabo hunamo adipatelo Ma:litamo na:goiya:, “Hiliyonomo kamenakamena ipuwalo Godote ama: hunamo adipatelo hidonomamo bowalubinamena:ta, ba:gala ama:le dalahimimina: Godote ba:be Kodawa atumu emedena tetelo bowalubinamene.

43 Naeno Kodawoeno menoko, ama:le na unamema: da:pa: kalakala konomola, huiyatiya ba:moe hidonomo komote na kuba lumagitamo badama: kuluhuku? 44 Ba: hibila, nale amia:no tabo dulimo, ba:ba tetelo naeno tepo ipuwalo guduti ko kalakala lawete ba:bo midiwiho, 45 ba:bema: ama:tamo kalakala bada konomola:ka:, mabu ama:le Godoko hibima: a:midia:ta ebena tabote ama: ipuwado hibinomoma: keda:ma:ne!”

Ma:liti Godoko Dadikumiya:

46 Ba:bene Ma:liti na:goiya:,

“Naeno emalagidolote Godoko nawagaminuta,

47 iyo, naeno tepo ipuwate

naeno Ka:ka: Mula:dawa Godotamo
na:kalakaluta,

48 mabu ebete na emalagidolonelo

kalakala komo ododi

na ebena deha:poto huiyaha: oko bohele-
tamo!

Ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti emedena eme-
dena tetelo

tawakalubi hiliyonomate

na kalakala lumagima: ba:ka:naminakomena:,

49 mabu Helonomo Godote natamo koko hidohido
komo ododili,

iyo, ba:be Kodawoeno mahilo ba: talonala!

50 “Ba: hibila, puya:te ebe da:tolemena

ebete iba:tamo malemale bihatenakomene,

iyo, tawakaluba:te ba:moe hopolo tete
ga:ga:nomolo ba emedehona,

ebete iba:tamo ba: ba:ma ka:na bewagele-
nakomene.

51 Ba:bema: a tetelo ebete ebena kokotamo
koko komokomo ododili,
ba:gala puya:te ibi ha:kiya awagahalo kokoma:
da:ga:lui,
ebete ibino nopo kubahilamete
ebeno heloamo ibi a:ta:malateli.

52 “Ba:gala ebete koko gawadubu ibino helo ha-
bane tama:mo a:miya:ti,
huiyatiya ebete ba:be atu tetelo
hegehege tawakalubi a:wadiya:paa:lateli.

53 Iyo, puya:te awaelo demedehonama;
ebete ibi hidohido ilinamo ba tabuilame,
huiyatiya dogodogo ilinagopi ilinaheno dito
oelami.

54-55 “Ba:bema: hibila,
ebete aeno iniwala:tamo hibinomolo
da:goiya,
ba:be tabote a tetelo ba: na:hawakala,
iyo, tete tatalila ebena owalubi komote ku-
luhukuma:ne
ebeno huiyaha: okodawa Isalaelatamo.

Ba:moe ba:be mabuma: Godote A:ibalahamatamo
kebe malemale ka:hawakalimiya;
ba:be malemala:mo ebena eyoni gugudi
emedena tetelo bemalagidolenamene!”

56 Ma:liti ba:moi tabo komokomo olamagi
da:wibuya:, ebete netewa-kapiya manome Elis-
abetikoba: emedete, ba:bene ebete ebena ha-
banomamo gala dito katuya:.

*Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadu-
lateledawate Da:hawakaluya:*

⁵⁷ Ba:bene Elisabetikono gudu alahimi tete da:piya: ebete dubu gudu alahimiti, ⁵⁸ ebe tamelo demedehonama: ba:gala ebenu mabu tawakalubi, iba:te Godokono hido owalubi komo Elisabetigodolo umiti eba:go na:kalakalahuya:. ⁵⁹ Ba:bene sa:ba:ni hegela da:petohuya:, a:iti hegela tetelo iba:te dubu guduino tama itamida kukala ododima: ba:bo pelamiya:. Ba:ba tetelo komopa:te ubi bihatiya: ba:be gudu ebenu nabiwi Sekalayakono mahilamo koka:mima:, ⁶⁰ huiyatiya ebenu menokote na:goiya:, “Ao, la: ebenu mahilo Yonema: na:ka:ma:la:.”

⁶¹ Ba:bene iba:te la:wa:hate ebetamo na:ga:luya:, “Numa:, la:enu tawakaluba:godolo ba:moe mahilo kitanaha!” ⁶² Ba:bema: iba:te ebenu nabiwitamo kokotamo ba ga:la ebe nalatediya:, ebenu ubi keba ka:na kitana gudutamo mahilo kikamema:.

⁶³ Ba:bene Sekalayate kokotamo olamagilo komopa:te tabo miya:teno ilina adahemema: da:goelamiya:, ebete ba:be ilina lawete ba:ma ka:na miya:tiya:, “Ebenu mahilo Yonetela.” Ba:be mabuma: iba:te konomamo hanohanohuya:, ⁶⁴ ba:bene ba:ba tetenomolo Sekalayakono tabo olamagi komote da:kahidomiya:, ebete Godoko milimiho ba:bo tupuimiya:. ⁶⁵ Ba:bema: ebenu habanapa:te ba:bi hanohano komo dulamiya: iba:te koamo toletolehuya:, ba:bene iba:te ba:bi komokomo tawakalubi da:nikiyahalamiya:, ba:be tabote Yudiya hopeno hunuhunu hakoeno hiliyonomo habahabamo ba:bo tuya:. ⁶⁶ Ba:gala

puya:te ba:be tabo duliya: iba:te ba emalagidolo na:ga:luya:, “Ba:moe gudu ebete kebako dawama: na:keda:mene?” Iba:te ba:moe tabo bega:luya: mabu ibino umi ipuwalo Godokono helote ba:be gudugodolo hibinomolo itanuya:.

Sekalayate Godokono Ukui Ebeno Gobogob-oeno Heloamo Da:hawakalilamiya:

⁶⁷ Ba:bene Godokono Gobogobote Yonekono nabiwi Sekalayakono tepo ipuwa da:tabuya:, ebete Godokono ukui ba:ma ka:na hawakalilamiya:,

⁶⁸ “Godote Isalaela tawakalubi hidonomamo dowlubilinako,
ale ebe ba:bema: komilimihoma:nema:,
mabu ebete ebeno tawakalubi owalubilima: ba:
na:pe,
tete tatalila ebete ibino kuba ododili ipuwane
ibi kopuluhukulatelema:ne!

⁶⁹ Iyo, Godote a mabuma: dadipati,
ba:be Ko Ka:ka: Mula:lea:medawate ba:
na:pe,
ebe ba: Godokono okodawa Da:ibidikono ey-
ono gudu etala.

⁷⁰ “Ba: hibila, puya:te dopamo tetelo
Godokono talona ipuwalo demedehonama:,
ebete ba:bi okopi ipuwado
ebeno ukui ba hawakalimi na:goiya:,

⁷¹ puya:te maubahalete atamo alaholoho komo
dododinaka,
ebete a ibino helo kokotone ku-
luhukua:tema:ne.

72 Iyo, ebete eta tabo ba:ma ka:na kagoiya,
 ebete aeno iniwala:tamo ebena malemale
 bihatenamene,
 ba:gala ebete iba:tamo kebe nopo hibinomolo
 da:tamotiya,
 ba:be hido-talona tabo ba emalagidolona
 emedena tetelo ebete bododinakomene.

73 “Ba:gala ebete aeno iniwa A:ibalahamatamo
 hibinomolo na:kagoiya,

74 puya:te ago dalaholohonaka,
 ebete a ibino kokoto ipuwane kuwatema:ne,
 ba:bene ale ibi tolelameheno
 ebe kapiyatamo oko bowatihonakoma:.

75 Iyo, ale ebena holoholo hapulu
 talona tawakalubima: ba eda:hana,
 ale emedena tetelo
 ebena tuputupu gabodo
 ba:wapata:lamenama:.”

76 Ba:bene Sekalayate ebena tabo moga:melo
 gala na:kagoiya,

“O naeno gudu Yone,
 tawakaluba:te ama: Hununomo Godokono
 ukui hawakalimidawama:
 ba:ka:minamena:ta,
 iyo, ebete da:poememene,
 ama:le ba:be Kodawoeno gabo dopamete ba
 tonato,
 ebena gabo kohiduimima:na:ta.

77 Ba:gala ama:le Godokono tawakalubi
 ba:ma ka:na kiya:tulamema:na:ta,

ebete ibino kuba ba egebolelame kadodohole-
lamema:ne,
iyo, ebete ba:be gabodo ibino ka:ka: ko-
mula:lalamema:ne.

78 “Ba:bema: hibila, aeno Godote
a konomamo ba malemalea:tena,
ebeno ka:ka: mula:leno alote atamo ba:bo kopu-
luhukuma:ne,
hegelate tawakaluba:tamo da:puluhukunako
ba:ba ka:na.

79 Ba:be alote ebenu Hunu Habane
kopa:la:minama:ne,
hoe ipuwalo ba:gala du ipuwalo demede-
hona
ba:bi tawakaluba:tamo,
ba:bema: kalakala konomola,
Godote ebenu tatabalo wapata:lame
komoeno gabo
a ba:bo kiya:tua:mema:ne.”

80 Ba:bema: Sekalayakono guduti ba
ape Godokono Gobogobote ebe ipuwalo
helonomoma: ediya:, ba:bene ebete dito
hopamo tote ba:bo nemedenami, huiyatiya
galane Godokono ubi tetelo ebete Isalaela
tawakaluba:tamo ba:bo puluhukuya:.

2

Ya:suti Da:hawakalaniya:

Ma:t 1.18-25

1 Ba:ba tetelo Konomo Gawadubu Sisa
Ogastasete hopo konomamo tabo bepoemiya:
hiliyonomo tawakaluba:te ibino mahilo

gabomanino bukamo konemiya:tehoma; ² ba:be atu tetelo Kiliniyasete Siliya hopoeni Kapela Gawadubuma: eda:nami. Buka ka:lamihole dawa, wadiyala ama: niya:tawa, ba:moe ba: dopo tetela hiliyonomo tawakaluba:te ibino mahilo gabomanino bukamo da:nemiya:tehuya; ³ ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ba:be komo konododima: ibino iniwalino hiya:hiya: habahabamo na:tolameholiya:

⁴ Ba:bene Yausepete Ga:lili hopoeni Nasalet habane Yudiya hopoeni Beteleheme habamo tuya; mabu ebe ba: Ko Gawadubu Da:ibidikono eyono gudu etala ba:gala Da:ibidiko Beteleheme habalo hawakaluya: ⁵ Ba:ba tetelo Ma:liko ebetamo a:galuimiya: ba:gala ebe lamitula, ba:bema: ibi netewapa:te badi tuya: iba:te ibino mahilo ba:bolo konemiya:tema: ⁶ Ba:bene iba:te Betelehemelo ba nemedede eta dulu Ma:likono gudu alahimi tete da:peniya; ⁷ ebete ebeno dopo bahibahi gudu alahimate ebe kalikamo a:wa:tinate kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo dito adila:teniya; mabu kapela tawakaluba:te da:lahanakui ba:be genamalo haba puliyala iba:te ba:bolo emedema:

Godokono Nopopa:te Sipi-goegoe
Ulamepa:tamo Da:pehawakalahaleniya:

⁸ Ba:ba tetelo sipi-goegoe ulamepa:te Beteleheme haba tamelo hemohemo hopolo ibino sipi-goegoe ba ulamena, ⁹ Kodawa Godokono nopodawate iba:tamo pehawakalanate Godokono alo konomote ibi ba:bo pa:la:minaleniya: Ba:bema: iba:te konomamo

toletolehoniya;, ¹⁰ huiyatiya nopodawate iba:tamo na:goeniya;, “La: katoletolehonala! Na la:tamo hido tabo badahemo, ba:be tabote tawakalubi hiliyonomatamo kalakala konomo kikalamema:ne, ¹¹ mabu ka:lo dulu Da:ibidikono habalo la:eno Ka:ka: Mula:lamedawa a:hawakala, ebe ba: Kodawa Kelisote, Godokono Oemedawala. ¹² La: tolamete ba:be gudu kalikamo a:wa:ti konumima:nemata, ba:gala ebe kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo adila:tela, iyo, la:le ba:be hanohano komo numiti ba:bo kiyatawahama:nemata naeno tabo ba:hibinomola.”

¹³ Ba:ba tetenomolo ba:be nopodawago komo Godokono nopopi hiliyonomate ba: dito pehawakalahaleniya;, ba:bene iba:te Godoko ba adipatena na:ga:laniya;,

¹⁴ “Godote ebenu Hununomo Habalo demedena, la: ebe milimiholo nadipata:la:

Ba:moe hopolo ebete puya:tamo da:kalakalana, ebenu ka:ka: mula: komote iba:godolo nitanamene!”

¹⁵ Ba:bene Godokono nopopa:te Hunu Habamo gala da:kanalehawaminaniya;, ba:ba tetelo sipi-goegoe ulamepa:te na:ga:laniya;, “Kodawa Godote a da:goea:me BeteleHEME habalo ka:lo dulu duhuku, a ba:be komo umima:kotolamiya:.”

¹⁶ Ba:bene iba:te tiyonomo tolamenate, Ma:liko, Yausepeko, ba:gala a:lia:li gudu kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo adila:te,

iba:te ibi ba:bo nulameniya:. ¹⁷ Ba:bene sipi-goegoe ulamepa:te gudu numinate, nopodawate ebene komoma: da:goeniya:, iba:te ba:be tabo Ma:liko Yausepeko ibi ba:bo nikiyalameniya:. ¹⁸ Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti puya:te sipi-goegoe ulamepino tabo dulihuya: ibi hiliyonomate konomamo hanohanohuya:, ¹⁹ ba:gala Ma:liti ba:moi komokomo ebene tepo ipuwamo miya:tenate tete hiliyonomolo koamo nemalagidolenami. ²⁰ Ba:bene ba:be dulu sipi-goegoe ulamepa:te ba wilalena, Godoko adikuma:go ba:bo tolameniya:, mabu iba:te Godokono nopodawagodne kebe tabo kulihoniya:, iba:te ba:bi hiliyonomo komo hibinomolo a:nulameniya:.

Yausepeko Ma:liko Iba:te Ya:suku Mahilo Dikamiya:

²¹ Ba:bene wuiki kapiya wibote dubu guduino tama itamida kukala ododi tete da:piya:, Yausepeko Ma:liko iba:te ba:moe gudu Ya:suma:ka:miya:, mabu ebene menokote lamituma:eda:heno Godokono nopodawate ba:moe mahilo ya:lo ikamiya:.

Iba:te Ya:suku Yelusalemamo Da:magatuya: Godotamo Ikamema:

²²⁻²⁴ Ba:bene tete da:piya: iba:te Ya:suku lawete Yelusalema ko habamo dito tolamiya: menokola gudula ibino agima talona konupula:lema:, Godote Moseseko ipuwado tutumu tabo dihatiya: ba:ba ka:na. Iyo, ba:be tutumu tabote Yunapi ba:ma ka:na iya:tulamena, agima talona upula:tetelo menokote gimai hola netewa o badu hola

netewa Godotamo nikamehamene, ba:bema: Yausepeko Ma:liko iba:te ba:moe tutumamo papamila:te hawa:goeno ilina ebetamo ba: ba:ba ka:na ikamehuya:. Ba:gala ba:be atu tetelo ibi ubila gudu Ya:suku Godotamo ikamema:, mabu Godokono eta tutumu tabote ba:ma ka:na kagoena, dopo dubu gugudi talonama: midiliti Godotamo kikamehoma:.

Simiyonote Gudu Ya:suku Da:matopiya:

²⁵ Ba:ba tetelo eta dubu ebena mahilo Simiyonotela, ebete Yelusalema ko habalo emedenami. Ebe tuputupudawanomola, iyo, ebete Godotamo na:papamiwatanami ba:gala ebete Isalaela tawakalubino ka:ka: mula:le komoeno uluhuku tete belatiminami. Ba:bema: Godokono Gobogobote eba:go ba emedena ²⁶ ebe ya:lo a:goemiya: ba:ma ka:na, ebete Godokono Oemedawa Kelisoko dopamo umiti ebe galane ba:bo kohoema:ne. ²⁷ Ba:bene Ma:liko Yausepeko iba:te Godokono tutumamo papamila:lo ibino gudu Godoko Adikumino Hiya: Genamamo da:magatuya:, ba:be komo Godokono Gobogobote Simiyonoko ba:bo iya:tumiya:. Ba:ba tetelo ebete Godokono Genamamo pete, ²⁸ gudu Ya:suku pumiti ebena kokotamo ebe pematopa:te Godotamo kalakala tabo ba:ma ka:na polamagiya:,

²⁹ “Kodawa, ama:le dopamo hibinomolo da:goiya:la
ba:be tabote a:hawakala,
ba:bema: na amia:no huiyaha: okodawate
gelebadia:go hoea:mo kotoma:nemo.

- 30 Hibila, ka:lo naeno baida:mo
 amia:no ka:ka: mula: komo ba: umimo,
 31 ba:be ka:ka: mula: komo ama:le a:hiduimiya:ta
 hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubino holo-
 holo hapulu.
 32 Iyo, amia:no ka:ka: mula: komo ba: hido alola,
 ba:be alote Yuha:pa:tamo
 amia:no ubi gabo ba hawakalimina,
 amia:no Isalaela tawakaluba:tamo
 koamo ba:la:minanamene.”

33 Ba:bene Simiyonote gudu Ya:sukunu komoma: kebe tabo kolamagiya:, Ma:liko Yausepeko iba:te ba:be tabo uliti konomamo hanohanohutiya:. 34 Ba:ba tetelo Simiyonote Godoko bikiyamiya: ebete ibi hidamo kowalubilinama:, ba:gala ebete guduino menoko Ma:litamo na:goiya:, “Ba:moe gudu Ya:suku Godote ebe ya:lo ka:miti a:lawiyya:, ba:bema: ebete Isalaela tawakalubi ipuwalo ibino kubakuba komo ba:gala hidohido komo hiliyonomo kanagilamelelamema:ne. Iyo, ebeno emede komote hanohano komoma: eda:te Godokono helo kohawakalimima:ne, ba:bema: komo tawakaluba:te ba:be komo umiti ubiha: tabo ga:late 35 ibino kubakuba ukui kohawakalilamema:na:. Ba:ba tetelo ko temetemete ama:tamo puluhukuti, alaholohoeno kiyokiyo gili keba ka:nala:ka: ba:be temetemete amia:no tepo ipuwa ba:ba ka:na kalihamidama:ne.”

A:nako Ba:gala Ya:suku Ibino Komo

36 Ba:be atu tetelo eta Godokono ukui hawakalimidawa kamenate nemedenami, ebeno

mahilo A:natela, ebene nabiwi Pa:nuwelatela, ebe A:sa gu lumagila. Ba:moe kamena ba:kabelenomola. Dopamo ebete dubu lawete sa:ba:ni gogo emedete³⁷ ebene awiti ba:bo hoiya:, ba:bene ebete hamolema: eda:te ba:ba tetene tupuimiti ebene 84 gogo teta:mo puluhuku, ebete hegela ba:gala du hiliyonomolo Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba emedena ba:be genama kamiya:panakuiha:. Ba:be tete ga:ga:nomolo ebete Godoko ba adikumina, komo tete hiliyonomolo baa: nahaheno Godotamo toetoe tabo ba:bo olamaginakui.³⁸ Ba:bene Yausepeko Ma:liko iba:te Simiyonokoba: tabo ba ga:luta, ba:be atu tetenomolo A:nate pete gudu Ya:suku pumiti kalakala tabo Godotamo ba:bo padipatiya:. Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti, Yelusalemanapi ipuwalo puya:te ibino ka:ka:mula:le komoeno uluhuku tete da:latiminama:, iba:te Godokono Genamamo da:pelamenakui A:nate ibi hiliyonomatamo Ya:sukunu komoma: ba:bo olamaginakui.

Ma:liko Yausepeko Iba:te Nasaletete Habamo Gala Da:katuya:

³⁹ Ba:bene Ma:liko ba:gala Yausepeko iba:te Godokono hiliyonomo tutumuino komokomo hidamo ododiliti, iba:te Ga:lili hopoeno Nasaletete habamo gala na:katuya: mabu ba:be ba: ibino habanomola.⁴⁰ Ba:bolo gudu Ya:suti ba ape heloma: ba:bo ediya:, ba:gala ebete ukui muludawama: eda:lo Godote ebene malemale komamo ebe nowalubinami.

Ya:suti Ebene Kuhi Tetelo Godoko Adikumino Hiya: Genamamo Da:tuya:

⁴¹ Ya:sukunu menoko nabiwi ibino komo ba:ma ka:nala, gogo hiliyonomolo iba:te komo tawakaluba:go Yelusalema ko habamo tolamenakuya: Yunapino Adaguila: Poko konododima:, ⁴² ba:bene Ya:suti 12 gogo tetema: ba eda: iba:te ebe lawete gala na:katolamiya: ba:be poko habamo.

⁴³ Ba:bene Pokoeno hegellate da:wibohuya: iba:te Nasalate habamo gala na:kapelamiya:, huiyatiya Ya:suti Yelusalemalo da:pekaguya: ebena menoko nabiwi iba:te kiya:tawahuya:ha:.

⁴⁴ Iba:te Ya:suku tawakaluba:go habamo na:tomo ga:late, ba:be hegela kapiyalo tonomo tote, ba:bene gapogapolo iba:te ebe ibino tawakaluba:godolo ba:gala mabuluba:godolo nohowadinate ⁴⁵ ebe kanuminiya:ha:. Ba:bema: eta hegellalo iba:te ebe ohowada:go Yelusalema ko habamo gala katote, ⁴⁶ ba:bene netewakapiya hegellalo iba:te ebe Godoko Adikumino Hiya: Genamalo iya:tulamepi dubago ba luta ba:bo numiya:, ebete ibino tabo ba uliho ibino iya:tulame komokomoma: ba:bo alateda:lenakui.

⁴⁷ Ba:ba tetelo Ya:suti iba:go tabo ba ga:la ibi tuputupu tabamo da:huiyalamenakui, ba:bema: puya:te ebena tabo dulihutiya: ibi hiliyonomate koamo hanohanohutiya:. ⁴⁸ Ba:bema: Ma:liko Yausepeko ibi netewapa:te ebe da:numiya:, koamo nela:wa:hate menokote ebe na:goemiya:, “Gudu, ama: ba:moe komo atamo badama: kododiui? Amia:no nabiwi ba:gala na, ale ama: tepo temetema:go ohowadinata.”

⁴⁹ Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Mabu keka: la:le na ba:moe haboeno hiya:hiya:

genamalo dohowadinitakama? Wadiyala la: niya:tawahala: na naeno Nabiwino Genamalo ba:lutamamo, na eta genamalo luta a:kamodobamo!”⁵⁰ Iba:te huiyatiya ba:be taboeno ipuwa hidamo kalawiya:ha:

⁵¹ Ba:ba tetelo Ya:suti ebena menoko nabiwi iba:go Nasalete habamo tote, ba:bolo ba nemedena ibino tabamo a:papamiwatanakui, ba:bene Ma:liti ba:moi komokomo ebena tepo ipuwamo miya:tete hiliyonomo tetelo koamo nemalagidolenami.⁵² Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, Ya:suti mulu emalagidolago ba ape, Godoko ba:gala tawakalubi ebetamo na:kalakalahanama:.

3

Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadulateledawate Godokono Tabo Dolamagiya:

Ma:t 3.1-12; Mak 1.1-8; Yon 1.19-28

¹ Ba:ba tetelo Sisa Taibiliyasiti 15 gogolo hopo konomoeno Konomo Gawadubuma: ba eda:na, komo dubate ebena hopopima: ba:ma ka:na eda:hanama:;

Poniyase Paeleteko Yudiya hopoeno Kapela Gawadubula.

Helodiko Ga:lili hopoeno Ko Gawadubula.*

Ebena ekawi Pilipiko Ituliya hopo ba:gala Ta:konaitasi hopoeno Ko Gawadubula.

* **3:1:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suti da:hawakaluya: ba:ba tetelo Yudiya hopolo Ko Gawadubuma: deda:nami, ba:be dopo Helodi ba: ba:moe eta Helodikono nabiwila, iyo, nabiwiti gudutamo atu Helodi mahilo beka-ikamiya:.

Ba:gala Laisaniyasiko A:bilini hopoenō Ko Gawadubula.

² Ba:be atu tetelo A:nasiko ba:gala Kayapasiko ibi netewapa:te Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watowatopima:eda:nama:, ba:bene Sekalayakono gudu Yōneko ebete dito hopolo ba nemedena Godokono tabote ebetamo ba:bo piya. ³ Iyo, ebete Yodane Tulino hopo konomamo tote Godokono tabo ba:ma ka:na nolamagiya:, “La:eno kubane ohobila:te beyamo aduti komo lawema: na:pelama:la:, ba:bene Godote la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta.”

⁴ Ba: hibila, Godote dopamo ebēno ukui hawakalimidawa Aisayagodone Yonekono pe komoma: ebēno Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

“Lumagiti dito hopolo
tabo ba:ma ka:na ibulu kopegoema:ne,
‘Kodawoeno gabo na:hiduima:la:,
ebēno gabo na:tuputupuima:la:!

⁵ Godote ba:moe hopoenō haka bola:la:ha hiliy-
onomo
ihilateholete,
hunuhunu haka apotalamima: komidil-
ima:ne,
iyo, ebete keka:keka: gabo hibilo tuputupuil-
amete,
gaboeno haka gugu ihilateholete
kodilidililamema:ne.

⁶ Ba: hibila, ebete tawakalubino
ka:ka: da:mula:lelamemene,

ibi hiliyonomate ba:be komo
ba:bo kumima:na:!' ”

⁷ Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Yonetamo na:pelamiya: ebete ibi beyamo kowadulatelema:, huiyatiya ebete iba:tamo na:goiya:, “La: bu kalulata! La: pote ka:goelamiti beyamo wadulatelema: da:pelamema, aba:, Godokono konomo mauba komote la:tamo a:kapa:mene? Ao, kopema:ne! ⁸ La:eno tepo ipuwa hiya:ma: da:midilima, wadiyala la: la:eno hibi komo hawakalimima: hidohido komo nododila:la:. La: ha:kiya la:tamo ba:mako tabo ga:la akatupuima:la:, ‘A modobola mabu A:ibalahamako ba: aeno iniwa nabiwila.’ Ao, la: a:kamodobamata! Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godogodolo helo bitana ebete ba:moi nakolamo A:ibalahamakono gugudi kododilimima:! ⁹ Ba:bema: ka:lo Godote ebene kabi adi, hiliyonomo nolohoha: gao keha ebete luhuti koa:mo kiya:hekema:ne.”

¹⁰ Tawakaluba:te ba:be komo uliti Yoneko nalatediya:, “A Godokono mauba duhimima: bada komo na:kododima:?”

¹¹ Ebete ba huiya na:goiya:, “Wadiyala kaliko netewagodawate eta kalikoha:dawa kowalubima:ne, ba:gala baa:godawate baa:ha:dawa kowalubima:ne.”

¹² Ba:bene komo ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi dubu iba:te beyamo wadulatelema: da:pelamiya:, iba:te ebe na:palatediya:, “Iya:tulamedawa, a bada komo na:kododima:?”

¹³ Ebete ibi na:goelamiya:, “La:le ta:kese mani uwate tetelo ha:da gabodo konomamo akuwa-

tenakala: la: ha:kiya la: owalubilima:, huiyatiya gabomani dubate da:ga:lanaka ba:be modobolo nuwatenakuya:la:.”

¹⁴ Ba:bene komo alaholohopa:te Yoneko nalate-diya:, “A keba ka:nala:ka? A bada komo na:kododima:?”

Ba:bene ebete iba:tamo na:goiya:, “La:le komo tawakalubino mani heloamo o ha:da gabodo akuwata:la:, ba:gala la:eno tabo ga:la ipuwalo komo tawakalubi akakubahilama:la:, ba:gala la:eno oko huiya da:lawenakoma ubiha: tabo ga:laheno kalakalago nuwatenakuya:la:.”

¹⁵ Tawakaluba:te Yonekono komo ba emalagidolo, iba:te kalakalahalo nemalagidoluya: Yoneko da: Godokono Oemedawa Kelisotela: ¹⁶ Ba:bene Yonete iba:tamo na:goiya:, “Nale la: beyamo wadulatemata, huiyatiya eta lumagiti naeno gala hapuni ba:pena. Ebeno helo konomote naeno helo na:gogolona, ba:bema: na hidoenoha: nale ebeno nato ukulalemema:. Hibila, ebete la: Godokono Gobogobamo ba:gala ebeno koa:mo kopewadulatelema:na:ta, ¹⁷ iyo, ebete witi-laisoeno nonoka tama:mo miya:teno ilina a:lawi, ba:bene ebete witi-laisa nahoeno ebeno genama guamo ba miya:te nonoka koa:mo ba:bo kiya:hekema:ne, ba:be koete itana tetelo na:woena, a:kaha:gale.”

¹⁸ Ba: hibila, Yonete Godokono Hido Tabo dolamaginakui, ebete hiliyonomo hiya:hiya: komokomo biya:tulamenakui tawakaluba:te ibino ukui hiya:ma: komidilima:. ¹⁹ Ba:bene eta hegelalo Yonete Ko Gawadubu Helodiko konomamo kiyahamiya:, mabu ebete ebeno

ekawino kamena Helodiyasiko pilolo lawiya: ba:gala ebete komo hiliyonomo kubakuba komo bododilinakui. ²⁰ Ba:ba tetelo Heloditi eta konomo kuba komo ba:ma ka:na kododiya:, ebete Yoneko du genamamo dito ihatiya:.

Yonete Ya:suku Beyamo Dadutiya:

Ma:t 3.13-17; Mak 1.9-11

²¹ Heloditi ebe du genamamo ihateheno, dopamo Yonete tawakalubi hiliyonomo beyamo a:wadulateliya:, Ya:suku baleta. Ba:bema: Ya:suti beyamo aduti komo lawete, Godotamo kalakala tabo ba olamagita Godote ebene Hunu Haba ba:bo a:hiya:miduya:. ²² Ba:bene Godokono Gobogobote gimai holamo ebe hunamo ba pihitiga, tabote Hunu Habane ba:ma ka:na pihitiguya:, “Ama: naeno kapiya Gudunomolata. Na ama:tamo na:kalakalutamo.”

Ya:sukunu Mabu Tawakalubino Mahiloeno Komo

Ma:t 1.1-17

²³ Ya:suti 30 gogoma: ba eda: ebete ebene ko oko ba:bo tupuimiya:, ba:bene ebene mabu tawakalubino mahiloeno komo ba: ba:ma ka:nala. Tawakaluba:te ibino ukuilo ebe Yausepekono guduma: ga:lanama:, ba:moe Yausepeko ba: Hilaikono gudula.

²⁴ Hilaiko Mata:takono gudula.

Mata:tako Libaikono gudula.

Libaiko Melekaikono gudula.

Melekaiko Yanaikono gudula.

Yanaiko Yausepekono gudula.

²⁵ Yausepeko Mata:tayasikono gudula.

Mata:tayasiko A:imosokono gudula.
 A:imosoko Na:ihumakono gudula.
 Na:ihumako Esalaikono gudula.
 Esalaiko Nagaikono gudula.
²⁶ Nagaiko Maa:takono gudula.
 Maa:tako Mata:tayasikono gudula.
 Mata:tayasiko Sema:inikono gudula.
 Sema:iniko Yausekekono gudula.
 Yausekeko Yaudakono gudula.
²⁷ Yaudako Yowananakono gudula.
 Yowanako Lisakono gudula.
 Lisako Selababelakono gudula.

Selababelako Siyatiyelakono gudula.
 Siyatiyelako Nelaikono gudula.
²⁸ Nelaiko Melekikono gudula.
 Melekiko Adaikono gudula.
 Adaiko Kosamakono gudula.
 Kosamako Elamadamakono gudula.
 Elamadamako Eyakono gudula.
²⁹ Eyako Yosuwakono gudula.
 Yosuwako Eliyesakono gudula.
 Eliyesako Yolimikono gudula.
 Yolimiko Mata:takono gudula.
 Mata:tako Libaikono gudula.
³⁰ Libaiko Simiyonokono gudula.
 Simiyonoko Yudakono gudula.
 Yudako Yausepekono gudula.
 Yausepeko Yaonamakono gudula.
 Yaonamako Elayakimikono gudula.
³¹ Elayakimiko Meleyakono gudula.
 Meleyako Menakono gudula.
 Menako Mata:taikono gudula.

Mata:taiko Na:itanakono gudula.
Na:itanako Da:ibidikono gudula.

³² Da:ibidiko Yesikono gudula.
Yesiko Obedakono gudula.
Obedako Bowasekono gudula.
Bowaseko Samonokono gudula.
Samonoko Nasonakono gudula.
³³ Nasonako Aminadabakono gudula.
Aminadabako Adaminakono gudula.
Adaminako Anikono gudula.
Aniko Hesalonakono gudula.
Hesalonako Pelesekonono gudula.
Peleseko Yudakono gudula.
³⁴ Yudako Ya:ikobokono gudula.
Ya:ikoboko Aisa:kekono gudula.
Aisa:keko A:ibalahamakono gudula.

A:ibalahamako Telakono gudula.
Telako Nehokono gudula.
³⁵ Nehoko Selugukunu gudula.
Seluguku Liyukunu gudula.
Liyuku Pelegekono gudula.
Pelegeko Ibakono gudula.
Ibako Silakono gudula.

³⁶ Silako Ka:inanekono gudula.
Ka:inaneko Apasa:dakono gudula.
Apasa:dako Semakono gudula.
Semako Nowakono gudula.
Nowako La:imekakono gudula.
³⁷ La:imekako Metusalakono gudula.
Metusalako Inokokono gudula.
Inokoko Yeledikono gudula.

Yelediko Mahalalelakono gudula.
 Mahalalelako Ka:inanekeko gudula.
³⁸ Ka:inaneke Inosokono gudula.
 Inosoko Setakono gudula.
 Setako A:da:mekono gudula.
 A:da:meke Godokono gudula.

Ba:bema: ba:moe ba: Ya:sukunu mabu tawakalu-
 bino komoeno kuititila.

4

*Saitanate Ya:suku Kuba Gabamo Kemogabuim-
 ima: Ebetamo Duluhukuya:*

Ma:t 4.1-11; Mak 1.12-13

¹ Ba:bene Godokono Gobogobote Ya:sukunu tepo ipuwa tabuimiti, Yodane Tulini ba magata ebete dito hopamo ba: dito tuya. ² Ba:bene Ya:suti dito hopolo 40 hegela ba nemedede Saitanate ebe kuba gabamo kemogabuimima: ebetamo ba:bo uluhukuya. Ba:be tete ga:ga:nomolo Ya:suti baa: kananakuiha;, ba:bema: ba:be tete da:wibuya: ebete baa:ma: kape komo ba:bo iya:tawuya:.

³ Ba:bene Saitanate ebe na:goemiya;, “Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ba:moe nakola baa:ma: na:mida:.”

⁴ Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya;, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, ‘Lumagiti ba:moe hopoenon baa: kapiyalo a:kaka:ka:namene.’ ”

⁵ Ba:bene Saitanate Ya:suku hunamo magatate ba:moe hopo konomoeno hiya:hiya: koko hopo ba niya:tumiho, iba:te ba:ba tetenomolo ba:bi hiliyonomo ilina bulameholiya:. ⁶ Saitanate

ebetamo na:goiya;, “Ba:moi hiliyonomo ilina ba:gala helo konomo nale ama:tamo kikamehoma:nemata. Ba: hibila, hopo haboeno ilina hiliyonomo Godote natamo ikanamehoniya;, ba:be mabuma: nale kebe lumagitamo ikamema: ubi dihatemo nagodolo helo bitana ebetamo kikamehoma:.”⁷ Iyo, ama:le na nadikunama;, ba:bene ba:moi ilina hiliyonomo ama:le kuwatema:na:ta.”

⁸ Huiyatiya Ya:suti ebena tabo ba huiya na:goiya;, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, ‘Ama: amia:no Kodawa Godoko adikumilo ebe kapiyatamo na:papamiwatanakuya:.’”

⁹ Ba:bene Saitanate ebe Yelusalema ko habamo magatate Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno uba hunamo nadipiti ebe ba:bo negoemiya;, “Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ba:moene hakamo na:nepatega,¹⁰ mabu Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana,

‘Godote ebena nopopi kopoelamema:ne
 iba:te ama: hidamo kopowalubima;
¹¹ iyo, iba:te ibino kokotamo ama:
 kopelawema:na:ta,
 ba:bema: ama:le nakolalo nato
 a:kanukamidamena:ta.’”*

* **4:11:** Saitanate da:goiya: ba:be tabo Godokono Bukalo hibinomolo bitana, iyo, wadiyala ama: Sam Ohale Buka 91.11-12 numiya:. Saitanako ba: konomo ha:da amihodawala, ba:bema: komo tetelo ebete Godokono hiya:hiya: tabo tawakalubino ukui mabamo wadahanako, huiyatiya ba:bi taboeno hibi ipuwa ebete kahawakalilamenaha;, iyo, ba:moe ba:be gabodo ebete ibi kuba gabamo emogabuila:menako, ebete Ya:sutamo ododima: dewageliya: ba:ba ka:na.

¹² Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:huiyuya; “Ao, nale ba:be kuba komo a:kododa:mo, mabu Godokono Bukalo eta tabo ba:ma ka:na itana, ‘Hopo lumagiti Kodawa Godoko pawima: akewagela:la.’ Iyo, ba:be mabuma: hopo haba lumagiti ebena daedae ukuia:mo eta komo dododimini, ebete akemalagidolala: Godote ebena ka:ka: dito kopemula:mema:.”

¹³ Ba:bene Saitanakono kuba gabamo emogabuimiho komokomo hiliyonomo da:wibohuya; ebete Ya:suku tete nanekela:mo ba:bo miya:puya:.

Ya:suti Ebena Oko Da:tupuimiya:

Ma:t 4.12-17; Mak 1.14-15

¹⁴ Ba:ba tetelo Ya:suti Godokono Gobogob-oeno heloago Ga:lili hopamo gala na:katuya; ba:bene ba:be hopo konomolo demedehonama: ba:bi tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu komoma: tabo ba:bo nikiyahuya:.¹⁵ Ebete ba:bi Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo ibi diya:tulamenakui, ba:be mabuma: ibi hiliyonomate ebe konomamo milimihonakuya:.

Nasaleta Habaluba:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:

Ma:t 13.53-58; Mak 6.1-6

¹⁶ Eta hegelalo Ya:suti ebena emede haba Nasaleta:mo na:tuya; ba:bene ebete Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo dopamo keba ka:na kododinakui, ebete ba:be hegelalo atu komo bekanododiya; iyo, ebete tawakalubino baidi ibubulamehole genamamo nodolote Godokono Bukoeno tabo ka:lamiholema: ba:bo mahiguya:.

17 Ba:bene iba:te Aisaya buka mokopi ebetamo ikamete, ebete pahaa:midate buka ka:lamihole ba:ma ka:na ba:bo tupuimiya:,

18 “Godokono Gobogobote nagodolo bemedena, mabu ebete na a:laweniya:, nale awaelo demedehona ba:bi tawakaluba:tamo Godokono Hido Tabo katama:.

“Ebete na a:poenamiya:
 du genamalo demedehona ba:bi
 tawakaluba:tamo,
 ba:bema: nale ibi kokiyalamema:nemo,
 tete ba: na:pe ibi du genamane kuluhuku-
 latelema:,
 ba:gala na baidi tamiholame tawakalubi
 kokiyalamema:nemo,
 ibino baiditi ka:la:minahalelamema:.

“Iyo, nale menemena:go da:wapata:lamena
 ba:bi tawakalubi tutunomoma: komidil-
 ima:nemo,

19 ba:gala Kodawa Godote ibino ka:ka:
 da:mula:lelamemene,
 nale ibi ba:moe tabo kokiyalamema:nemo,
 ba:be komote ba: na:pe.”

20 Ba:bene buka ka:lamihole da:wibuya: Ya:suti
 buka gala kamokopiti okodawatamo ikamete
 tawakalubi iya:tulamema: ibino holoholo hapulu
 dito emediya:. Ba:ba tetelo baidi ibubulamehole
 genama gulu da:pola:nuya: ba:bi tawakaluba:te
 Ya:suku hidonomamo umihutiya:, 21 ba:bema:
 ebete iba:tamo na:goiya:, “Ka:lo nale ba:moe buka

tabo da:ka:lamiholemo, ba:ba tetenomolo ebena hibi komote la:tamo ba: a:puluhuku.”

²² Ba:bene ebete Godokono tabo iba:tamo ba olamagita ibi hiliyonomate nemalagidolutiya; “Ya:suku ba: hidonomo lumagila,” ba:gala iba:te ebena tabone kebe tabo kulihuya: ba:bi hido-hido taboma: hanohanoholo na:ga:lutiya; “Moe ba: Yausepekono gudula, ebena mulu keba ka:nala:ka:?”

²³ Ba:bene ebete iba:tamo na:goiya; “Na la:tamo hibi tabo begoemo. Tawakaluba:te muluma: da:ga:lanaka, galane la:le ba:bako tabo natamo ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘Ama: hibi dogetama: deda:na, wadiyala ama: ha:kiya ama: na:hiduima:.’ Ba:gala la:le na kokiyanamema:nemata, ‘Ama:le Kapeniyama habalo da:nododili ale ba:bi hanohano komo ulihuima:, ba:bema: ka:lo huiyatiya amia:no habanomolo ba:bako komokomo na:kododila:.’”

²⁴ Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya; “Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godokono ukui hawakalimidawa ebena habaluba:te ebe ubiha:ma: eda:hate a:kalawa:mena:.”

²⁵ Ba:bema: la: naeno hibi tabo nuliala: Elayate demedenami ba:ba tetelo gogo netewakapiyalo wegolate konakuiha:, hopo konomolo naha ilinate ba:bema: wibohuya:. Ba:ba tetelo hamolehamole hiliyonomate Isalaela hopolo awaelo emedehonama; ²⁶ huiyatiya Godote Elayako ba:bi Yu tawakalubino hamolehamola:tamo kanoemiya:ha:. Ao, ebete ebe Saidono hopoeni Sa:lepata habamo noemiya:, ba:bolo demedenami ba:be hamole kapiyanomo konowalubima:. Ba:be kamena Yu

lumagiha! ²⁷ Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Eta Godokono ukui hawakalimidawa Elaisakono tetelo Isalaela hopolo hiliyonomo kuitikuita:gopi dubate nemedehonama:, huiyatiya ibi ipuwalo Godote eta dubu kahiduimiya:ha:, eta Siliya hoponapi Na:imanako kapiya bihiduimiya:. Ba:be dubu Yu lumagiha!”

²⁸ Ba:bene Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo da:pola:nuya:, ibi hiliyonomate ba:be tabo duliya: konomamo maubahaliya:. ²⁹ Ba:bema: iba:te mahila:halete Ya:suku lawete haba ipuwane heloamo ba:bo uluhukutiya:, mabu ibi ubila ebe eta haka hunamo magatate iya:ha:midale hakane kopenemokamidama:, iyo, ba:mako haka Nasalete haba tamelo itanami. ³⁰ Ba:ba tetelo Ya:suti huiyatiya ba:bi hiliyonomo tawakalubi tetedo tote ebeno to gabodo ba: dito tuya:.

*Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu
Da:hiduimiya:
Mak 1.21-28*

³¹ Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopoenno Kapeniyama habamo tote, Yu tawakalubino okoha: talona hegellalo tawakalubi da:niya:tulamitiya:, ³² iba:te ebeno tabamo na:hanohanohutiya: mabu ebete tabo Godokono heloamo olamagitiya:.

³³ Ba:ba tetelo ibino baidi ibubulamehole genama gulu kuba gobogobagoeno dubuti ba:bolo na:lutiya:, ba:bene ebete gaa:tepahalo ibulunomamo na:goiya:, ³⁴ “Iya! Ya:su Nasaletenapi, ama: atamo bada komo na:kododiomena? Ama: a kubahia:mema:

ka:pa:wa? A:iye, na iya:tawala amia:no komo, ama: ba: Godokono Hido-talona Dawalata!”

³⁵ Ya:suti huiyatiya ebe na:kiyahamiya; “Ama: kodakodate, ebegodone nuluhuka!” Ba:bene kuba gobogobote tawakalubino holoholo hapulu ba:be dubu hopamo a:da:nate ebegodone ba:bo uluhukuya; huiyatiya ebetamo eta kuba komo kododiya:ha:.

³⁶ Ba:bema: ba:bi tawakalubi hiliyonomate hanohanoholo etate etatamo goenakui, etate etatamo goenakui, ba:ma ka:na ewagelitiya; “Ba:moe taboeno helo keba ka:nala:ka? Ba:moe dubuino helo ba:gala ha:hi konomola! Numa:la; kuba gobogobate ebenu tabo ulihote gobogobamo ba: alahutiha!” ³⁷ Ba:bene Ya:sukunu oko owati tabote ba:be hopo konomamo ba: dito tuya; iyo, puya:te ba:bolo demedehonama: ibi hiliyonomate ebenu komoma: tabo ba:bo nikiyahuya:.

Ya:suti Saimonokono Moto Kakidubu Da:hiduimiya:

Ma:t 8.14-15; Mak 1.29-31

³⁸ Ba:bene Ya:suti Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamane puluhukuti Saimonokono genamamo dito tuya: Ba:bolo Saimonokono moto kakidubu ape koenomo tawetawete umitiya; ba:bene ebenu komoma: tawakaluba:te Ya:suku ba:bo ga:lamiya:.

³⁹ Ba:bema: Ya:suti tote ebenu wata baha:mo nutiti ba:be tawetawete ebe komiya:pama: da:kiyamiya; ba:ba tetenomolo tawetawete ebegodone ba uluhuku ebete mahigate ibi mabuma: baa: okalimi oko ba:bo tupuimiya:.

*Ya:suti Hiliyonomo Temetema:gopi
Da:hiduilameniya:*

Ma:t 8.16-17; Mak 1.32-34

⁴⁰ Ba:ba tetelo hegellate da:nihila:minaniya;, puya:te ba:be habalo hiya:hiya: temetema:go da:pola:nuya: ibino mabuluba:te ibi hiliyonomo Ya:sutamo ba:bo magaheleniya;, ba:bene ebete ebene kokoto iba:tamo emowatilamelo ibi hiliyonomo ba:bo hiduilameniya:. ⁴¹ Ba:gala ebete kuba gobogobo da:kiyahalameniya;, iba:te komo tawakalubi hiliyonomagodone ba ikulina ga:ga:go tabo ba:ma ka:na ga:laniya;, “Ya:su, ama: ba: Godokono Gudulata!” Ba:hibila, ba:bi kuba gobogobo iya:tawahala Ya:suku ba: Godokono Oemedawa Kelisotela, huiyatiya ebete ibi ba kiyahalamena tabo ga:la talona ba:bo ihatelameniya: iba:te ebene komo hawakalimima:.

*Ya:suti Komo Hiya:hiya:Habahabalo Godokono
Tabo Da:nolamaginakui*

Mak 1.35-39

⁴² Ba:bene hegellate ba owalohuta Ya:suti ba:be habane uluhukuti tataba hopamo na:tuya;, ba:bema: tawakaluba:te ebe ohowada:go tolamete ba:bo numiya;, mabu ibi ubihinola Ya:suti ibi miya:pale. ⁴³ Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya;, “Wadiyala na komo habahabamo tote, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno Hido Tabo konolamagima:nemo, mabu Godote na ba:bema: poenamiya:.”

⁴⁴ Ba:bene Ya:suti ba:be hopeno hiliyonomo habahabamo tonakui Yu tawakalubino baidi

ibubulamehole genama gulu Godokono tabo ba:bo nolamaginakui.

5

*Ya:suti Ebedo Dopo Ta:matapi Duwatiya:
Ma:t 4.18-22; Mak 1.16-20*

¹ Eta tetelo Ya:suti Genasalete Bobo dodolo ba la:na tawakalubi hiliyonomate ebetamo emokatihuia:go tolamitiya: Godokono tabo ulihoma:. ² Ba:bene ebete boge netewa bobo dodolo pola:nalo ulamiya:, daha uwateholepi dubate ba:bi boge ya:lo miya:palette iba:te ibino kamahu bukulalitiya:. ³ Ba:bema: ibi ipuwalo Ya:suti eta dubuino boga:mo ololuya:, ba:be dubuino mahilo ba: Saimonotela. Ba:bene Ya:suti ebe da:goemiya: ebete ebenedo boge dodone nanekela:mo kalima:tepama:, ebete ba:be komo ododiti Ya:suti boga:mo emedete Godokono tabo tawakalubi ba:bo iya:tulamiya:.

⁴ Ba:bene ebete Godokono tabo olamagi da:wibuya: Saimonoko ba:bo goemiya:, “Boge nanekela:mo kulukulu teta:mo gala kalima:tepate, ama: ba:gala amia:no mabulubi la:eno kamahu beyamo na:wahuba:la: daha kuwateholema:.”

⁵ Huiyatiya Saimonote ebetamo ba huiya na:goiya:, “Ko Iya:tulamedawa, a du ga:ga:nomolo nipo wahubihonakama:, eta daha kalawenakaha:. Huiyatiya kubaha:, mabu ama:le na da:kiyanama:, ba:bema: nale amia:no tabamo papamiwatalo na kamahu beyamo kowahubitotema:nemo.” ⁶ Ba:bema: ebete komo okopa:go ba:be komo dododiya:,

dahadaha hiliyonomate tahate kamahu tatalila ta:teho, ⁷ ba:bene iba:te ibino komo mabulubi eta bogelo da:pola:nuya: kokotamo na:midahalamiya: iba:te ibi kopowalubilima:. Ba:bema: iba:te pelamete ba:bi boge netewa dahamo da:petabuilamiya:, bogete tatalila beyamo ululu. ⁸ Ba:bene Saimonote ba:be komo umiti koamo da:hanohanuya:, ebete Ya:sukunu nato mabamo pete pupamo pemedete ba:bo pegoiya:, “Kodawa, ama: na miya:panete na:toa, mabu na kuba lumagila!”

⁹⁻¹⁰ Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Akatoletola:la:, ama: dopamo daha uwateholedawama: eda:nama:ta, huiyatiya ba:ma tetene tupuimiti ama: tawakalubi uwatedawalata.”

Ba:ba tetelo Saimonokoba: daha uwatehole mani oko dowatinama:, ba:bi dubu Ya:imesiko ba:gala Yoneko, ibi netewapi ba: Sebedikono gugudila. Ba:bene ibi ba:gala komo okopi ba:bolo da:pola:nuya:, iba:te ba:bi daha hiliyonomo ulamete atumu na:kahanohanohutiya:. ¹¹ Ba:be mabuma: Saimonoko ba:gala ba:moi komo dubu netewapi iba:te ibino boge netewa putiholete ibino oko ilina hiliyonomo miya:palete Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

*Ya:suti Kuitikuita:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.1-4; Mak 1.40-45*

¹² Eta tetelo Ya:suti eta habalo lutiya:, ba:be habalo kubanomo kuitikuita:goeno dubuti nemedenami. Ba:bene ebete Ya:suku umiti ebetamo pete ebeno holoholo hakamo pihatete toetoe tabo

na:pegoiya;, “Kodawa, amia:no ubi ditama:na, ama:le na kohiduinamema:na:ta.”

¹³ Ya:suti ebena kokoto hogaminate ebe ba ologi ebetamo na:goiya;, “Na ubila, ama: na:hida!” ba:bema: ba:ba tetenomolo kuitikuiti temetemetete ebegodone na:wibuya:.

¹⁴ Ba:bene Ya:suti ebe ba kiyahame na:goemiya;, “Ama: naeno komoma: tawakalubi akakiyalama:la:. Wadiyala ama: huiyatiya ba:moe tetenomolo tote amia:no ape Godotamo hawa:goeno ikamehodawatamo na:nemutuimiya;, ba:bene hawa:goeno malemale ilina Godotamo akona:nikamiya;, Mosesete dola-magiya: ba:ba ka:na. Ba:be komote tawakalubi kiya:tulamema:ne amia:no temetemetete a:wibui.”

¹⁵ Huiyatiya Ya:suti kebe hido komokomo kododilinakui ba:be tabote ba:be hopo konomamo tuya;, ba:bema: tawakalubi hiliyonomate ebetamo na:pekapiyuimiya: ebena tabo kulihoma: ba:gala ebete ibino temetema:gopi kohiduilamema:.

¹⁶ Ebete huiyatiya ibi miya:palette dito hopamo ha:kiya ba:bo tuya;, ba:be tataba hopolo Godokoba: tabo konega:lama:.

Ya:suti Ape Kodakoda Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:

Ma:t 9.1-8; Mak 2.1-12

¹⁷ Eta hegelalo Ya:suti tawakalubi ba iya:tulamita, komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi iba:te Ga:lili hopono hiya:hiya: habane pelameholiya;, ba:bene komopa:te atumu Yudiya hopone ba:gala Yelusalema ko habane pelameholete ba:bo pepola:nuya:. Ba:ba tetelo Kodawa Godokono helote Ya:sugodolo nitanuya: ebete

temetema:gopi kohiduulamema:, ¹⁸ ba:bene komo dubate ape kodakoda temetema:goeno dubu talatalago agahiya:. Iba:te genama guamo a:pa:la:ha gabo bohoaditiya: ibino mabulubi Ya:sukunu nato mabamo konadila:tema:, ¹⁹ huiyatiya tawakalubi hiliyonomola ba:bema: iba:te eta gabo kumiya:ha:. Ba:be mabuma: iba:te genama hunamo nalehawaminate, Ya:suti kebo ka:la:nuya: iba:te ba:be genamoeno hunu a:himiti ba:be dubu talatalago ba:bana nadutiya: Ya:sutamo. ²⁰ Ya:suti ibino hibima: midi komo umilamete dubutamo na:goiya:, “Mabulubi, Godote amia:no kuba egebolema:ta.”

²¹ Huiyatiya Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi dubu iba:te ibino tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidolutiya:, “Moe dubu awaga konomola, Godokono holoholo hapulu kuba tabo badama: ka:goe? Kuba egeboleledawa potela:ka:? Ba: Godoko kapiyala!”

²² Iba:te ibino tepo ipuwalo da:ga:luya: Ya:suti iya:tawate iba:tamo na:goiya:, “Mabu keka: la:eno tepo ipuwalo ba:moi komo demalagidolitama?

²³ Ba:moe tabo kodakodala:ka: nale goema:, ‘Godote amia:no kuba egebolemete adodolema:ta?’ O ba:moe eta tabo goema: kodakodala:ka:, ‘Ama: mahigate, na:toa?’

²⁴ Ba:bema: nale la: kiya:tulamema:nemata, na Tawakalubino Naniwigodo* helo bitana ba:moe hopo konomolo tawakalubino kuba egebolelamete kadodoholelamema:.” Ba:bene

* **5:24:** Tawakalubino Naniwi ba: Ya:sukunu mahilo etala. Ebe ba: tawakalubi hiliyonomoeno Naniwila, atumu Godoko ba: aeno Naniwila.

ebete temetema:goeno dubutamo na:goiya;
 “Nale ama: begoememata, ama: mahigate,
 amia:no tilo mokopa:midate genamamo na:toa!”

²⁵ Ba:ba tetenomolo ba:be dubuti ibino
 holoholo hapulu mahigate ebena tilo lawete
 Godokono mahilo hunamo ba adipate
 ebena genamamo dito tuya:, ²⁶ ba:bema:
 ba:bi tawakalubi hiliyonomate konomamo
 hanohanohutiya:. Iba:te Godokono mahilo
 hunamo ba adipate toletolehago na:ga:luya;
 “A ka:lo hegelalo hanohano komo hibinomolo
 ulamema!”

Ya:suti Libaiko Da:ka:miya:*
Ma:t 9.9-13; Mak 2.13-17

²⁷ Ba:moe komo da:wibuya: Ya:suti genama
 guni nuluhukuti eta dubu Libaiko ba:bo numiya;
 ebe ba: ta:kese uwatedawala, ebete ebena oko
 habalo lutiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo
 na:goiya;, “Ama: na na:ta:mahena;,” ²⁸ ba:bene
 ebete mahigate ebena oko ilina hiliyonomo
 miya:palette Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

²⁹ Ba:bene tete nanekele da:petuya: Libaiti
 ebena genamalo Ya:suku mabuma: konomo poko
 bododiya:. Ba:ba tetelo komo ta:kese uwatepi
 dubu ba:gala komo hiliyonomo tawakalubi iba:te
 Ya:sukuba: poko baa: benahutiya:. ³⁰ Ba:bene

* **5:26:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo
 niya:tawa, Libaikono eta mahilo ba: Ma:tiyutula.

komo Pa:lisi kapiyuimipi* ba:gala ibino tutumu iya:tulamepi iba:te Ya:suku ta:matapi na:kiyahalamiya;, “Mabu keka: la:le ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi tawakaluba:go gao beya nihote iba:go baa: da:nahanakoma?”

³¹ Huiyatiya Ya:suti ba:be tabo uliti iba:tamo na:goiya;, “Hidohido tawakaluba:te dogetatamo a:katolama:mena:; tawetawa:gopa:te kotolamema:na:.” ³² Iyo, puya:te ha:kiya da:ga:lanana, ‘A hidohido tawakalubila,’ na ba:bakobako tawakalubi uwatema: kapiya:ha:. Na huiyatiya kubakuba tawakalubi kapiya uwatema: piya:mo, iba:te ibino kuba ododili komokomone kohobila:ma:.”

Godokono Oko Owatima: Baa: Nahaheno Pola:na Komo

Ma:t 9.14-15; Mak 2.18-20

³³ Ba:bene komo tawakaluba:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Yoneko ta:matapi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipino ta:matalepi iba:te hiya:hiya: tetelo baa: nahaheno Godotamo toetoe tabo ba:bo ga:lanaka, huiyatiya ama: ta:matapa:te ba:ma ka:na a:kapola:nala:. Iba:te hiliyonomo tetelo helo gao beya nihote baa: ba:bo nahanaka.”

* **5:30:** Ya:suku tetelo Pa:lisi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala. Godote ibino iniwala:tamo Moseseko ipuwado dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo, ba:gala ibino iniwala:te ha:kiya keke komokomo koko kukalama: da:ga:lanama:, Pa:lisi tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo komamo hidonomamo papamila:hanakuya;, ba:bene iba:te tawakalubi ba:ma ka:na ba iya:tulamena, puya:te ibino tabamo papamila:haheno iba:te ibi kubapima: ga:late iba:go kakapiyuiminakuiha:.

³⁴ Ya:suti iba:tamo na:goiya;, “Dubuti kamena da:lawemene, ba:ba tetelo ebena mabuluba:te poko habalo baa:heno dito ba:ka:pola:namena:? Ao, wadiyaha:! Iba:te eba:go poko baa: kapimilo konahama:na:. ³⁵ Huiyatiya kamena uli lawe dubuti ebena kamena eta habamo magata tete ba:na:pe, hibila, ba:be hegelalo ebena mabuluba:te ibino tepo temeteme komoma: baa: nahaheno kopola:nama:na:. Ba:bema: numa:la:, ka:lo ba:la:eno kalakalago baa: naha tetela mabu nale la:go bemedena.”

*Pakala Emede Komo Ba:gala Uli Emede Komo
Ma:t 9.16-17; Mak 2.21-22*

³⁶ Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba:moe iya:tulame uwi bikiyauya;, “Lumagiti uli kaliko itamidate pakala kalikoeno bolagala:mo a:kakohomehamene. Ebete ba:ma ka:na dododimini uli kalikote pakala kalikago a:kamodobamene, gala kakabolagalema:ne. ³⁷ Atu gabodo lumagiti pakala gautu-goe tama kalila:mo uli gao beya a:kahaminamene, mabu uli gao beyate pakala gautu-goe tama kalili ka:na:ta:pumima:ne, ba:bene gao beyate hakamo ka:ka:la:te gao beya ba:gala kalili ibi netewate kapiya tetelo kokubakubahama:na:. ³⁸ Ba:moe mabuma: wadiyala iya:tawadawate uli gao beya uliuli tama kalili kapiyamo na:haminahanakamene. ³⁹ Ba:gala ba:moe ba:eta komola. Lumagiti pakala gao beya da:ninako ebete galane tetelo uli gao beya nima: ubiha:ma:keda:ma:ne mabu ebete ba:goenakomene, ‘Pakala gao beya golanomola,’ huiyatiya ba:bako

lumagi iya:tawaha: uli gao beyoeno hido gola komo.”

6

Okoha: Talona Hegeloeno Komo

Ma:t 12.1-8; Mak 2.23-28

¹ Yu tawakalubino eta okoha: talona hegelalo Ya:suti ebe ta:matapa:go kona pali ipuwado ba petolamenato, ebe ta:matapa:te kona kapiyakapiya kubakubadopo newakalamiti iba:te konahama: tama ba:bo wehohuya:.

² Ba:bema: komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Numa:, ama: ta:matapa:te aeno tutumu tabamo kapapamila:haha:. Iba:te okoha: talona hegela badama: kadikanalita?”

³ Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Wadiyala Godote ebeno Bukamo da:miya:tiya:, la: ba:be komo nemalagidolala:. Da:ibiditamo kuba tete da:piya:, ebete ebeno wapata:lamepa:go baa:ma: da:kapemitiya:, ba:bene ebete bada komo kododiya:?”

⁴ Ebete Godokono Genamamo nodolote, ba:be Genamoeno okopa:te Godotamo da:miya:tenakui ba:be talona baa: ebete a:nenahuya:. Numa:la:, aeno tutumu tabote a biya:tua:mena Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te ba:be baa: ha:kiya nahanaka, komo tawakaluba:te naha talonala. Huiyatiya Da:ibiditi ba:be baa: nahate eba:go wapata:lamepa:tamo dikalameholiya:, Godote ba:be komo kubama: kagoiya:ha:.”

⁵ Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Ba: hibila, na Tawakalubino Naniwiti okoha: talona hegela namutudawama: eda:namo.”

*Ya:suti Kokoto Hapu Hoeme Dubu
Da:hiduimiya:*

Ma:t 12.9-14; Mak 3.1-6

⁶ Eta okoha: talona hegelalo Ya:suti Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama guamo nodolote tawakalubi ba niya:tulamita, kokoto tu hapu hoeme dubuti ba:bolo na:lutiya:.

⁷ Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi iba:te Ya:suku baidi kodakodalo umitiya:, ebete okoha: talona hegelalo ba:be dubu da:hiduimimini, iyo, ibi ubila Ya:suti ba:be komo ba ododi kubama: ba:bo koga:lama:.

⁸ Huiyatiya Ya:suti iya:tawuya: iba:te ibino tepo ipuwalo bada komokomo kemalagidolitiya:, ba:bema: ebete ba:be dubutamo na:goiya:, “Ama: mahigate dopo hapuamo na:pa:,” ba:bene ba:be dubuti mahigate dopo hapuamo pete ba: dito putiya:.

⁹ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Nale la: balateda:lemata, aeno tutumu tabote kebe talona komo kiya:tua:mena? Ale okoha: talona hegelalo hido komo o kuba komo ba:kododima:? Tawakalubi ba:ka:hiduilamema: o ba:ka:kubahilamema:?”

¹⁰ Ba:ba tetelo Ya:suti ibi hiliyonomo ba pulamehollenato ba:be dubutamo na:goiya:, “Amia:no kokoto na:hogamina,” ba:bene ebete kokoto da:hogaminuya: ebeno kokotote ba:bo hiduya:.

¹¹ Ba:be mabuma: Pa:lisi kapiyuimipa:te konomamo maubahalo ibi ipuwalo tabo ba:bo ga:luya:, “A ba:moe dubu Ya:suku keba ka:na na:kamitima:?”

*Ya:suti Ebedo 12 Oelamepi Dubu Da:ka:lamiya:
Ma:t 10.1-4; Mak 3.13-19*

¹² Ba:be dulu Ya:suti Godokoba: tabo ga:lanama: eta haka hunamo nodoloniya:, ba:bema: ebete du ga:ga:nomolo Godokoba: tabo ba ga:lana hegelate ba:bo powalohuya: ¹³ Ba:bene hegelate da:puluhukuya: ebete ebenedo ta:matapi ebetamo ka:lamiti, ibi ipuwalo 12 dubu ba uwate ibi na:goelamiya:, “La: ba: naeno oelamepilata.”

¹⁴ Ya:suti 12 dubu duwatiya:, ba:moi ba: ibino mahilola.

Saimonoko Ya:suti ebetamo eta Pita mahilo bikamiya:, ba:gala ebenedo ekawi A:nduluku.

Ya:imesiko ba:gala Yoneko,
Pilipiko ba:gala Batolomuku.

¹⁵ Ma:tiyuku ba:gala Tomasiko, A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko ba:gala Saimonoko. Ba:moe eta Saimono tawakaluba:te dopamo na:ga:lanakuya:, ebete kapela Loma gabomani tawakaluba:go alaholodawama: eda:nami.

¹⁶ Ba:gala Ya:suti komo dubu netewa beka-uwatiya:, Ya:imesikono gudu Yudasiko ba:gala Keliyotanapi Yudasiko, galane tetelo ba:moe kuititi dubuti Ya:suku anakapumipi bowalubiliya: ebe kolawema:.

*Ya:suti Temetema:gopi Da:hiduilamiya:
Ma:t 4.23-25*

¹⁷ Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go haka hununi eta apotami hopamo da:nepalaguya:,

ba:ba tetelo komo ta:matapi ba:gala hiya:hiya:
 tawakalubi hiliyonomate iba:go ba:bo paluguya:
 Komo iba:te Yelusalema ko habane ba:gala
 Yudiya hopoen komo habahabane pelamiya;
 ba:gala komo iba:te kehaha: kolomo dodo
 hapuni kapelamiya; ibi ba: Taya ko habalo
 ba:gala Saidono ko habalo demedehonama:
 ba:bi tawakalubila. ¹⁸ Ba: hibila, ba:bi
 tawakalubi hiliyonomate pelameholiya:
 Ya:sukunu tabo ulihoma: ba:gala ebete
 ibino temetema:gopi kohiduilamelelamema;
 ba:gala kuba gobogobagopa:te ebetamo atumu
 a:kapelamiya; ba:bene ebete ibi hiliyonomo
 ba:bo hiduilamiya. ¹⁹ Ba:bema: ba:bi tawakalubi
 hiliyonomate ubila Ya:suku kologihoma; mabu
 iba:te iya:tawahuya: Godokono helote ebe
 ipuwane da:puluhukunakui ba:ba tetelo ebete
 temetema:gopi ba:bo hiduilamenakui.

*Kalakala Komo Ba:gala Tepo Temeteme Komo
 Ma:t 5.1-12*

²⁰ Ba:bene Ya:suti ebenu hiliyonomo ta:matapi
 ba ulamita na:goelamiya;

“La: puya:te awaelo demedenama,
 wadiyala la: na:kalakalahala;
 mabu Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
 ba:be hido haboeno komo la:enola!

²¹ “Ba:gala ba:ma tetelo
 la: baa: kapete dulamena,
 wadiyala la: na:kalakalahala;
 mabu Godote la:eno kape komo komodobuil-
 amema:ne!

“Ba:gala ba:ma tetelo la: puya:te
 temetema:go dihiminama,
 wadiyala la: na:kalakalahala;
 mabu galane la: kiya:da:mima:nemata!

22 “Ba:gala Tawakalubino Naniwi mabuma:
 komopa:te la:tamo maubahalo ubiha: tabo ba
 ga:la la: diduduputilamena, ba:gala iba:te la:eno
 mahilo da:kubahilamena, wadiyala la: atumu
 na:kakalakahala!²³ Iyo, la: kalakalahalo
 hunamo niya:patela:tepahaliya:la:, mabu
 galane tetelo la:le Godokono Hunu Habalo
 la:eno huiya kokonomo konuwatema:nemata.
 Numa:la:, dopamo ibino iniwala:te ba: atu
 ubiha: tabo bekaga:lanakuya: Godokono ukui
 hawakalimipa:tamo.

24 “Huiyatiya ba:ma tetelo
 la: puya:te dogodogopima: deda:hanama,
 la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,
 mabu la:eno kalakala ba: na:lawenamata,
 galane kowiboma:ne!

25 “Ba:gala ba:ma tetelo
 la: puya:te baa:ma: kakapiminaha,
 la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,
 mabu galane la: baa:ma: kokapim-
 ima:nemata!

“Ba:gala ba:ma tetelo la: puya:te
 diya:da:minama,
 la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,

mabu galane la: howela:go kihim-
ima:nemata!

26 “Ba:gala tawakalubi hiliyonomate
la: da:mililameholemena:, la: hidamo,
mabu galane tetelo la: ko tepo temeteme
kiya:tawahama:nemata! Numa:la:, dopamo ibino
iniwala:te Godokono mahilamo ha:da amiho tabo
olamagimipi atumu a:mililameholenakuya:.”

*La:go Alaholohopi Malemalelo Emalagidole
Komo*

Ma:t 5.38-48; 7.12

27 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:be
mabuma: na la:tamo na:goemo, puya:te la:go
dalaholohona, wadiyala la: ibi malemalelo
nemalagidolenala: ba:gala iba:tamo hidohido
komo nododilinakuya:la:. 28 Ba:gala la:tamo
mela tabo dolamagiminaka, ba:bi tawakalubino
komoma: Godotamo na:toetoehonakuya:la:
ebetete ibi hidamo kowalubilinama:, iyo, puya:te
la:tamo kuba komokomo dododilina la: ibi
Godotamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
29 Ba:gala pote ama: tatakolo danagalimimina:,
wadiyala hapu ebetamo na:kikamiya:. Ba:gala
kebe lumagiti amia:no sete ilina heloamo
da:lawememena:, ba:be atu tetelo amia:no
atuino ilina akamawada:la:, ama:le ebetamo
malemalelo dito na:kikamiya:. 30 Iyo, lumagiti
amia:no eta ilinama: ama: da:toemehomena:,
wadiyala ebetamo malemalelo nikamiya:, ba:gala
kebe lumagiti amia:no ilina pilolo duwatemene,
ama: tote ba:bi ilina heloamo akanuwata:la:.
31 Ba:bema: tawakaluba:te la:tamo bada

komo ododima: la:le ubi dihatenakoma, la: komopa:tamo ba: ba:ba ka:na nododinakuya:la:.

³² “Puya:te la: malemalelo demalagidolena, la: ba:bi tawakalubi kapiya demalagidolenama la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, mabu kuba ododilipa:te atumu ibino mabulubi kapiya malemalelo emalagidolenaka!

³³ Ba:gala puya:te la:tamo hidohido komo dododilina, la: ba:bakobakopi kapiyatamo hidohido komo dododilinama la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, mabu kuba ododilipa:te ibino mabulubi kapiyatamo atu hidohido komo beka-ododilinaka! ³⁴ Ba:bema: puya:te la:tamo gala da:kikalameholenaka, la: ibi kapiyatamo mani dikalameholema la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, kuba ododilipa:te atumu ibino mabulubi kapiyatamo mani ikalameholenaka mabu atu komo iba:godone gala kakuwatema:na:!

³⁵ Huiyatiya wadiyala la:tamo alaholopima: deda:hana, la: ibi malemalelo nemalagidolenala: ba:gala iba:tamo hidohido komo nododilinakuya:la: Iba:te manima: la: da:kiyalamemena:, wadiyala la: iba:tamo dito nikalamiya:la:, huiya komo akemalagidolala:.

Ba:mako ododi komodo la: Hununomo Godokono gugudima: eda:hate galane tetelo huiya konomo kuwatema:nemata. Numa:la:, ebete kuba ododilipi ba:gala ebetamo kalakala tabo ga:laha:pi ba:bakobako tawakaluba:tamo malemale komo ododilinako.

³⁶ Ba:bema: la: hiliyonomo tawakalubi

malemalelo nemalagidolenala; la:eno Nabiwiti ibi keba ka:na kemalagidolena ba:ba ka:na.”

Tawakalubino Komokomo Anagilamelelame Komo

Ma:t 7.1-5

³⁷ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya; “La:le komo tawakalubino komokomo anagilamelelamelelo ibi kubapima: tiyolo akaka:lama:la; ba:bene Godote la:eno komo anagilamelelamelelo la: kubapima: a:kaka:lama:mena:ta. Ba:gala wadiyala la: tawakalubino kuba egebolelamete nadodoholelamiya:la; ba:bene Godote atumu la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta.

³⁸ Ba:gala wadiyala la: komopa:tamo ilina malemalelo nikalamenakuya:la; ba:bene Godote atumu la:tamo ba ikalame tete hiliyonomolo ebete la: ilinamo ba:tabuilamenakomena:ta, iyo, la: komopa:tamo kebako dikalamenakoma, Godote ba: atumu la:tamo ba:bako ba:kikalamenakomena:ta.”

³⁹ Ba:bene Ya:suti iya:tulame uwi ba olamagi na:goiya; “Baidi tamiho dubuti eta baidi tamiho dubu gabodo hidamo a:kamagatamene. Ebete ba:ba ka:na dewagelemene ibi netewapi haka gugamo badi konegudima:na; aba: hibila:ka:?”

⁴⁰ Ba:bema: ka:lo sikululu diya:tawana ba:be guduino iya:tawa komote iya:tulamedawoeno iya:tawa kagogolonaha; huiyatiya galane ebene sikulu da:wibomene ebene iya:tawa komo ba:gala iya:tulamedawoeno komo atu tetelo kopola:nama:na.

⁴¹ “Keka: mabu amia:no ekawino baidilo puhulu deha:poto umilo huiyatiya amia:no

baidilo ditana ba:be ko keha tete kuminaha?
⁴² Ba:gala bada mabuma: amia:no ekawitamo
 ba:ma ka:na da:goita, 'Ekawi, wadiyala amia:no
 baidilo ditana ba:be puhulu deha:poto nale
 kolawemema:nemata,' huiyatiya amia:no baidilo
 ditana ba:be ko keha tete ama: kalawenaha?:
 A:iye! Ama: ma:lapila netewa lumagilata!
 Wadiyala ama: dopamo amia:no baidilo ditana
 ba:be keha lawete, ama:le galane hidamo
 gahimiti amia:no ekawino baidilo ditana ba:be
 puhulu deha:poto ba:bo kolawemema:na:ta."

Keha Ba:gala Ebedo Gao

Ma:t 7.16-20; 12.33-35

⁴³ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Hidohido
 kehalo kuba gaote a:kanolohamena:, ba:gala
 kuba kehalo hidohido gaote a:kanolohamena:.

⁴⁴ Iyo, ba: hibila, la: hiya:hiya: kehoeno
 gao ibino holoholamo dulamema la: ba:bo
 kiya:tawahama:nemata, ibi ipuwalo kebe gaote
 nahama: hidohidoma: keda:hana. Ba:bema:
 lumagiti olagoeno kehamo tote anahu kehoeno
 gao a:kanetapihamene, ba:gala ebete olagoeno
 kehalo hidohido gala:ipi gao a:kanulama:mene.

⁴⁵ Ba:bema: hido lumagiti ebenedo tepo ipuwane
 hidohido komo buluhukulatelenakomene,
 huiyatiya kuba lumagino tepo ipuwalo kuba
 komate pola:na ba:bema: ebegodone kuba
 komate ba:pikulinakomena:, mabu lumagino
 tepo ipuwalo kebe komate ka:pola:na, ba:
 ba:bi komate ebenedo tabo olamagi komodo
 kopikulima:na:."

Genama Netewa Etemotepino Komo

Ma:t 7.24-27

⁴⁶ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Keka: mabu la: na Kodawama: dito da:ka:naminama, huiyatiya nale dolamaginakomo ba:bi komo la:le kododilinaha:? ⁴⁷ Ba:bema: kebe lumagiti natamo pete naeno tabo pulihote ba:bi komokomo dododilimini, ba:be lumagino komo keba ka:na kitana nale la: hidamo kiya:tulamema:nemata. ⁴⁸ Ba:be lumagi ba: hido genama detiya: ba:be dubu huiyala. Ebete haka ibulunomo aligiti kodakoda haka hunamo ebena genama ba:bo etiya:, ba:bene hulama beyate ba odolo ba:be genama da:pemida:miya:, huiyatiya genamate kalguya:ha: mabu etedawate ebena genama hidamo etiya:. ⁴⁹ Huiyatiya kebe lumagiti naeno tabo ulihote ododilihino, ebe ba: bula:i hakamo genama detiya: ba:be dubu huiyala. Ba:be genamoeno mabu puliyala, kitanuya:ha:, ba:bema: hulama beyate ba odolo ba:be genama da:pemida:miya: hakamo dito kaguya:. O olalati bada konomola:ka:!”

7

Ya:suti Alaholohodawa Gawadubuino Oko Dubu Da:hiduimiya:

Ma:t 8.5-13

¹ Ya:suti tawakaluba:tamo ba:moi komokomo hiliyonomo olamagi da:wibuya: ebete Kapenyama habamo ba: dito tuya:. ² Lomanapino eta alaholohodawa gawadubuti ba:bolo nemedenami, ba:bene ebena huiyaha: okopi ipuwalo ebete kebe dubu konomamo

demalagidolonami, ba:be dubu ko tawetawete umitiya; ebe hoe tatalila. ³ Ba:bema: ba:be gawadubuti Ya:sukunu komo uliti komo Yu watowatopi dubu ebetamo ba:bo ka:lamiya; iba:te Ya:suku ba:ma ka:na konega:lamema; ebete pete gawadubuino okodawa kopehiduimima. ⁴ Ba:bene komo iba:te Ya:sutamo pelamete ebe toemeholo na:pega:lamiya; “Ba:moe Lomanapi gawadubu hido lumagila. Wadiyala ama: ebe na:nowaluba; ⁵ mabu ebete a Yu tawakalubi koamo nemalagidoloena, ba:gala ebete ebeno mana:mo aeno baidi ibubulamehole genama etea:mi.”

⁶ Ba:bema: Ya:suti iba:go na:tuya:. Ebete ba tonato genama tama:mo da:nuluhukuya; ba:be gawadubuti ebeno mabulubi ba:bo oelamiya: iba:te Ya:suku konega:lamema; “Kodawa, eta kodakoda komo na mabuma: akododa:la:. Na hido lumagiha: ama:le naeno genamamo pa:pa:gama:. ⁷ Ba:gala na hidoenoha: amia:no holoholo hapuamo pema:. Huiyatiya na niya:tawutamo, ama:le genamamo peheno tabo dito da:goemena:, naeno okodawate hibinomolo kohidoma:ne. ⁸ Mabu na atumu alaholohopino koko gawadubuino hopodawama: ba eda:na ibino tabamo a:papamiwatanakomo, ba:gala atu tetelo naeno alaholohopa:te naeno umi ipuwalo pola:na. Ibi ipuwalo nale eta da:kiyamemo, ‘Ama: na:toa!’ ebete ba:bo kotoma:ne. Ba:gala eta da:kakiyamemo, ‘Ama: na:pa:!’ ebete ba:bo kopema:ne. Atumu nale naeno huiyaha: okodawa da:kiyamemo, ‘Ama: ba:moe komo nododa:!’ ebete ba:be komo kododima:ne.

Ba:bema: Kodawa, wadiyala ama: tabote na:gaa: naeno oko dubuti kohidoma:.”

⁹ Ya:suti ba:be tabo duliya: ebete na:la:wiya:, ba:bema: ebe da:ta:matutiya: ebete ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ohobigate na:goiya:, “Na la:tamo hibinomolo goemo, na Isalaela tawakalubi hiliyonomo ipuwalo ba:mako hibima: midi lumagi a:kuma:lemo!”

¹⁰ Ba:bene alaholohodawa gawadubuti doelamiya: ba:bi dubate ebene genamamo gala da:kapelamiya:, iba:te ba:be huiyaha: okodawa hido bepumiya:.

Ya:suti Hamole Kamenoen Gudu Hoene Dadi-patiya:

¹¹ Eta hegelalo Ya:suti eta habamo dito tuya:, ba:be haboeno mahilo ba: Na:inila, ba:ba tetelo ebe ta:matapi ba:gala tawakalubi hiliyonomo eba:go kapimilo tolamitiya:. ¹² Ba:bene ebete haboeno kala imi gigihamo da:nuluhukuya:, ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te hoe dubu aguti habane pikulitiya: ebe bobamo kopini-hatema:, ba:be hoe dubuino menoko hamolela, ebene gudu kapiyanomote hoiya:. ¹³ Ba:bema: Kodawate ba:be kamena umiti malemaletelo ebetamo na:goiya:, “Ama: akihitala:.” ¹⁴ Ba:bene Ya:suti tote hoe dubuti da:kapitanuya: ba:be talatala da:nologiya:, ebe dagatutiya: ba:bi dubate ba:bamo ba putitata, ebete hoe dubutamo na:goiya:, “Amoga, nale ama: begoememata, na:mahiga!” ¹⁵ Ba:bene ba:be dubuti mahigate tabo olamagi da:tupuimiya:, Ya:suti ebene menokotamo dito ikamiya:.

16 Ba:bema: ibi hiliyonomate konomamo to-
letoleholo Godokono mahilo hunamo ba adi-
pate na:ga:luya:, “Godokono ukui hawakalimi-
dawa atamo ba: a:puluhuku! Iyo, Godote ebene
tawakalubino ka:ka: mula:lalamema: pe!”

17 Ba:bema: ba:be Na:ini haboeno hopo ba:gala
komo hopo tametamelo demedehonama:, ba:bi
tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu komoma:
tabo ba:bo nikiyahuya:.

Yonete Ebe Ta:matapi Ya:sutamo Doelamiya:
Ma:t 11.2-19

18 Ba:ba tetelo Yoneko tawakalubi beyamo
wadulateledawa, ebene ta:matapa:te ba:moi
hiliyonomo komokomo ebe ba:bo pikiyahamiya:.
Ba:bene ibi ipuwalo Yonete netewa dubu
ka:lamiti 19 Ya:sutamo ba:bo noelamiya:, iba:te
ebe ba:ma ka:na konega:lalamema:, “Ama: ba:
Yonete pema: da:goi ba:be lumagila:ka:, o ale eta
lumagi beka:latiminama:?”

20 Ba:bene iba:te Ya:sutamo pelamete
na:pega:luya:, “A Yonete poea:me ama: ma
kumu kopalateda:ma:, ‘Ama: ba: Yonete pema:
da:goi ba:be lumagila:ka:, o ale eta lumagi
beka:latiminama:?’ ”

21 Ba:ba tetenomolo Ya:suti ibino holoholo
hapulu hiliyonomo hiya:hiya: temetema:gopi,
ba:gala tawetawa:gopi, ba:gala kuba
gobogobagopi bihiduilamiya:, ba:gala ebete baidi
tamihopi atumu akahiduilamiya:. 22 Ba:bema:
ebete huiya tabo Yoneko ta:matapa:tamo
na:goiya:, “La: tote la:le kebe komo kulameoma
ba:gala la:le kebe tabo kulihoma, ba:bi
komokomo Yoneko na:nega:lama:la:. Baidi

tamihopa:te a:la:minahala: ba:gala nato
 a:ta:buta:midalelamepa:te ba: na:wapata:lama!
 Kuitikuita:gopa:te a:hidohidoha ba:gala galo
 duhulamepa:te ba: nuliha! Ha:lahapa:te
 hoene gala a:kamahila:hala: ba:gala awae
 tawakaluba:tamo Godokono Hido Tabote a:pe!
²³ Ba:bema: kebe lumagiti na hibima: midinilo
 ukui netewama: eda:heno, ebegodolo Godokono
 kalakalate bitanamene!”

²⁴ Ba:bene Yonete da:poelamiya: ba:bi dubu
 netewate da:tuya:, Ya:suti Yonekono komoma:
 tawakaluba:tamo ba:bo olamagiya:. Ebe
 na:goiya:, “La: Yonekono komo ulihote dito
 hopamo da:nikulima, bada komo umima:
 ka:tolamiuima? Pudu kapiya huhuti dito
 dagegetiti, ba:be umima: ka:tolamiuima?
²⁵ O la: hidohido kaliko pupuli dubu
 umima: ka:tolamiuima? Ao, la: iya:tawahala
 hidohido kaliko pupulihopa:te dito hopolo
 kemedehonaha:, huiyatiya iba:te koko
 gawadubuino genamalo emedehona! ²⁶ Ba:bema:
 na niya:tunama:la:, la: badama: ka:tolamiuima?
 Godokono ukui hawakalimidawa umima:la:ka:?
 Iyo, na la:tamo hibi tabo begoemo, Yonete
 Godokono komo ukui hawakalimipi hiliyonomo
 a:gogoli. ²⁷ Ba: hibila, Yoneko mabuma: Godote
 ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na goiya:,

‘Nale Kelisokono dopo hapuamo
 naeno tabo atadawa kopoemema:nemo,
 ebete ebe dopamete
 ebeno gabo kohiduimima:.’ ”

28 Ya:suti gala na:kagoiya;, “Nale la: begoelamemata, tupuimi mabuni ba:ma teta:mo puluhuku ba:moe hopo konomolo da:hawakalahaliya;, ba:bi tawakalubi hiliyonomo ipuwalo Yoneko kodawanomoma: eda:na. Huiyatiya ba:ma tetene tupuimiti Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habalo kebe lumagiti deha:potonomoma: deda:mene ebete Yoneko hibilo kogogoloma:ne.”

29 Ba:ba tetelo dopamo Yonete pui beyamo da:wadulatelya;, ba:bi ta:kese uwatepi ba:gala komo hiliyonomo tawakalubi iba:te Ya:sukunu tabo uliti Godokono gabo tuputupunomoma: ga:late ba:bo kalakalahutiya:.³⁰ Huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi iba:te dopamo Yonetamo kanikuliya:ha: ebete ibi beyamo wadulatelema:. Ba:be komo ipuwalo iba:te Godokono hido komo a:duhimiya;, ba:bema: iba:te Ya:sukunu taboma: kakalakahutiya:ha:.

31 Ba:bema: Ya:suti na:goiya;, “Na ba:ma tete tawakalubino komo kebe go tabamo na:ka:hawakalimimo? La: kebako tawakalubila:ka:?³² La: ba: kolowami habalo diya:da:mita ba:bi gugudi hegehege huiyala. Komo guguda:te komopa:tamo kaga:la, komopa:te komopa:tamo kaga:la, iba:te olowabeletihuilo ba:ma ka:na ewagelena, ‘Ale poko ba ododi pa:lola: da:moleholema: huiyatiya la: ago kamoeha;, ba:gala a hoe lumagi bobamo ihatema: dewagelitama: la: huiyatiya ago kihimitaha:!’ Iyo, ba:ma tete tawakaluba:la:, la: ba: ba:ba ka:na ewagelenamata, la: Godokono

okopa:tamo ubiha: tabo bega:lanakomata.
³³ Numa:la:, Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate da:puluhukui, ba:ba tetelo ebete helo gao beya kaninakuiha: ba:gala komo tetelo ebete baa: naheno lutanakui Godokono oko kowatima:, ba:bema: la: na:ga:luimata, 'Ebe kuba gobogobagoenola!' ³⁴ Huiyatiya Tawakalubino Naniwiti da:puluhukui, ebene komo hiya:la. Ebete baa: a:nanako ba:gala helo gao beya a:ninako ba:bema: la: ba:ma ka:na ga:lanakomata, 'Ebene kuba numa:la:! Ebe tumu goema: eda:te baa: konomamo nanako, ebe helo gao beya ni kodawala! Ebe ba: ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala komo Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi ibino mabulubila!' "

³⁵ Ba:bene kuititinomolo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Godokono hido mulu komo da:ta:matana, ba:bi tawakaluba:te ibino emede ipuwalo ba:be mulu hibinomolo ba:hawakaliminakomena:."

Ya:suti Saimonokono Genamalo Baa: Da:nuya:

³⁶ Ba:bene eta Pa:lisi kapiyuimidawa dubuti Ya:suku na:goemiya: ebete ebegodolo baa: konenama:, ba:bema: Ya:suti ba:be dubuino genamamo nodolote baa: nama: dito nemediya:.
³⁷ Ba:be habalo eta kuba kamena nemedenami, ba:bene Ya:suti Pa:lisi kapiyuimidawoeno genamalo baa: da:nutiya: ba:be kamenate ba:be komo uliti hido nibo ihi nakola kalila:mo tabuimi ba:bo adahiya:.
³⁸ Ba:ba tetelo ebete Ya:sukunu gala hapuni pete ebene nato mabamo putiti ebene ihi baida:mo Ya:sukunu nato pukulalemete nato

a:la:li ebeno hinibamo ba:bo meteteholemiya:, ba:bene ebete ebeno nato aboelateholemete ebete dadahiya: ba:be hido nibo ihi ebeno natamo dito haminamiya:. ³⁹ Ba:bene Ya:suku da:goemiya: ebeno genamamo pema:, ba:be Pa:lisi kapiyuimidawate kamentoeno ododi komo umiti ebeno tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidoluya:, “Ba:moe dubu ebe Godokono ukui hawakalimidawama: neda:tale, ebete ba:be kamentoeno komo hiya:tawana:, ebe dologi ba:be kamena ba: dubu bilibili kamenala!”

⁴⁰ Ba:bene Ya:suti Pa:lisi kapiyuimidawatamo na:goiya:, “Saimono, nagodolo tabo deha:poto bitana ama: kiyamema:.”

Ba:bene Saimonote na:goiya:, “Wadiyala, Iya:tulamedawa, na:gaa:.”

⁴¹ Ya:suti na:goiya:, “Eta ilina dogodogo dubu nemedenami, ba:bene dubu netewate ebegodone mani uwatete tete ga:ga:nomolo ebetamo gala kikamehuya:ha:, etate 500 mani, etate 50 mani.

⁴² Ibi netewapa:te ba:ba ka:na huiyahaleheno ba emedena, eta hegelalo ba:be ko dubuti ibi ebetamo ka:lamiti, ibi malemalelelelo ibino huiyahaleha: komokomo dito egebolelamiya:. Ba:bema: amia:no ukui keba ka:nala:ka:, ibi netewapi ipuwalo ko kalakalago ebe pote kemalagidolonami?”

⁴³ Saimonote tabo ba huiya na:goiya:, “Naeno ukui bitana, mani konomo duwatiya: ba:be huiyaha:dawala.”

Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Ama: hibi tabo begaa:ta.” ⁴⁴ Ba:ba tetelo Ya:suti kamenatamo ohobigate Saimonoko ba:bo alatediya:, “Ama:

ba:moe kamena na:kumiuta? Na amia:no genamamo da:podolomo, ba:ba tetelo ama:natamo nato ukulaleno beya kikanameha:. Ebete huiyatiya ebena ihi baida:mo naeno nato ukulalenate, nato a:la:li ebena hinibamo a:meteteholename. ⁴⁵ Ba:gala ama: na kaboenatenaha:, huiyatiya nale genamamo da:podolomo ba:ba tetene tupuimiti ebete naeno nato aboelatehole kekelamitaha:. ⁴⁶ Ba:gala ama: hido olibi kikipoeno iha:mo naeno wato kabutimiha:, ebete huiyatiya naeno natamo huiya konomo hido nibo ihi behamina.* ⁴⁷ Ba:bema: na ama:tamo na:goemo, ebete natamo malemale konomamo da:hawakalimi, ba:be ododi komote eta komo ba:ma ka:na kahawakalimi, Godote ebena koko kuba hiliyonomo egebolemete adodoholeme. Huiyatiya numa:, Godote eta lumagino hegehege kuba dadodoholememene, diyala, ba:be lumagiti malemale komo Godotamo da: a:kahawakalima:mene.”

⁴⁸ Ba:bene Ya:suti ba:be kamentoeno tepo ipuwa ba iya:tawa ebetamo na:goiya:, “Godote amia:no kuba egebolemete adodoholema:ta.”

* **7:46:** Buka ka:lamiholelawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo Yu tawakalubino ododi ipuwalo eta hido lumagiti eta dubuino genamamo da:nodolonakui, gena namutudawate ebena kalakala ebetamo hawakalimima: netewa-kapiya komokomo ba:ma ka:na ododilinakui. Dopamo ebete ebena tatako hapuhapuni kaboetehoma:ne, ba:bene ebete ebena nato kukulalemema:ne, galane ebete olibi kikipoeno iha:mo ebena wato ba:bo kabutimimima:ne. Saimonote ba:bi netewa-kapiya komo ipuwalo eta komo kododiya:ha: Ya:sutamo, huiyatiya kuba kamenate pete hidamo pododiliya:.

49 Ba:bema: eba:go ahiditi baa: da:nahutiya: iba:te ibi ipuwalo na:ga:luya:, “Lumagino kuba egebolemema: da:goe, moe kebe awagaha dubula:ka:?”

50 Ba:bene Ya:suti kamenatamo gala na:kagoiya:, “Amia:no hibima: midi komote amia:no ka:ka: a:mula:ma:ta. Kalakalago na:toa.”

8

Ya:suku Dowalubinakui Ba:bi Kamenakame-noeno Komo

1 Ba:bene komo hegela da:wibuya: Ya:suti koko ba:gala hegehege habahabalo Godokono Hido Tabo olamaga:go ba pata:, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be komo benolamaginakui. Ba:ba tetelo ebena 12 ta:matapi dubate eba:go tolamenakuya:,
 2 ba:gala komo kamenakamenate eba:go atumu na:kawapata:lamenama:, dopamo tetelo ibi ipuwalo komopa:te kuba gobogobagopima: eda:hanama: ba:gala komopa:te hiya:hiya: temetema:gopima: eda:hanama:, huiyatiya Ya:suti ibi a:hiduilamiya:. Ba:bi kamenakamena ipuwalo Magadalanapi Ma:liko ba: etala, dopamo Ya:suti ebegodone sa:ba:ni kuba gobogobo boelamiya:.
 3 Ba:gala eta kamena ba: Kusakono kamena Yowanatela, Kusako ba: Ko Gawadubu Helodikono hopodawa etala. Ba:gala eta kamena ba: Susa:natela. Ba:bi netewa-kapiya kamenakamena iba:te komo hiliyonomo kamenakamenago ibino mana:mo Ya:suku ba:gala ebena 12 ta:matapi dubu bowalubilinakuya:.

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwi

Ma:t 13.1-9; Mak 4.1-9

⁴ Ba:bene tawakalubi hiliyonomate hiya:hiya: habahabane pelameholete Ya:sukuba: da:pekapiyuimiya:, Ya:suti iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya:, ⁵ “Eta lumagiti haka da:hiduimi, ba:ba tetelo ebete kona kikipo haminahala:go ba tonato komo kikipo iba:te gabamo ba:bo gudiya:, ba:bema: tawakaluba:te natamo da:mikimoeli holaholate ba: dito penaliya:. ⁶ Komo kikipo iba:te nakola hakamo gudiya:, ba:bema: iba:te nanekela:mo apepehote ba:bo waiwaihuya: mabu ba:be hakoeno a:la:li puliyala. ⁷ Komo kikipo iba:te olagopi hemo hakamo gudiya:, ba:bema: iba:te kapimilo apepehote olagopi hestate kona ba: dito alukuliya:. ⁸ Huiyatiya komo kikipo iba:te hido hakamo gudiya:, ba:bema: ba:ba:te apepehote ba: dito nolohuya:, eta konate 100 teta:mo, eta konate 100 teta:mo, iba:te ba: ba:ba ka:na hiliyonomoma: eda:huya:.”

Ba:bema: Ya:suti ibulunomamo na:goiya:, “Galagodawa, ama: hidamo nulua:!”

Ya:sukunu Hiya:hiya: Iya:tulame Uwino Mabu

Ma:t 13.10-17; Mak 4.10-12

⁹ Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalate-diya:, “Ba:moe iya:tulame uwino ipuwa keba ka:nala:ka:?”

¹⁰ Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komoeno ipuwa kolawema: nale helo la:tamo ikalamimata, iyo, ba:be komoeno awaminale

komokomo la: ba: iya:tawahuimata. Huiyatiya komo tawakalubi eba ka:naha:, iba:te ba:be komoeno iya:tulame uwi ulihote, iba:te ebeno ipuwa bohowadinakomena: huiyatiya a:kuminakamena:, iyo, iba:te bulinakomena: huiyatiya a:kiya:tawahanakamena:.”

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwino Ipuwa

Ma:t 13.18-23; Mak 4.13-20

¹¹ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:moe iya:tulame uwino ipuwa ba:ma ka:nala, kona kikipo ba: Godokono tabola. ¹² Ba:bene komo tawakalubi gabamo da:gudi, ibi ba:bi kona kikipo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Iba:te Godokono tabo dulimina:, Saitanate pete ba:be tabo ibino tepo ipuwane kopuwatema:ne iba:te hibima: miditi ka:ka: mula: komo lawekapoma:. ¹³ Komo tawakalubi nakola hakamo da:gudi, ibi ba: ba:bi kikipola. Iba:te tabo dulimina: kalakalago kolawema:na:, huiyatiya ibino tepo ipuwalo haha puliyala, ba:bema: iba:te hibima: midi ipuwalo nanekela:mo emeda:tepatate temeteme komate iba:tamo da:pikulimina: tiyonomo kogudima:na:. ¹⁴ Komo tawakalubi olagopi hemo hakamo da:gudi ba:bi kikipola. Iba:te tabo kulima:na:, huiyatiya iba:te ilina uwatema: ba emalagidolena ukui bilibilima: eda:hana, ba:bema: ibino emede komoeno ubi komate ibino hibima: midi komoeno ka:ka: ba anakapumi iba:te hido naha konama: a:keda:hamena:. ¹⁵ Ba:bene komo tawakalubi hido hakamo da:gudi ba:bi kikipola. Iba:te Godokono tabo dulimina: hibinomolo kolawema:na:, ba:bene iba:te ibino

tepo ipuwalo ba:be tabamo papamila:halete kodakodanomolo ba utitata hido naha kona ba:bo konolohoma:na.”

*Wuiki Alo Hawakala Baha:mo Ihate Komo
Mak 4.21-25*

¹⁶ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya, “Lumagiti ebeno wuiki alo pa:titi bagolo ipuwamo a:kihata:mene ba:gala ebeno wata bahi ipuwamo a:kihata:mene. Huiyatiya ebete wuiki hawakala baha:mo kihatema:ne, ba:bene tawakaluba:te ebeno genama guamo da:palehawaminamena:iba:te ba:be alo kopumima:na. ¹⁷ Numa:la, kebe awalelahale komate da:pola:na galane tetelo Godote kohawakalilamema:ne, ba:gala kebe ugumuili komate da:pola:na galane tawakaluba:te alo tetelo kulameholema:na. ¹⁸ Ba:bema: ama: hidamo nulia: Godokono tabo ulihoma: lumagigodolo hidohido ukui da:pola:na, Godote ebetamo hiliyonomo hidohido komo gala kakikamehoma:ne. Ba:gala lumagigodolo hidohido ukui pola:naheno huiyatiya ebete nemalagidolona, ‘Na hidoenola,’ ebegodolo kebe kapiyakapiya komate da:pola:na Godote ebegodone gala kakuwatemema:ne.”

*Ya:sukunu Menoko Ba:gala Ebeno Ekaki
Ma:t 12.46-50; Mak 3.31-35*

¹⁹ Ba:bene Ya:sukunu menoko ba:gala ebeno ekaki ebetamo da:pelamiya, iba:te ebe umima: kamodobuya:ha: mabu tawakalubi hiliyonomate ebe tamelo na:pola:nuya. ²⁰ Ba:bema: eta lumagiti Ya:suku na:kiyamiya, “Amia:no menoko ba:gala ekaki iba:te genama tamelo ba:pela:mota:hana. Ibi ubila ama: kumima:.”

21 Ba:bene Ya:suti ibi hiliyonomatamo na:goiya; “Pote Godokono tabo uliti ebetamo da:papamiwatamene, ba:be lumagi ba: naeno menokola ba:gala ba:bako tawakalubi ba: naeno ekakila.”

Ya:suti Gogo Da:tatabuiminiya:

Ma:t 8.23-27; Mak 4.35-41

22 Eta gapogapolo Ya:suti ebe ta:matapa:go boga:mo ololonate ibi na:goelameniya; “A bobo hapuamo kona:hiwaliya;” ba:bema: iba:te bobo a:hiwale ba:bo tupuiminiya. 23 Iba:te ba na:hiwalena Ya:suti ba:be palai boge gulu ba: dito newataniya; ba:bene ko gogonomote ba mahigana koko gawiyoeno beyate boge guamo da:pa:la:haniya: bogete tatalila ululuna.

24 Ba:bema: iba:te Ya:sutamamo pelamenate ebe ba pemodoetena ba:bo pega:lameniya; “Iya:tulamedawa, a ba: koha:lahama:nema:!”

Ba:ba tetelo Ya:suti mahiganate huhu ba:gala koko gawiya na:kiyahalameniya; “La: na:tatabahala:!” ba:bene huhuti wibonate bobote tatabama: ba:bo eda:niya:. 25 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goeniya; “La:eno hibima: midi komo keka:?”

Huiyatiya iba:te tola:go hanohanoholo ibi ipuwalo na:ga:laniya; “Moe lumagi potela:ka:? Ebeta huhu ba:gala gawiya da:kiyahalame, iba:te ebeno tabamo a:papamila:!”

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu Da:hiduimiya:

Ma:t 8.28-34; Mak 5.1-20

26 Ba:bene Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi iba:te Gelasa haboeno hopamo nikuliya:, ba:be hopote Ga:lili Bobo hapulu itanami. 27 Ya:suti hakamo ba nodolo Gelasa habanapi kuba gobogobagoeno dubuti eba:go paluguya:, ebete tete ga:ga:nomolo kalikoheno emedenami ba:gala ebe genamanomolo kemedenamihā:. Ba: hibila, ba:be hopo tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te iya:ha:midale nakola haka ba aligili hiya:hiya: bobo ba:bo ododilinakuya: iba:te ibino ha:laha tawakalubi miya:tenoma:, ba:bene ba:be dubuti ba:bi nakola bobo ipuwalo emedenami. 28 Ebete Ya:suku umiti ibulunomo goewatate ebēno nato mabamo gate tabo madodo ba adipate na:goiya:, “Ya:su! Ama: Hununomo Godokono Gudulata! Ama:le natamo bada komo na:kododiomena:? Nale ama: betoemehomata, natamo kuba huiya akikanama:la:!” 29 Ebete tabo ba:ma ka:na goiya: mabu Ya:suti kuba gobogobo a:kiyahamiya: ebegodone kuluhukuma:. Ba: hibila, dopamo komo hiliyonomo tetelo ba:be kuba gobogobote ba:be dubu ipuwalo helonomoma: eda:nami, ba:bema: tawakaluba:te ebēno nato kokoto auli hala:mo da:matuhulameholemenakui, ebete ba:bi hale iya:hilinakui kuba gobogoboeno heloamo dito hopamo ba:bo alahula:nakui.

30 Ba:bene Ya:suti ebe nalatediya:, “Amia:no mahilo potela:ka:?”

Ebete na:huiyuya:, “Naeno mahilo Hiliyonomotela,” mabu ebe ipuwalo kubakuba gobogobo hiliyonomate emedenama:.

31 Ba:bene ba:bi kubakuba gobogobate

Ya:suku na:toemehuya:, “Ama: a Koe Habamo akanoea:ma:la!”

³² Ba:ba tetelo dabihole goegoe hiliyonomate haka hunulu nala:go ba:bolo na:wapata:lamitiya:. Kubakuba gobogobate Ya:suku na:toemehuya: iba:te goegoe ipuwamo konogomoma:, ba:bene Ya:suti modobo tabo goete ibi ba:bo goelamiya:, “Na:tolama:la!”

³³ Ba:bema: kubakuba gobogobate dubugodone ikuliti goegoa:tamo da:nogomuya:, goegoe hiliyonomate haka hununi pulila:hate iya:ha:midale hakane da:negudiya: beyamo nululuhuliti ba: dito neha:lahuya:.

³⁴ Ba:ba tetelo goegoe ulamepi dubate ba:be komo umiti ibino habamo pulila:hate, habalubi ba:gala tumu genamalo demedehonama: da:nikiyahalamiya:, ³⁵ tawakalubi hiliyonomate ba:bo pelamiya: Ya:suti dododiya: ba:be komo umima:. Iba:te ebetamo pikuliti kubakuba gobogobate da:miya:puya: ba:be dubu ba:bo pumiya:, ebete kaliko puliti Ya:sukunu nato mabulu lutiya: mabu ebenu ukui a:tuputupumiya:.

Ba:moe mabuma: iba:te na:toletolehutiya:.

³⁶ Ba:bene puya:te ba:be komo dumiya: ba:bi tawakaluba:te kubakuba gobogobagoeno dubuti keba ka:na ka:hiduya:, ba:be komoma: komo tawakalubi ba:bo kiyalamiya:.

³⁷ Ba:ba tetelo ba:bi Gelasa hoponapi hiliyonomate Ya:suku na:ga:lamiya: ebete ibino hopo miya:pate kotoma: mabu iba:te konomamo toletolehutiya:.

Ba:bema: Ya:suti boga:mo ololote ba to, ³⁸ kubakuba gobogobate da:miya:puya: ba:be dubuti ebe na:toemehuya:, “Na niliya, ama:go kopa:mo!”

Huiyatiya Ya:suti ebe ba oeme na:goemiya;
³⁹ “Ama: genamamo na:toa. Godote ama:tamo
 kebe komokomo kododila:ka, amia:no habalubi
 ba:bi komokomo na:nikiyalama:.”

Ba:bene ba:moe dubuti ebena habamo tote,
 Ya:suti ebetamo dododiliya: ebete ba:bi komo
 hiliyonomo tawakaluba:tamo ba:bo nolamagiya:.

*Ya:ilasiti Ya:suku Da:toemehuya: Ebena Bohele
 Kohiduimima:*

Ma:t 9.18; Mak 5.21-23

⁴⁰ Ya:suti bobo hapuni gala da:kapa:hiwuya;
 ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate
 na:kalakalahuya: mabu iba:te ebena pe komo
 belatimitiya:.
⁴¹ Ba:bene Yu tawakalubino
 baidi ibubulamehole genama umidawa dubuti
 Ya:sutamo piya:, ebena mahilo Ya:ilasitila. Ebete
 Ya:sukunu nato mabamo pepapamiwatate ebe
 ba:bo petoemehuya: ebete ebena genamamo
 kotoma:;
⁴² mabu ebena kapiyanomo 12 gogo tete
 bohele ebete hoe tatalila.

*Hawi Ka:ka:la: Temetema:goeno Kamenate
 Ya:sukunu Kaliko Dologiya:*

Ma:t 9.19-22; Mak 5.24-34

Ba:bene Ya:suti Ya:ilasikono genamamo to
 da:tupuimiya:, hiliyonomo tawakaluba:te ebe
 ba anaguma:tuta emokatihua:go tolamitiya:.
⁴³ Ibi ipuwalo eta kamena 12 gogo tetelo hawi
 ka:ka:la: temetemetete uminami, ebete ebena mani
 hiliyonomo dogeta dubatamo ba ikalame ba:bo
 upula:liya:, huiyatiya iba:te ebe kahiduimiya:ha:.
⁴⁴ Ba:bene ba:moe kamenate Ya:sukunu gala
 hapuni pete ebena kaliko da:pologiya:, ba:ba

tetenomolo ebenu hawi ka:ka:la: temetemete ebegodone ba: dito wibuya:.⁴⁵ Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Na pote kologini?”

Tawakalubi hiliyonomate iya:tawaha:ma: ba ga:la Pitate ebe na:kiyamiya:, “Hido Iya:tulamedawa, hiliyonomo tawakaluba:te ama: ba anagama:hita emokatihuia:go pelamita.”

⁴⁶ Ya:suti na:goiya:, “Eta lumagiti na ologini mabu helote na ipuwane duluhuku, na ba:bo iya:tawamo.”

⁴⁷ Ba:bene ba:be kamenate bada komo kododiya: awamina gabo kumiya:ha:, ba:bema: ebete lililago Ya:sukunu nato mabamo pepapamiwatate hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu ebenu komo ba:bo hawakalimiya:. Ebete Ya:suku bada mabuma: ka:pologiya: ba:gala temetemete ba:ba tetenomolo ebegodone da:wibuya:, ebete ba:bi komokomo hiliyonomo Ya:sutamo ba:bo kiyahuya:.⁴⁸ Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kamena, amia:no hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta. Ama: kalakalago na:toa.”

Ya:suti Ya:ilasikono Bohele Hoene Dadipatiya:

Ma:t 9.23-26; Mak 5.35-43

⁴⁹ Ya:suti ba:moe tabo ba olamagita Yu watodawa Ya:ilasikono genamane eta tabo adahedawate pete Ya:ilasiko na:pegoemiya:, “Amia:no gudu bohele a:hoe. Iya:tulamedawa gala akagoema:la: ebe kopihiduimima:.”

⁵⁰ Huiyatiya Ya:suti ba:be tabo uliti Ya:ilasitamo na:goiya:, “Ama: akatoletola:la:. Ama: Godoko hibima: na:mida:, ba:bene amia:no bohelete kohidoma:ne.”

⁵¹ Ba:bene Ya:suti Ya:ilasikono genamamo puluhukuti komo tawakaluba:te genama guamo a:pa:la:hama: ibi na:duhilamiya:, huiyatiya Pitako, Yoneko, Ya:imesiko, ba:gala boheleno nabiwi menoko, eba:go ba:moi ba:te na:pa:la:huya:. ⁵² Ba:ba tetelo genama gulu da:pola:nuya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate bohele bela:mitiya:, ba:bema: Ya:suti ibi na:goelamiya:, “La: kihimitala:. Gudu bohele kahaa:kaha:, ebete u bewatita!” ⁵³ Huiyatiya iba:te iya:tawahuya: guduti hoenomo hoiya:, ba:bema: iba:te Ya:suku na:walitiya:.

⁵⁴ Ba:bene Ya:suti tote bohele kokotamo nelawete ebe ba ka:mi na:goiya:, “Gudu, ama: na:mahiga!” ⁵⁵ Ba:bema: ebene ka:ka:te ebetamo gala da:kapiya: ba:ba tetenomolo ebete na:kamahiguya:, ba:bene Ya:suti ebene menoko nabiwi na:goelamiya: iba:te ebetamo baa: kikamehoma:. ⁵⁶ Ba:be mabuma: iba:te na:hanohanohutiya: huiyatiya Ya:suti ibi ba kiyalame na:goiya:, “La: ba:moe komoma: komo tawakalubi akakiyalama:la:.”

9

Ya:suti 12 Ta:matapi Dubu Doelamiya:

Ma:t 10.5-15; Mak 6.7-13

¹ Ba:ba tetelo Ya:suti ebene 12 ta:matapi dubu ebetamo ka:lamiti iba:tamo helo ba:bo ikalamiya: tawakaluba:godone kuba gobogobo konoelamema: ba:gala hiya:hiya: temetema:gopi konihiduilamema:. ² Ba:bene ebete ibi noelamiya: Godote Ko Gawadubuma: deda:na iba:te ba:be komo tawakaluba:tamo

konolamagimima: ba:gala iba:te temetema:gopi konihiduilmama:. ³ Ebete iba:tamo na:goiya:, “La:eno tolame tetelo la:le kuku, ba:gala mani miya:teno kuiha, ba:gala baa:, ba:gala mani, ba:moi ilina akuwata:la:. Ba:gala la:kapiyakapiya ilina na:pupuliya:la:, komo akuwata:la:. ⁴ Ba:bene la: eta habamo nikuliti kebe genamamo da:nalehawaminama, la:ba:bolo nemedatepate galane ba:be genamane eta hopamo kakatolamema:nemata, iyo, la: eta genamane eta genamamo eba ka:na akanewagela:la:. ⁵ Ba:gala kebe habaluba:te la:uwateheno, ba:be haba ba miya:pa la:le natoeno puhulu na:moda:midatepaliya:la:. Ba:moe komote ba:bi tawakalubi kiya:tulamema:ne, Godokono tete ba: na:pe ebete ibino komo kopanagiya:midalamema:ne.”

⁶ Ba:bema: Ya:suku ta:matapa:te hiliyonomo habahabamo tolamete Godokono Hido Tabo tawakaluba:tamo ba nolamagimi hiya:hiya: temetema:gopi ba:bo nihiduilmaya:.

*Hiliyonomo Tawakaluba:te Ya:sukunu
Komoma: Da:ga:lanakui*

Ma:t 14.1-2; Mak 6.14-16

⁷ Ba:ba tetelo Ga:lili hopolo Heloditi Ko Gawadubuma: eda:nami. Ba:bene Ya:suti kebe hiliyonomo komo kododilinakui Heloditi ba:bi komokomo ulihote ukui bilibilima: ba:bo ediya:, mabu komopa:te na:ga:luya:, “Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate hoe ipuwane a:mahigui!” ⁸ Ba:bene komopa:te na:ga:luya:, “Ya:suku ba: Elayate, Godokono ukui hawakalimidawala, ebete atamo

gala a:kapuluhukui,” huiyatiya komopa:te na:kaga:luya; “Ao, ebe ba: eta Godokono ukui hawakalimidawala. Aeno iniwala:tamo dopamo da:pikuliya; ibi ipuwalo etate hoe ipuwane a:mahigui.”

⁹ Ba:bene Heloditi na:goiya; “Na Yonekono wato itamidamimo, huiyatiya moe dubu potela:ka: nale ebene ododili komokomo dulihanamo?” ba:bema: tete ga:ga:lo ebe ubila Ya:suku kumima:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Dikalameholeniya:

Ma:t 14.13-21; Mak 6.30-44; Yon 6.1-14

¹⁰ Ya:suti doelamiya: ba:bi ta:matapi dubate ebetamo gala kapelamete iba:te kebe hiliyonomo komokomo ka:nododiliya: ebe ba:bo pikiyahamiya; ba:bene ebete komo tawakalubi miya:palete ebe ta:matapinomo uwatete iba:te Betasaida habamo dito tolamiya: ¹¹ Ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu to komo ulihote ebene galane na:katolameholiya; ba:bene ebete ibi kalakalago uwatete Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komo ibi ba:bo iya:tulamiya; ba:gala atu tetelo ebete ibino temetema:gopi ba:bo kahiduilamiya:.

¹² Hegelate ba nihitigana Ya:sukunu ¹² ta:matapa:te pelamenate ebe ba:bo pega:lameniya; “Ama: tawakalubi noelama; iba:te habahabamo ba:gala tumu genamamo tolameholete baa: ba:gala laha bahi konulamema; mabu moe tawakalubiha: bahila.”

¹³ Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goeniya; “Ao, la:le iba:tamo naha ilina nikalamehola:la:.”

Iba:te na:huiyaniya:, “Agodolo paibo baa: ba:gala daha netewa ba:binomate pola:na. Ba:bema: ama: ubila:ka: ale tolamete aeno mana:mo ibino baa: konuwateholamema:?”
¹⁴ Iba:te ba:ma ka:na ga:laniya: mabu 5,000 dubate ba:bolo pola:nuya:.

Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi na:goelameniya:, “La:le tawakalubi hiya:hiya: kapiyuilame ododil-iti hakamo ahidima: na:kiyalama:la:, iba:te eta kapiyuimilo 50, eta kapiyuimilo 50, ba:ma ka:na nahidihamena:.”

¹⁵ Ya:suku ta:matapa:te ba:be tabo ulinate ba:ba ka:na ododiniya:, ba:bene tawakalubi hiliyonomate ibino kapiyuimilo hakamo dito gagahidiniya:.
¹⁶ Ba:bene Ya:suti paibo baa: ba:gala daha netewa uwatenate, Hunu Habamo gahimilo Godotamo kalakala tabo goenate ba:bi baa: dahago wakalamiholenate ebe ta:matapa:tamo dito ikalameniya: iba:te tawakaluba:tamo kikalameholenama:.
¹⁷ Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate baa: da:nahaniya: ibino kape komo ba:bo wiboholameniya:, ba:bene Ya:suku ta:matapa:te da:luhiliniya: ba:bi baa: komokomamo 12 bagolo betabuilameniya:.

Pitate Ya:sukunu Hibi Komo Da:hawakalimiya: Ma:t 16.13-19; Mak 8.27-29

¹⁸ Eta hegelalo Ya:suku ha:kiya tataba hopolo Godokoba: tabo ba ga:luta ebeno ta:matapa:te ebetamo ba:bo pikuliya: Ba:bene ebete ibi nalateda:liya:, “Tawakaluba:te na pokomo ka:ga:lanaka?”

¹⁹ Iba:te na:ga:luya:, “Komopa:te ama: Yoneko beyamo wadulateledawama:

ga:lanaka, komopa:te Elayako Godokono ukui hawakalimidawama: ga:lanaka, ba:gala komopa:te ama: Godokono ukui hawakalimipa:te dopamo aeno iniwala:tamo da:pikuliya:, ibi ipuwalo etate hoene na:mahigamo ga:lanaka.”

²⁰ Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “Huiyatiya la:le na pokomo ka:midinionama?”

Pitate ebetamo na:huiyuya:, “Ama: ba: Kelisotela, Godokono Oemedawalata!”

²¹ Ba:bene Ya:suti ibi kiyahalamelo na:goiya:, “La:le naeno komoma: komopi akakiyalama:la!”

*Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Dopamo Da:goiya:
Ma:t 16.21-28; Mak 8.31-9.1*

²² Ba:bene ebete tabo moga:melo na:goiya:, “Tawakalubino Naniwi tawakaluba:godone koko temeteme galane kuwatema:ne, Godokono ubila. Iyo, Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu iba:te ebe ubiha:ma: keda:hama:na:, ba:bene tawakaluba:te ebe kanakapumima:na:, huiyatiya netewa-kapiya hegelalo ebete hoene gala kakamahigama:ne.”

²³ Ba:bene ebete ibi hiliyonomatamo na:goiya:, “Kebe lumagiti na ta:mahenema: ubi dihatemene, dopamo ebete ebeno komo adodote, ba:bene hiliyonomo hegelalo ebete ebeno keha pihiga aguti na ba:bo na:ta:mahenenamene. ²⁴ Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno ka:ka: natamo damawada:mene ebeno ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ebeno ka:ka: na mabuma: datutimini,

ebete hibi ka:ka: kolawema:ne. ²⁵ Ba:bema: lumagiti hopoeno ilina hiliyonomo uwatenomo ba uwate ebena ka:ka: datutimini ebena huiya keka:? Godote lumagigodone ebena ka:ka: da:lawememene, ebegodolo bada hido komote na:kitanamene? ²⁶ Ba:bema: numa:la:, kebe lumagiti natamo ba:gala naeno tabamo da:hilopomene, na Tawakalubino Naniwiti ba: atumu ebetamo kohilopoma:nemo, iyo, nale naeno alago da:pemo, ba:ba tetelo Nabiwi Godoko ba:gala ebena hido-talona nopopi ibino helonomo alago pete ebe kopehilopuimima:nemo. ²⁷ Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:ma tetelo demedehona komo iba:te Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be ko komo dopamo umiti galane ba:bo koha:lahama:na:.”

Godokono Helonomo Alote Ya:sukunu Ape Da:la:minuya:

Ma:t 17.1-8; Mak 9.2-8

²⁸ Eta kapiya wuiki da:wibuya: ba:ba tetelo Ya:suti Pitako, Ya:imesiko, ba:gala Yoneko uwatete eta haka hunamo magataliya:, ebete ba:bolo Godokoba: tabo konega:lama:. ²⁹ Ba:bene ebe ha:kiya Godokoba: tabo ba ga:luta, ebena holoholo hiya:ma: ba:bo ediya: ba:gala ebena pupulino ilinate keyakeyahibinomoma: ba eda:hame ba:bo a:laminahalemiya:. ³⁰ Ba:ba tetenomolo dubu netewa Elayako ba:gala Moseseko, iba:te puluhukuti Ya:sukuba: tabo bega:lutiya:. ³¹ Iyo, ibi netewapa:te Godokono Hunu Haboeno alago puluhukuti eba:go tabo ba:ma ka:na ga:lutiya:, Ya:suti Godokono nopo tawakaluba:tamo kohawakalimima: ebete

Yelusalema ko habalo kohoema:ne. ³² Pitako ba:gala ebenu mabulubi netewa iba:te u ba lahuta ba:moe hanohano komo ba:bo uluhukuya:, ba:bene iba:te ibino baidi a:la:minahaleta Ya:sukunu alo ba:gala dubu netewa eba:go da:la:mota:nuya: ba:bo ulamiya:. ³³ Ba:bene dubu netewapa:te Ya:sugodone ba tuta, Pitate ebe na:goemiya:, “Hido Iya:tulamedawa, a ba:malo da:pola:nama:, kalakala konomola. Wadiyala, a mimiya netewa-kapiya ketemotema:nema:, eta amia:nola, eta Mosesekonola, eta Elayakonola.” Pitate ukuihino ba:moe tabo ba:bema: goiya:.

³⁴ Pitate tabo ba olamagita hawaiti pete ibi dito patulateliya:, ba:bema: iba:te na:toletolehutiya:.

³⁵ Ba:bene hawai ipuwane tabote ba:ma ka:na puluhukuya:, “Ba:moe ba: naeno Gudula, nale ebe dopamo a:ka:miya:mo! La: ebenu tabo nulia:la:!” ³⁶ Ba:be tabote da:wibuya: iba:te Ya:suku kapiya bumiya:, ba:bene tete ga:ga:dopolo ba:bi ta:matapa:te kebe komo kumiya: iba:te komo tawakalubi kakiyalamiya:ha:.

*Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Kuhi
Da:hiduimiya:*

Ma:t 17.14-21; Mak 9.14-27

³⁷ Ba:be eta hegelalo iba:te haka hununi da:pepalaguya: tawakalubi hiliyonomate pelamete Ya:sukuba: dito paluguya:. ³⁸ Ba:bene ibi ipuwalo kapiya dubuti ibulunomo ba:bo goepatiya:, “Iya:tulamedawa, naeno guduino komoma: ama: betoemehomata mabu ebe ba: naeno kapiya gudunomola! ³⁹ Kuba gobogobote gaa:tepahago ebe da:lawenako, guduti hakamo da:ganako ebenu apete

kodakodanomoma: eda:menako ba:bene ebene tabone paguti pikuliminako, ba:gala ebe lawe tetelo kuba gobogobote naeno gudu tiyolo a:kamiya:pale! ⁴⁰ Ba:bema: nale ama: ta:matapi a:toelamehola:kamo iba:te kuba gobogobo koemema:, huiyatiya iba:godolo helo puliyala.”

⁴¹ Ya:suti huiyatiya ibi hiliyonomatamo na:goiya:, “A:iye, la: hibima: midiha: kuba tawakalubilata! La: natamo menemene bikanamenamata, ba:bema: na ubihinola tete ga:ga:lo la:go emedena!” Ba:bene ebete dubutamo na:goiya:, “Amia:no gudu mamona:magaha:.”

⁴² Ba:ba tetelo kuhiti ba penape kuba gobogobote ebe lawete hakamo dito a:da:nuya:, ba:bene kuhiti kubanomamo ba:bo ewagelehuya:. Ba:bene Ya:suti kuba gobogobo da:kiyahamiya:, ba:ba tetelo kuhiti hidote Ya:suti ebe ebene nabiwitamo dito ikamiya:, ⁴³ ba:bema: ba:be komo dumiya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate Godokono ko helo komoma: na:hanohanohutiya:.

*Ya:suti Ebene Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Ma:t 17.22-23; Mak 9.30-32*

Ba:bema: tawakaluba:te Ya:sukunu hiliyonomo ododili komokomoma: ba hanohanohuta, ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, ⁴⁴ “Nale ba:ma tetelo la:tamo dolamagimo, ba:be tabo hidamo uliti akadodala: — Godote Tawakalubino Naniwi kuba tawakalubino kokotamo kihatema:ne.” ⁴⁵ Ba:ba tetelo iba:te ba:be taboeno ipuwa hidamo kemalagidoluya:ha: mabu awamina ipuwalo itanami, huiyatiya iba:te

iya:tawaha:ma: ba eda:ha ba:moe taboeno ipuwalo komoma: Ya:suku kiyamema: na:toletolehutiya:.

*Kodawama: Pote Na:keda:mene
Ma:t 18.1-5; Mak 9.33-37*

⁴⁶ Ba:bene ta:matapa:te ibi ipuwalo pote koma: eda:ma: olowabelethuitiya:. ⁴⁷ Iba:te ibino tepo ipuwalo demalagidolutiya: Ya:suti ba:be komo iya:tawuya:, ba:bema: ebete gudu lawete ebe tama:mo ba adipi ⁴⁸ iba:tamo na:goiya:, “Kebe lumagiti naeno mahilamo ba:mako gudu deha:poto kalakalago dowalubina ebete na bowalubinina, ba:gala kebe lumagiti na dowalubinina, ebete na kapiya kowalubinina:, ebete na Oenamedawa Godoko atumu na:kowalubina. Ba:bema: la: ipuwalo pote deha:potodawanomoma: deda:mene ba:be dawate konomoma: keda:ma:ne.”

*La:go Alaholoha:dawa Ebete La: Owalubili-dawama: Eda:na
Mak 9.38-40*

⁴⁹ Ba:bene Yonete na:goiya:, “Hido Iya:tulamedawa, ale eta dubu umima: ebete amia:no mahilamo kuba gobogobo doelamiti, huiyatiya ale ebe a:kiyahamima: ba:be komo kekelamema: mabu ebe aeno kapiyuimi lumagiha:.”

⁵⁰ Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:le ebe akaduhima:la:, mabu kebe lumagiti la:go alaholohodawama: deda:na, ebete ba: la: bowalubilinata:.”

*Samaliya Hoponapa:te Ya:suku Ubiha:ma:
Deda:huya:*

51 Ba:bene Ya:suti Godokono Hunu Habamo nodolo tete da:tataliya:, ebete ba:be komo iya:tawate ebena ukui konomamo ba:bo ihatiya: Yelusalema ko habamo kotoma. 52 Ba:bene gabo tetelo ebete Samaliya hopoenno eta habamo nopo atapi dopamo oelamiya:, iba:te ba:bolo ebena wata bahi ba:gala baa: konihiduilamema:.

53 Huiyatiya ba:be habanapa:te iya:tawahuya: Ya:suti Yelusalemamo tolame gabodo da:tutiya:, ba:bema: iba:te ebetamo ubiha: tabo bega:luya:.*

54 Ba:bene Ya:imesiko ba:gala Yoneko, iba:te ba:moe komo umiti na:ga:luya:, “Kodawa, wadiyala:ka: a Godoko kiyame ebete Hunu Habane koe poemete ibi kokubahilamema:?”

55 Huiyatiya Ya:suti ibi netewapa:tamo ohobigate ibi konomamo ba kiyahalame iba:tamo na:goyiya:, “Mabu keka: la:le na kuba ukuia:mo da:kiyanamema? Mabu la:eno tepo ipuwoeno ukui ba:gala naeno tepo ipuwoeno ukui hiya:hiya: ba:pola:na! 56 Na Tawakalubino

* **9:53:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa. Yu tawakalubi ba:gala Samaliya hopo tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te gelebadilo kemedenamihia:. Ba:moi kapiyuimi netewoeno iniwoeno mabu kapiyala, ebe ba: A:ibalahamatela, ba:bema: dopamo tetelo iba:te kapiya tawakalubima: eda:hanama:. Galane tetelo kapela tawakaluba:te iba:go ba emede, Samaliya hoponapa:te ibino bohelemele ba:bi kapela tawakaluba:tamo ba:bo ikalameholiya:, huiyatiya Yu tawakaluba:te eba ka:na kewageliya:ha:. Ba:be mabuma: Yu tawakaluba:te Samaliya hoponapi kubapima: ka:laminakuya:, Samaliyanapa:te atumu Yu tawakaluba:tamo ubiha: komo bekahawakaliminakuya:. Ba:ma ka:na Ya:suku tetelo ba:moi kapiyuimi netewagodolo kalakala komote kitanamihia:, iba:te dito maubatihuinama:.

Naniwiti tawakalubi kubahilamema: kapiya:ha:, huiyatiya nale ibino ka:ka: mula:lalamema: piya:mo.”* Ebete ba:be tabo goete, iba:te eta habamo lahama: ba: dito tolamiya:.

*Ukui Netewago Ya:suku Ta:mata Modoboha:
Ma:t 8.19-22*

⁵⁷ Iba:te ba tolamita eta dubuti Ya:sutamo na:goiya:, “Ama: keba hapuamo da:tomena:, nale ama: ba:bamo kota:matama:nemata.”

⁵⁸ Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Hiya:, ama: dopamo ba:moe eta komo hidamo ne-malagidola. Tumu gahagahoeni laha bahi haka gugu ba:pola:lama:na ba:gala holaholate ibino genama etemotehonaka, huiyatiya na Tawakalubino Naniwi, naeno wata bahi puliyala.”

⁵⁹ Ba:bene Ya:suti eta dubutamo na:goiya:, “Ama: na na:ta:mahena:.”

Ebete huiyatiya Ya:sutamo na:goiya:, “Kodawa, wadiyala na dopamo tote, naeno kadele naniwiti da:hoemene, nale ebe bobamo nihatete na galane ama: kota:mahema:nemata.”

⁶⁰ Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Wadiyala, ha:laha tawakaluba:te ibi ha:kiya ibino ha:lahapi bobamo na:miya:ta:mena:, huiyatiya ama: tote Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno tabo tawakaluba:tamo na:nolamaginakuya:.”

⁶¹ Ba:bene eta dubuti na:goiya:, “Kodawa, na ubila ama: ta:mahe, huiyatiya wadiyala na

* **9:56:** Luk 9.55b-56a komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

dopamo tote naeno genamanapa:tamo yawo tabo konegoema:nemo.”

⁶² Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kebe lumagiti haka aligilino ilinamo pali oko ba tupuimi, haboeno komokomo emalagidolete okone gala da:kohobigamene, ba:bako lumagiti Ko Gawadubu Godokono oko owatima:a:kamodobamene.”

10

Ya:suti 72 Ta:matapi Godokono Tabo Olamag-imima: Doelamiya:

¹ Ba:moe tabo da:wibuya: ba:ba tetelo Kodawa Ya:suti komo 72 ta:matapi uwatete etapi netewa, etapi netewa, ba:ma ka:na dopamo oelamiya:, ebete da:tomene ba:bi hiliyonomo habahabamo.

² Ebete iba:tamo na:goiya:, “Godokono pali ipuwalo kona hiliyonomo ba: a:kodakodahui, huiyatiya wakalami okopi hiliyoha:, ba:bema: la: pali namutudawatamo toetoe tabo na:ga:lala:, ebete komo okopi pali ipuwamo kopoelamema:ne hidohido nahoeno kona kopewakalamima:.”

³ Ba:bema: la: na:tolama:la:! La: sipi-goegoe hegehege keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, nale la: helohelo gahagahoeno kapiyuimi ipuwamo oelamemata.

⁴ La: mani miya:teno kuiha akuwata:la:, ba:gala la: baa: miya:teno hika ba:gala nato ilina akuwata:la:. Ba:gala la: gabo tetelo eta lumaga:go da:nalugama eba:go tabo ba nega:la la:eno oko tete akanikubahima:la:.

⁵ “Ba:bene la: kebe genamamo da:nalehawaminama, wadiyala la: ba:be

genamanapa:tamo nolata tabo na:nega:luya:la: ba:ma ka:na, ‘Godokono kalakalate la:eno genamalo nitanamene.’ ⁶ Ba:bema: Godokono gelebadi lumagiti ba:bolo demedena, Godokono kalakalate ebegodolo hibilo kitanama:ne, huiyatiya ba:bako lumagiti ba:be genamalo lutaheno, la: nolata tabo da:ga:lama ba:be taboeno hibi komote ba:bolo a:kitanamene. ⁷ La: ba:be genama kapiyalo na:nemediya:la:, ba:bene iba:te la:tamo dikalameholemena: ba:bi baa: nahate ibino beya atumu na:kanihuya:la:, mabu la: okopa:te ba:bako huiya lawe wadiyala, ba:gala eta habamo tolame tete uluhukuhino la: eta genamane eta genamamo eba ka:na akanewagela:la:. ⁸ Iyo, la:le eta habamo tolamete iba:te la: kalakalago duwatemena:, ba:ba tetelo iba:te kebe naha ilina la:tamo dikalamemena: kalakalago na:nahuya:la:. ⁹ Ba:gala ba:be habalo demedena la: ba:bi temetema:gopi hiduilamete habalubi hiliyonomatamo ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ‘Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komote la:tamo ba: a:tatali.’ ¹⁰ Huiyatiya la: eta habamo nikuliti iba:te la: kalakalago uwateheno, la: ba:be haba tulinomolo ba la:mota:hana ibi hiliyonomatamo ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ¹¹ ‘La:eno haboeno haka puhulu aeno natone na:moda:midatepalema:, mabu ba:moe komote la: biya:tulamitata Godokono tete ba: na:pe ebete la:eno komo kopanagilamelelamema:. Ba:bema: ba:moe ko komo akadodala:, Godokono Ko Gawadubu tetete la:tamo ba: a:tatali!’ ”

¹² Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godote

tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete ba:moi habaluba:tamo kuba huiya konomamo kikalamema:ne. Ba:ba tetelo ebete Sodomo habaluba:tamo kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, ebete malemale a:kihata:mene ba:moi kuba tawakaluba:tamo!”

Hibima: Midiha: Habalubino Komo

Ma:t 11.20-24

¹³ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya, “Kolasini haba, ama: kuba huiya konomo kolawema:na:ta! Betasaida haba, ama: ba: atumu! Mabu nale la:godolo hanohano komo dododilimo, la: ba:ba tetelo la:eno kubane kohobila:ha:. Huiyatiya nale ba:bakobako oko Taya habalo ba:gala Saidono habalo dopamo nododiliya:tale, ba:bi Yuha: tawakaluba:te ibino kubakuba ukui hiya:ma: ba:midiliya:na:. Iyo, iba:te ibino kuba ododili mabuma: tepo temetemema: eda:hate ba:be temeteme komo kohawakalimima: iba:te kubakuba kaliko pupuliti hoeno puhulamo dito ba:gagahidiya:na:. ¹⁴ Ba:bema: Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete Taya habanapa:tamo ba:gala Saidono habanapa:tamo kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, Kolasini haba ba:gala Betasaida haba, ebete la:tamo malemale a:kihata:mene! ¹⁵ Ba:gala Kapeniyama haba, amia:no komo ba:ma ka:nala. Ama: ubila ama: ha:kiya ama: Godokono Hunu Habamo kadipatema:, huiyatiya Godote ama: Koe Habamo ka:da:nama:na:ta!”

16 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Kebe lumagiti la:eno tabo dulimini ebete ba:be komo ipuwalo naeno tabo kulima:ne, huiyatiya kebe lumagiti la: ubiha:ma: deda:mene ebete ba:be komo ipuwalo na ubiha:ma: keda:ma:ne, ba:gala kebe lumagiti na ubiha:ma: deda:mene ebete na kapiya ubiha:ma: a:keda:mene, ebete na Oenamedawa atumu ubiha:ma: kakeda:ma:ne.”

Ya:sukunu 72 Dubate Ebetamo Da:kawilaliya:

17 Ba:bene Ya:suti doelamiya: ba:bi 72 dubate tolamete hiya:hiya: habahabalo oko nowatiti, iba:te da:kawilaliya: ko kalakalanomago ebetamo na:pega:luya:, “Kodawa, ale kuba gobogobo amia:no mahilamo da:nikiyahalamima: iba:te aeno tabamo papamila:halete tawakaluba:godone ikuliya:!”

18 Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Hibila, Godote Saitanako heloha:ma: miditi Hunu Habane da:pa:da:nui nale umimo, iyo, hegelate keba ka:na ka:la:wa:hiyanako ebete hopamo tiyonomo ba:ba ka:na pegui. 19 La: hidamo nulia:la:! Na helo la:tamo ikalamimata la:le kalu ba:gala iwawa la:eno natamo komikimoelenakoma:, ba:be helote la:eno alaholodawa Saitanakono helo na:gogolona, ba:bema: eta ilinate la: a:kakubahilama:mena:ta. 20 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Kuba gobogobate la:eno tabamo da:papamila:halenaka ba:be mabuma: akakalakahala:, huiyatiya Godote la:eno mahilo ebeno Hunu Haboeno Bukamo da:miya:telamiya:la la: ba:be mabuma: na:kalakahala:.”

*Ya:suti Godotamo Kalakala Tabo Dadipatiya:
Ma:t 11.25-27; 13.16-17*

²¹ Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote Ya:sukunu tepo ipuwalo da:tabuya: ebete Godotamo kalakalago na:goiya:, “Nabiwi, ama: ba:moe hopo konomo ba:gala Hunu Haba Namutudawama: eda:nata! Na ama:tamo kalakala tabo begoemo, mabu ama: ba:moe hopoenoko koko iya:tawahapi dubatamo amia:no mulu ukui ba awaminale iya:tawaha: tawakaluba:tamo hawakalilamia:ta. Nabiwi, ba: hibila, ba:moe komote amia:no ubilo puluhukui.”

²² Ba:bene Ya:suti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Naeno Nabiwi Godote hiliyonomo komokomo naeno kokotamo a:miya:tiya: nale kulamenama:, ba:bema: ebete ha:kiya iya:tawala na ebeno Guduino komo, eta lumagiti iya:tawaha:. Ba:gala Nabiwino komo atumu, eta lumagiti iya:tawaha: huiyatiya na ebeno Guduti ha:kiya iya:tawala, ba:gala nale puya:tamo hawakalimima: ubi dihatemo, ibinomate atumu Nabiwino komo kakiya:tawahama:na:.”

²³ Ba:bene Ya:suti ebeno ta:matapa:tamo pohobigate tabo diya ba:bo goelamiya:, “Godokono kalakala konomo la:godolo bitana, mabu la: la:eno baida:mo ebeno komokomo hidamo nulamenamata! ²⁴ Ba:bema: nale la: begoelamemata, dopamo tetelo Godokono ukui hawakalimipi ba:gala koko gawadubu iba:te ubi konomo bihatenama: la:le dulamenama ba:bi koko komo ulamema:, huiyatiya iba:te kamodobuya:ha:, ba:gala ibi ubila la:le dulihonama ba:bi komo kulihoma:, huiyatiya iba:te kamodobuya:ha:.”

Samaliya Hoponapi Dubuino Malemale Ko-moeno Uwi

²⁵ Ba:bene eta Godokono Tutumu iya:tulamedawate ubila Ya:sukunu mulu komo kopumima:, da: hibila: o da: hibiha:, ba:bema: ebete pete ebetamo na:pegoiya:, “Iya:tulamedawa, na bada komo ododiti wiboha: ka:ka: ebo na:ka:lawemo?”

²⁶ Ya:suti ebena tabo ba huiya na:goiya:, “Godote Bukamo ebena Tutumu Tabo da:miya:tiya:, ba:bi komate a keba ka:na kiya:tua:mena? Ba:bi komokomoeno ipuwa keba ka:nala:ka:?”

²⁷ Ba:be dubuti na:huiyuya:, “Godokono Bukate ba:ma ka:na goena, ‘Ama: amia:no Kodawa Godoko malemalelo nemalagidolona, amia:no tepo ipuwanomamo ba:gala amia:no gobogob-oeno heloamo, amia:no helo konomamo ba:gala amia:no ukui konomamo,’ ba:gala eta tutumu tabo ma kumu bitana, ‘Ama: ha:kiya ama: demalagidolona, wadiyala ama:le ba: ba:ba ka:na ama: tamelo demedena ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.’ ”

²⁸ Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: hibi tabo begaa:ta. Ama: ba:moe komo ododiti ba:bo ba:ka:ka:namena:ta.”

²⁹ Ba:be dubuti Ya:sukunu taboma: hilopote huiyatiya ebena hilopo ugumuilo ba:ma ka:na goiya:, “Na tamelo demedena, ba:be lumagi potela:ka:? Na poko na:kowalubinamo?”

³⁰ Ya:suti ebena tabo ba huiya na:goiya:, “Eta dubuti Yelusalema ko habane Yeliko habamo ba nihitiguta pilo dubate ebe lawete ebena pupulino ilina pipikulamelemete ebe ba:bo

anagalimihuya:. Ba:bene ebeno helote da:wibui iba:te ebe ba:bamo miya:patepate ba: dito tolamiya:. ³¹ Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehodawate ba:be gabodo ba pita ebe pumiti tamedo dito negogolatepui. ³² Ba:bene Libai gudawate* kapete ba: atumu kapewageli. Dubuti da:kapitanui ebete ba:bamo puluhukuti ebe ba:bo pumi, huiyatiya ebete owalubi ebetamo kapihateha:, ba: dito kanegogolatepui.

³³ “Ba:bene ba:be gabodo da:piti, eta dubu ebe Yu lumagiha:, ebe Samaliya hoponapi dubula,* ebete ba:bamo puluhukuti ba:be dubu da:pumi ebeno tepo ipuwalo malemale konomo bipi-hati. ³⁴ Ebete ebetamo pete olibi kikipoeno ihi ba:gala hido mulamula ebeno bugumamo abut-lamelemete kaliko hapuhapamo dito matuhulameholemi. Ba:bene ebete ba:be dubu ebeno donoki-goe hunamo adipiti eta habamo ba:bo magatui, ba:be habalo kapela tawakaluba:te da:lahanaka ebete ba:be genamalo ba:be dubu

* **10:32:** Buka ka:lamihole-dawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Yu tawakalubi ipuwalo 12 gu na:pola:nama:, ba:moe Libai gu ba: etala. Ba:be gu kapiyate Godokono oko bowatihonama: komo Yu tawakaluba:tamo. Ba:ma ka:na Yelusalemalo da:la:nami ba:be Godoko Adikumino Hiya: Genamalo Libai gu dubate oko ha:kiya owatihonama:, ba:bene hiya:hiya: habahabalo atumu komo iba:te Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo ohale alapihopima: eda:hanama:, ba:gala komopa:te Godokono Tutumu iya:tulamepima: eda:hanama:, ba:gala komopa:te tabo anagiya:midapima: eda:hanama:.

* **10:33:** Buka ka:lamihole-dawa, ama: Samaliya hoponapi ba:gala Yu tawakalubino maubatihui komo iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Luk 9.51-56 komoeno owalubi tabo numiya:.

hidonomamo nowalubi. ³⁵ Eta hegelalo Samaliya hoponapi dubuti netewa mani genama namutudawatamo ba ikame na:goi, ‘Ama: ba:moe dubu hidonomamo nowalubinatiya:. Ba:moi maniti modoboheno, nale gala da:kapemo ama:tamo gala kakapehuiyama:nemo.’ ”

³⁶ Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo Godokono Tutumu iya:tulamedawatamo na:goiya:, “Amia:no ukui kebanala:ka? Pilo dubate danagalimihui ba:be dubutamo netewa-kapiyate da:pelami, ibi ipuwalo pote ebe owalubidawama:ka:pedi? Ba:gala ebe tamelo demedena ba:bako lumagimo pote ka:pedi ebetamo malemale kohawakalimima:?”

³⁷ Ba:bene Godokono Tutumu iya:tulamedawate tabo ba huiya na:goiya:, “Ba:Yuha: lumagi kapiyate ebe koamo pemalemaleti.”

Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Amia:no tabo ba:hibila. Wadiyala, ama: tote tawakaluba:tamo malemale ba:ma ka:na na:nehawakaliminakuya:.”

Ya:suti Matakono Ba:gala Ma:liko Ibino Genamamo Baa: Nama: Da:nodoluya:

³⁸ Ya:suti ebeno ta:matapa:go Yelusalema gabodo ba tolamita iba:te eta habamo da:nikuliya:, ba:ba tetelo eta kamena ebeno mahilo Matatela ebete Ya:suku kalakalago na:goemiya: ebete ebeno genamalo baa: kopenama:.

³⁹ Matakono ekawino mahilo Ma:litila, ba:bene Ya:suti genamamo da:nodoluya: Ma:liti ebeno nato mabamo pemedete Kodawa Ya:sukunu iya:tumi komo hidonomamo ulihutiya:. ⁴⁰ Huiyatiya Matate ha:kiya baa: hiduimi komo ba ododita ebe

ubiha:ma: eda:te Ya:suku ba:bo pegoemiya:,
 “Kodawa, ama: na:kumiuta naeno ekawiti
 na kowalubinitaha? Hiliyonomo komo na
 ha:kiya ododilitamo, ba:bema: wadiyala ama:
 ebe na:kiyama:, ebete pete na na:powalubinina!”

⁴¹ Kodawa Ya:suti ebeno tabo ba huiya
 na:goiya:, “Mata, Mata! Ama: hiliyonomo
 hegehege komo ododilima: ukui bilibilinomoma:
 editata. ⁴² Huiyatiya kapiya komote konomoma:
 deda:na, Ma:liti ba:be hido komo umiti ba:
 a:lawe, tawakaluba:te galane ebegodone
 a:kalawa:mena:.”

11

*Ya:suti Godotamo Toetoe Tabo Ga:la Komo Ebe
 Ta:matapi Diya:tulamiya:*

Ma:t 6.9-13; 7.7-11

¹ Eta hegelalo Ya:suti tataba hopolo Godokoba:
 tabo bega:lutiya:. Ba:be komote da:wibuya: ebe
 ta:matapi ipuwalo etate ebe na:goemiya:, “Ko-
 dawa, Yonete ebe ta:matapi iya:tulami iba:te
 Godotamo keba ka:na da:toetoehonakomena:,
 ba:bema: wadiyala ama: a ba:be atu komo
 na:kiya:tua:ma:.”

² Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:,
 “La: Godotamo toetoe tabo ba:ma ka:na
 na:ga:lanakuya:la:,

‘Aeno Nabiwi, wadiyala amia:no talona mahilo
 tawakaluba:te nadipata:mena:,
 ba:gala wadiyala ama:le Ko Gawadubuma:
 deda:na
 ba:be komote na:hawakalamene.

³ ‘Ba:gala wadiyala ama: ba:moe hegeloeno baa:
atamo modobolo nikaa:ma:.

⁴ Ba:gala komopa:te atamo kuba dododilina,
ale ba:bi kuba egebolelamete kadodohole-
lamema:nema:;

ba:bema: wadiyala ama: atumu
aeno kuba egebolea:mete nadodoholea:ma:.

‘Ba:gala Saitanakono kuba gabamo emogabuimi
ipuwalo
ama:le huiyatiya a ba owalubi
amia:no hido gabodo na:magatoenakuya.’ ”

⁵ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya; “Diyala,
la: ipuwalo eta lumagiti iwa tetenomolo ebena
mabulubitamo tote ba:ma ka:na da: negoemene,
‘Naeno mabulubi, wadiyala:ka: ama: na nowalu-
bina? Baa: netewa-kapiya natamo nikanama:;
⁶ mabu naeno lumagiti muhulu hopone gala
a:kawila, huiyatiya nagodolo baa: puliyanomola
nale ebetamo ikamema!’

⁷ “Huiyatiya genama gulu da:luta, ebete
tabo ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Ao, ama:
temeteme natamo akikanama:la: Na gigiho
a:kodakoduiminakamo, ba:gala na atumu
guguda:go ba: na:watanamo, ba:bema: hidoha:
nale mahigate baa: ama:tamo ikame.’

⁸ “Huiyatiya ama:le amia:no mabulubi
toemeho komo ekelameheno, ama:tamo bada
komote na:ka:puluhukumini? Iyo, ebete
mahigate amia:no modoboha: komokomo
komodobuilamema:ne, huiyatiya ebete
ama:tamo baa: ba ikame ama: ebena

mabulubima: a:kagaa:mene, mabu ebegodolo kalakala puliyala. Ba:bema: mabu keka: ebete ama:tamo owalubi dihatemene? Mabu ama: toetodawagodolo hilopote kitanaha:, ebete ama: ba:be mabu kapiyama: kowalubima:na:ta.”

⁹ Ba:bene ba:be taboeno ipuwa ba hawakalimi Ya:suti na:goiya:, “Nale la:tamo goemo, la: Godoko na:toemehala:, ebete la:tamo kikalamema:na:ta. Iyo, la: ebeno hido komo nohowada:la:, la:le kumima:nemata, ba:gala la: gigiho nanakama:la:, ebete la:tamo ka:hiya:midama:ne. ¹⁰ Numa:la:, puya:te Godoko da:toemehonaka iba:te ebegodone kolawema:na:, ba:gala puya:te ebeno hido komo dohowadinaka iba:te kumima:na:, ba:gala puya:te gigiho danakaminaka ebete iba:tamo ka:hiya:midama:ne. ¹¹ La: ipuwalo kebe dubu ebeno guduti ebe dahama: da:toemehomene, huiyatiya ebetamo bu kalu ba:kikamemene? ¹² Ba:gala amia:no guduti ama: kakaba kikipoma: da:toemehomena:, ama: huiyatiya ebetamo iwawa ba:kikameomena:? ¹³ Numa:la:, la: hidohido tawakalubiha: huiyatiya la: iya:tawahala la:eno guguda:tamo hidohido baa: ikalamema:, ba:bema: la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti atumu iya:tawanomola ebeno Hido-talona Gobogobo tawakaluba:tamo ikalamema:, puya:te ebe da:toemehonaka iba:tamo kikalamema:ne.”

Ya:suku Ba:gala Biyesibuluku Ibino Komo
Ma:t 12.22-30; Mak 3.20-27*

¹⁴ Ba:ba tetelo tabo olamagiha: kuba gobogobagoeno dubuti ba:bolo na:lutiya:, ba:bene Ya:suti ebegodone kuba gobogobo doemiya: ebete tabo olamagi ba:bo tupuimiya:. Ba:bema: komo tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu komoma: ba hanohanohuta, ¹⁵ huiyatiya komopa:te na:ga:lutiya:, “Biyesibulukunu helote ebegodolo bitana. Ebete kubakuba gobogoboeno Kodawoeno heloamo oelamenako, Godokono heloamoha!”

¹⁶ Ba:ba tetelo komopa:te ubi bihatiya: Ya:suku kuba gabamo emogabuimima:, ba:bema: iba:te ebe na:ga:lamiya:, “Ama:godolo Godokono helo hibilo ditana, eta hanohano komo nododa: ba:be komo atamo kohawakalimima:.”

¹⁷ Ba:bema: Ya:suti ibino kuba ukui iya:tawate iba:tamo na:goiya:, “Numa:la:, haba kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemene: ba:be habate kokubama:ne, ba:gala genama kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemene: ibino genamate hopamo kokagama:ne. ¹⁸ Ba:bema: Saitanakono ukui ba:ma ka:nala, ebete ebene kubakuba gobogobo tawakaluba:godone a:koelama:le, mabu ebete ba:ba ka:na dewagelemene ebene oko owati helote kowiboma:ne. La:le naeno komoma: na:ga:lamata, ‘Ebate kubakuba gobogobo Biyesibulukunu heloamo oelamenako.’ ¹⁹ Ba:be tabo da:ga:lama

* **11:13:** Biyesibuluku ba: Saitanakono eta nopodawala, ebete Yu tawakalubino hopolo Saitanakono hopodawama: eda:nami, atumu Tabo tawakalubino hopolo Galega:ko bemedena.

hibila:ka? Ao, hibiha:. La:eno kapiyuimipa:te kubakuba gobogobo doelamenaka, ba:be helo iba:tamo pote kikalamenako? Ba: Godotela, Saitanateha! Ba:bema: ba:bi la:eno kapiyuimipino hido ododi komote la:eno kuba ukui behawakalimina.²⁰ Ba:moe komo ba: hibila, nale kubakuba gobogobo Godokono heloamo tawakaluba:godone oelamenakomo, ba:bema: wadiyala la: ba:moe komone kiya:tawahama:nemata, Godokono Ko Gawadubu tetete la:tamo ba: a:pe.

²¹ “Numa:la:, Saitanako ba: eta helo dubu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ba:gala ebete pilolo duwatiya: ba:bi tawakalubi ba: ebene genamoeno ilinala. Ba:bema: keba tetelo helo dubuti ebene alaholohoeno ilina uwatete ebe ha:kiya ebene genama hidamo da:lawamenamene, genamoeno ilinate hidamo kopola:nama:na:.”²² Huiyatiya eta dubu ebene helote dopo dubuino helo da:gogolona, ba:be dubuti pete alaholo komo ba pododi dopo dubu kopanagalimihoma:ne. Ba:bene ebete ba:be dubuino alaholoho ilina ba:gala genamoeno ilina uwatemete ebene mabuluba:tamo konalabahalamema:ne.

²³ “Ba: hibila, kebe lumagiti na owalubinihino ebete naeno alaholodawama: eda:na, ba:ma ka:na ebete tawakalubi kapiya baha:mo magahelama: nago oko owatihino huiyatiya ibi hiya:hiya: oelamenako.”

*Kuba Gobogobote Lumagitamo Gala
Da:kapemene Ba:be Komo
Ma:t 12.43-45*

²⁴ Ba:bene Ya:suti na:goiya, “Kuba gobogobote eta lumagigodone duluhukumini, ba:ba tetelo ebete gagale hopamo tote eta emede bahi ko-howadinatoma:ne. Huiyatiya ebete hido emede bahi numihino ebe ha:kiya ebetamo kogoema:ne, ‘Nale da:miya:puimo ba:be atu emede baha:mo gala kakatoma:nemo.’ ²⁵ Ebete gala kapete ba:be emede genama hidamo moda:midala ba:gala ilina hidamo miya:tela, ebete ba:be genama ba:ba ka:na da:kapumimini, ²⁶ ba:bene ebete gala ka-tote komo sa:ba:ni kuba gobogobo kanadabuil-iti kakamagahelama:ne, iba:te ba:be genamamo a:pa:la:hate ba:bolo kemedehonama:. Numa:la:, galane da:pelamemena: ba:bi kuba gobogobate koko kuba ba:pododilinakomena:, dopamo demedenami ba:be kapiya kuba gobogoboeno emede huiyaha:. O ba:be lumagi niliya! Ebe dopamo nanekela:mo kubadopola, huiyatiya ba:ma tetelo ebete ba: kubanomoma: eda:.”

Godokono Hibi Kalakala Komo

²⁷ Ya:suti ba:moe tabo ba olamagita, tawakalubi ipuwalo eta kamenate ebetamo ibulunomo na:goiya, “Ama: dalahimiya:la ba:gala nono ama:tamo dikamiya:la, ba:be kamentoeno kalakala bada konomola:ka!”

²⁸ Huiyatiya Ya:suti na:goiya, “Wadiyala ama: eta hibi komo nemalagidola. Puya:te Godokono tabo uliti ebetamo da:papamila:hamena:, ebene hibi kalakalate ba:bi tawakalubi kapiyagodolo bitanamene.”

Tawakaluba:te Hanohano Komo Umima: Ubi Dihatiya:

Ma:t 12.38-42

29 Hiliyonomo tawakaluba:te Ya:suku a:ga:diya:midate ba la:mota:hana ebete iba:tamo na:goiya;, “Ba:ma tete tawakalubi kubakubanomola! Iba:te ubi konomola Godokono helo hawakalimino hanohano komo kumima;, huiyatiya Godote eta komo iba:tamo a:kahawakalima:mene. Ba: hibila, ebete ebenu ukui hawakalimidawa Yaonako ipuwado da:hawakalimiya;, ba:be hanohano komo kapiya iba:tamo ikalamiya;. ³⁰ Iyo, Godote Yaonakono emede komodo Niniba ko habanapa:tamo ebenu helo a:hawakalimiya;, ba:bene ebete atumu Tawakalubino Naniwi ipuwado ebenu helo gala kakahawakalimima:ne ba:ma tetelo demedehona ba:bi tawakaluba:tamo, huiyatiya eta hanohano komo iba:tamo a:kododa:mene.

³¹ “Ba:gala eta komo. Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo Siba hoponapi Ko Gawa Kamenate mahigate la: Yu tawakalubi kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:be Yuha: kamenate muhulu hoponomone piya: Isalaela hopamo Ko Gawadubu Solomonokono mulu tabo kopulihoma:. Ba:ba tetelo ebe ubila Godokono mulu Solomonogodone lawe, huiyatiya la: tetelo Godote Tawakalubino Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be komo ubihinola. La: numa:la;, Tawakalubino Naniwino muluti Solomonokono mulu na:gogolona! ³² Ba:gala Godokono Ko Hegelalo Niniba habanapa:te mahila:halete la: atumu kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:bi Yuha: tawakaluba:te Yaonakono tabo duliya: iba:te ibino kubane Godotamo ohobiliya:. Ba:ba

tetelo ibi ubila Godokono tabo Yaonagodone lawe, huiyatiya la: tetelo Godote Tawakalubino Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be komo ubihinola. La: numa:la:, Tawakalubino Naniwino helote Yaonakono helo na:gogolona!”

Godokono Alote Lumagino Tepo Ipuwamo Opega Komo

Ma:t 5.15; 6.22-23

³³ Ba:bene Ya:suti na:goiya, “Lumagiti ebeno wuiki alo pa:titi awamina baha:mo a:kihata:mene, ba:gala ebete bagolo ipuwamo a:kihata:mene, huiyatiya ebete hawakala baha:mo kihatema:ne, ba:bene tawakaluba:te ebeno genama guamo da:nalehawaminamena: iba:te ba:be hido alo ba:bo konumima:na.

³⁴ “Amia:no apeno alo ba: amia:no baidila. Ba:bema: amia:no baiditi hidamo da:la:minalemene amia:no tepo ipuwoeno alote atumu hidonomamo kaka:la:minama:ne, huiyatiya baiditi hidamo a:la:minaleheno amia:no ape konomote du ipuwalo kitanama:ne.

³⁵ Ba:bema: ama: hidamo, amia:no tepo ipuwoeno alote duma: akeda:la:!³⁶ Amia:no ape konomote alo ipuwalo ditanamene ba:gala amia:no ape hapu du ipuwalo itanaheno, ba:ba tetelo ama: konomamo ka:la:minama:na:ta, hido wuiki alote ama: da:la:minana ba:ba ka:na.”

Ya:suti Pa:lisi Kapiyuimipi Koamo Da:kiyahalamiya:

Ma:t 23.4-7,23-36; Mak 12.40; Luk 20.46

³⁷ Ya:sukunu tabo olamagi da:wibuya: eta Pa:lisi kapiyuimi dubuti ebe na:goemiya: ebete

ebegodolo baa: kopenama:, ba:bene Ya:suti ba:be dubuino genamamo nodolote baa: nama: dito nemediya:.³⁸ Huiyatiya Ya:suti ebeno kokoto ukulahaheno baa: nama: da:nemediya:, ba:bema: ba:be Pa:lisi kapiyuimi dubuti koamo la:wiya:.³⁹ Ba:bene Ya:suti ebe na:goemiya:, “La: Pa:lisi kapiyuimipi la:eno kalili ba:gala meleke hunu hapu bukulalenakomata, huiyatiya la:eno tepo ipuwalo da:pola:na ba:bi ilina a:kukulala:lemata, ba:bema: la:le dododilinakoma ba:bi pilo komo ba:gala komo koko kuba ododili komokomo tabotabohonomola!⁴⁰ A:iye, la: daedae tawakalubilata! Godote lumagino hunu tama ododiti ba:gala ipuwa aka-ododiya:,⁴¹ ba:bema: wadiyala la:eno melekelo ba:gala kalililo bada ilinate ka:pola:na, la: ilinaha:pa:tamo dito nikalamehola:la! Iyo, ba:be komo ipuwado la:le la:eno tepo ipuwoeno kuba kukulalema:nemata.

⁴² “Ba: hibila, la: Pa:lisi kapiyuimipi kuba huiya konomo kolawema:nemata! La: la:eno pali ilina hiliyonomo ipuwalo ta:ni komokomo ba anagilamehole Godotamo ebeno komo hidamo ikamehonakomata. Ba:be komo ipuwalo la: kapiya deha:potonomo komo a:kotalemata, huiyatiya komo kokonomo komo ododilima: la: hidamo kemalagidolenaha:, ba:ma ka:na la: tawakaluba:godolo tuputupulu kemedenhaha: ba:gala Godokono malemale kahawakaliminaha:. Ba:bema: wadiyala la: ba:bi koko komo nododilinala: ba:gala atu tetelo hegehege komo ododili akadodohola:la!

⁴³ “Ba: hibila, la: Pa:lisi kapiyuimipa:te kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu baidi

ibubulamehole genama gulu la: ubila koko dubuino habalo ahidi, ba:gala la: ubila la:le ilina kolowami habalo ba wapata:lame tawakaluba:te la: ulamete ba:bo kawagaminalema!⁴⁴ Ba: hibila, la:tamo da:puluhukumini ba:be kuba huiyate konomoma: keda:ma:ne, mabu la: tawakalubino ha:laha ape awaminale bobo huiyalata! Ba:ma ka:na tawakaluba:te iya:tawahaha: ababale ilinate da:pola:na, ba:bema: iba:te iya:tawahaheno ba:bana wapata:lamena.”

⁴⁵ Ba:bene eta Godokono Tutumu iya:tulamedawate Ya:sutamo na:goiya;, “Iya:tulamedawa, ama: Pa:lisi kapiyuimipi tabamo da:kubahilama:, ama: ba:be tabamo a atumu a:ka-iduduputia:ma:ta!”

⁴⁶ Ya:suti ba huiya na:goiya;, “Iyo, la: Godokono Tutumu iya:tulamepi, la: ba: atumu kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: la:eno tutumu tabamo tawakaluba:tamo menemene komokomo bikalamenakomata! Iyo, la:eno tutumu tabo ba: tawakaluba:te menemene ilina okamo da:wagalatelena ba:ba ka:nala, ba:bema: la:le ibino menemene dulamenakoma eta owalubi deha:potonomo a:kihata:lemata, kokoto makupuhuliti dito la:mota:hananakomata.

⁴⁷⁻⁴⁸ Ba: hibila, la:tamo da:puluhukumini ba:be kuba huiyate konomoma: keda:ma:ne, mabu la:eno iniwala:te Godokono ukui hawakalimipi hibilo anakapulamenakuya;, huiyatiya ka:lo la: la:eno iniwalino ododili komokomo kubama: ga:laheno ibi a:mililameholenakomata. A:iye! Ba:be mabuma: ibino kubate la: ipuwalo atumu ba:ka-itana, huiyatiya la: ba:be kuba ugumuilo la:eno iniwala:te

danakapulamenakui ba:bi tuputupupino
 bobo bahi hidonomamo ododilina komata.
 Ba:bema: numa:la:, ba:be komote la:eno
 ma:lapila netewa komo behawakalimina,
 mabu la:eno tepo ipuwalo atu kuba ododili
 ubi ba:kapola:na Godokono hibi okopa:tamo!
 49 Ba:be mabuma: Godokono Mulu Tabote
 ba:ma ka:na goena, 'Nale tawakaluba:tamo
 naeno ukui hawakalimipi ba:gala naeno
 komo oelamepi konoelamema:nemo, huiyatiya
 iba:te ba:bi okopi ubihinola, ba:bene iba:te
 komo ibi ba anakapulame komopa:tamo
 temeteme bikalamenakomena:.' 50 Ba:bema:
 ba:ma tete tawakaluba:te kuba huiya
 kolawema:na:, mabu ba:moe hopoenno tupuimi
 mabuni iba:te Godokono ukui hawakalimipi
 anakapulamenakuya: 51 Iyo, A:ibolokono
 hawiti hakamo da:ka:ka:liya:, ba:be komo ba:
 tupuimi mabula. Ba:bene iba:te komo tuputupu
 okopi hiliyonomo anakapulamete, kuititi tetelo
 Godoko Adikumino Genamalo Sekalayako ba:bo
 kanakapumiya:, iyo, ebete ba:be Genamoeno
 Talona Haba ba:gala Godotamo hawa:goeno
 ikameho bahi tetenomolo ba la:na, iba:te ebe
 danagalimiya: ebete ba: dito hoiya:. Ba:bema:
 na la:tamo hibi tabonomo begoemo, ba:ma tete
 tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo kuba mabuma:
 huiya hibilo kolawema:na:!

52 "Ba: hibila, la: Godokono Tutumu
 iya:tulamepi, la:eno kuba huiyate konomoma:
 keda:ma:ne, mabu la:le tawakalubino gabo
 bekalapilalamenamata iba:te Godogodone
 iya:tawa kolawema:! La: ha:kiya ebeno

hido komo lawe ubihinola, ba:bema: puya:te ubi dihatena huiyatiya la:le ibi atumu na:kaduhilamenamata!”

⁵³ Ba:bene Ya:suti ba:be genamane da:pihitiguya:, ba:ba tetelo Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi iba:te konomamo maubahate Ya:sukunu komoma: tabo kubanomamo ga:la ba:bo tupuimiya:. Ba:gala ba:ba tetene tupuimiti iba:te Ya:sutamo da:pelamenakui hiya:hiya: komo ba:bo pikiyahamenakuya:, ⁵⁴ mabu ibi ubila ebe kuba gabamo ba emogabuimi ebete hiya: tabo kubamo goelo ebe ba:bo kolawema:.

12

Ya:suti Ma:lapila Netewa Komoma: Tabo Dola-magiya:

Ma:t 10.26-27

¹ Eta tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku umima: da:kapiyuimiya: iba:te emokatihuia:go pelamitiya:, etate eta emokamidanakui, etate eta emokamidanakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapi na:goelamiya:, “La: hidamo! Palawa baa:te ha:kiya hunamo da:mahiga, Pa:lisi kapiyuimipino awagaha komo ba:ba ka:nala. Ba:bema: ba:mako awagaha komote la:tamo akuluhukala:, mabu ba:be awaga komo ba: ibino ma:lapila netewa komola.

² Numa:la:, kebe ihilatehole komate da:pola:na galane tetelo Godote kohawakalilamema:ne, ba:gala awalelahale komate da:pola:na galane tawakaluba:te kulameholema:na:. ³ Ba:bene la:le du tetelo dolamagiminakoma, tawakaluba:te

huiyatiya alo tetelo kulihoma:na, ba:gala genama gulu la:le ganalo da:ga:lanakoma, ba:bi komokomoma: iba:te tabo madodo ba adipate tawakalubi hiliyonomatamo kohawakalilamema:na.”

La: Poko Na:ka:tolemeonama

Ma:t 10.28-31

⁴ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya, “Naeno mabuluba:la:, nale la:tamo goemo, ape anaka-pulame iya:tawahapi akatolelama:la:. Iba:te la: danakapulamemena:, iba:godolo eta helote a:kitanamene la:eno gobogoboeno ka:ka: kubahil-amema: ⁵ Ba:bema: la: poko na:ka:tolemeonama? Ebe ba: Godotela, la: ebe kapiya na:tolemenala:, mabu ebegodolo helo bitana tawakalubi anaka-pulamete Koe Habamo iya:hekema:. Iyo, na hibi tabo begoemo, ebe kapiya na:tolemenala:!

⁶ “Numa:la:, tawakaluba:te paibo de holahola netewa toea mana:mo uwatema: ga:lanaka, ba:bi holaholoeno ka:ka: kokoha:, huiyatiya Godote ba:bako deha:poto hola kapiya a:kadodamene.

⁷ Ba:gala ba:moe komo ba: hibila, la:eno wa-toeno hinibo hiliyonomo Godote ya:lo tetelo a:ka:lamiholiya:, iyo, la:eno hiya:hiya: komo ebete iya:tawanomola. Ba:bema: la: ukui bilibil-ima: akeda:hala:. Ebeno malemale holaholatamo hibilo bitana, huiyatiya ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena tetelo bitanamene!”

Tawakalubino Holoholo Hapulu Ya:suku Hawakalimi Komo

Ma:t 10.32-33; 12.32; 10.19-20

⁸ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya, “Nale la: begoelamemata, kebe lumagiti hawakala

da:goemene, ‘Na Ya:suku ta:matadawala,’ na Tawakalubino Naniwiti ba: atumu Godokono nopopino holoholo hapulu kogoema:nemo, ‘Ba:moe lumagi ba: naeno ekawila.’⁹ Huiyatiya kebe lumagiti na iya:tawaha:ma: da:goemene, na ba: atumu Godokono nopopa:tamo ebe iya:tawaha:ma: kakagoema:nemo.

¹⁰ “Ba:gala kebe lumagiti Tawakalubino Naniwino komoma: duhimi tabo dolamagimini, Godote ebeno kuba egeboleme iya:tawala, huiyatiya kebe lumagiti Godokono Gobogoboeno ododi komoma: kubama: da:goemene, Godote ba:be kuba egebolemete a:kadodoma:mene.

¹¹ “Ba:bema: iba:te la:eno komo kanagilamelelamema: Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamamo la: da:magatalemana:, ba:ba tetelo la:le gabomani dubu ba:gala komo koko dubu iba:tamo kebako tabo ga:lama: ukui bilibilima: akeda:hala:, ba:ma ka:na, ‘Na kebe tabo na:ka:goemo? Ba:gala na iba:tamo tabo keba ka:na na:ka:huiyamo?’¹² Numa:la:, Godokono Gobogobote ba:ba tetenomolo la:le iba:tamo dolamagimima ba:be tabo la: kiya:tulamema:na:ta.”

Daedae Dogodogodawoeno Iya:tulame Uwi

¹³ Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukuba: da:pola:nuya:, eta lumagiti ibi ipuwalo ebetamo na:goiya:, “Iya:tulamedawa, naeno naniwi na:kiyama:, aeno nabiwiti atamo da:miya:palea:mi ba:bi dogodogo ilina ebete hidamo nalabala:mene.”

¹⁴ Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Dubu, ama: pote ka:kiyamiti nale la:eno komo anagiya:midadawama: keda:ma:?”¹⁵ Ba:bene

ebete tawakalubi hiliyonomatamo na:goiya; “La: hidamo! Ilina uwate ubi komote la:tamo akuluhukala; mabu lumagiti hiliyonomo ilina ba uwate hibi ka:ka: ebo a:kuma:mene.”

¹⁶ Ba:bene Ya:suti eta iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya; “Eta ilina dogodogodawate nemedenami, ebena hakalo pali ilinate konomamo apepehonama:.” ¹⁷ Ba:bene ebe ha:kiya ebena ukuilo na:goi, ‘Naeno pali ilina miya:teno genama modobolo kapola:naha; ba:bema: na bada komo na:kododimo?’ ¹⁸ Ehe! Na ba:ma ka:na kododima:nemo. Nale naeno pali ilina miya:teno genama anabulilamete uliuli koko genama gala kaketemotema:nemo, ba:bene ba:bi genama ipuwamo naeno pali ilina ba:gala komo koko ilina komiya:tema:nemo. ¹⁹ Ba:ba tetelo nale naeno tepo ipuwalo kogoema:nemo, ‘Na konomo dubula! Na koko ilina hidonomamo a:miya:timo, ba:bema: na komo hiliyonomo gogolo kodakoda oko owatihino, na baa: kana, helo gao beya kani, ba:ba ka:na kalakalago dito bemedenam!’ ²⁰ Huiyatiya Godote ebetamo na:goi, ‘Ama: daedae lumagilata! Ka:lo dulu nale amia:no ka:ka: kolawemema:nemata, ba:bene ama: ha:kiya amia:no komoma: da:miya:tenama: ba:bi ilina hiliyonomo pote na:kuwatemene?’ ”

²¹ Ba:bema: Ya:suti ebena kuititi tabo ba:ma ka:na goiya; “Lumagi ha:kiya ebena komoma: ilina ba dogodoguilame huiyatiya ebena tepo ipuwamo Godokono hidohido komo miya:tehen, ebe ba: ba:bako daedae dawala.”

*Godoko Hibima: Midi Komo
Ma:t 6.25-34*

22 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya, “Nale la: begoelamemata, la:eno emedeho komokomoma: aka-ukuibilibilihonala:, iyo, la:le naha ilina ba:gala pupulino ilina uwatema: koamo akemalagidola:la:. 23 Numa:la:, naha ilina ba:gala pupulino ilina iba:te kokoma: keda:hanaha:, mabu naha ilinate lumagitamo hibi ka:ka: a:kikama:mene, ba:gala pupulino ilinate atumu ebeno ape emedena tetelo a:kowalubinamene. 24 Ba:bema: la: owa holaholoeno komo nemalagidolala:, iba:te pali ilina a:kamihala: ba:gala iba:te pelamete nahoeno kikipo a:kapetapihala:, iyo, ibino pali ilina miya:teno genama puliyala, huiyatiya Godote iba:tamo baa: modobolo ikalamenako. Numa:la:, Godokono malemale hibilo bitana holaholatamo, huiyatiya ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena emedena tetelo bitanamene. 25 Ba:bema: la: ukui bilibilima: akeda:hala:. Lumagi ebe ha:kiya ebeno hoe tete eta hegelamo keba ka:na na:kihatemene, ba:gala ebete ebeno ka:ka: keba ka:na na:ka:ga:gima:tepamene? Gabo puliyala, kitanaha:! 26 Numa:la:, la: la:eno ka:ka: tete nanekela:mo ga:gilama:tepale modoboha:, ba:bema: mabu keka: la: komo komokomoma: dukuibilibilihonama?

27 “La: hopoeno haiyaino komo nemalagidolala:, iba:te oko a:kowata:la: ba:gala pupulino ilina a:kododila:la:. Nale la: begoelamemata, Ko Gawadubu Solomonote ilina dogodogodawanomoma: eda:nami, huiyatiya ebete hidohido tita:goeno ilina da:pupulinakui, ba:bi kalikoeno titi ba:moe hopoeno haiyaino hido komote na:gogolena.

28 Numa:la:, ba:moe hopoeni hemate ka:lo napepehuta, dumutu tawakaluba:te koa:mo kiya:hekema:na:, huiyatiya Godote ba:bi nonoka ilina tita:goenoma: midilina, ba:bema: ebete atumu la:tamo pupulino ilina modobolo bikalamenakomena:ta. La: ba:moe komo hidamo iya:tawahaheno la:eno hibima: midi komo Godotamo kokoha:!²⁹ Ba:bema: naha ilina ba:gala beya niho komo konomamo akemalagidolenala:, ba:gala ukui bilibilima: akeda:hanala:³⁰ Ba:moe hopo konomolo tawakaluba:te ba:moi ilina ukui bilibila:go oholena, la: huiyatiya eba ka:na akewagelenala:, mabu ba:bi ilina la:godolo modobolo pola:naheno, la:eno Nabiwiti ya:lo iya:tawanako.³¹ Ba:bema: la: Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komo dopamo nohowada:la:, ba:bene la:eno modoboha: tetelo ebete la:eno komokomo ulamelelamete la:tamo modobolo bikalameholenakomena:ta.”

Godokono Hunu Habalo Ilina Dogodoguilame Komo

Ma:t 6.19-21

³² Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: naeno sipi-goegoe kapiyuimi deha:potolata, ba:bema: la: akatoletolehala: Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be hido komo la:eno Nabiwiti ubila la:tamo ikalame.³³ Ba:bema: la: tolamete la:eno ilina hiliyonomo nekolowamiholete awaepa:tamo mani na:nikalamehola:la:, iyo, la: ba:be gabodo wiboha: mani kuiha nododila:la:, ba:ma ka:na la:eno hidohido ilinate Godokono Hunu Habalo ba:nepola:lama:namena:ta. Ba:bi ilinate ba:bolo a:kawibohamena:, iyo, pilo

tawakaluba:te a:kuwata:mena: ba:gala unawa:te a:kanala:mena. ³⁴ La: hidamo! La:eno ilinate kebolo da:pola:namena: la:eno tepo ipuwoeno ukui atumu ba:bolo konepola:nama:na:.”

Uliholo Emedena Komo

³⁵ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya;, “La: hidamo! Diyala, eta komote la:tamo da: pemene, ba:bema: la:eno kaliko pupuliti na:hidala: ba:gala alo na:pa:tihala:. ³⁶ Iyo, ko dubuino okopa:te ebena pe komo uliholo keba ka:na ka:latimina, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na nemedeniya:la: Numa:la:, ba:be ko dubuti uli kamenago kapiyama: eda:te poko habane da:pemene, ebena okopa:te ebena pe komo dulimina: gigiho kalakalago ebetamo dito ka:hiya:midamema:na:.

³⁷ Ba:bene ko dubuti da:pemene ibino kalakala konomoma: keda:ma:ne, mabu iba:te ebetamo uliholo ba emedena ebete ibi ba:bo pulame. Nale la: begoelamemata, ebete ibino hido komo pulamelelamete ebete ebena atuino kaliko pepekanate ebe ha:kiya iba:tamo huiyaha: okodawama: ba pimidi, okopa:te gagahiditi ebete iba:tamo hido baa: ba:bo kopikalamema:ne.

³⁸ Diyala, ko dubuti iwa tetelo da: pemene o owaloho hapuamo da: puluhukumini, ba:bema: okopa:te ebetamo ba ulihona, ebete iba:tamo da:pemene iba:te koamo kokalakalahama:na:.

³⁹ “Ba:gala ba:moe eta komo na:kemalagidolala:. Genama namutudawate pilo lumagino pe tete diya:tawamene ebete ba:ba teta:mo kulihonama:ne, mabu ebe ubihinola pilo dawate ebena genamamo popegama:.

⁴⁰ Ba:bema: la: atumu na:hidala:, mabu diyala, la:

ulihoheno ba emedena Tawakalubino Naniwiti ba:bo da: pemene.”

Mulu Okodawa Ba:gala Daedae Okodawa Ibino Komo

Ma:t 24.45-51

⁴¹ Ba:bema: Pitate Ya:sutamo na:goiya:, “Kodawa, ama: ba:moe iya:tulame uwi a kapiyatamo ka:gaa:wa o hiliyonomo tawakaluba:tamola:ka?”

⁴² Huiyatiya Kodawa Ya:suti na:goiya:, “Namutudawatamo da:papamiwatanako ba:be mulu okodawoeno komo keba ka:nala:ka? Ba:hibila, oko namutudawate ebe lawete komo okopi ulamedawama: kihatema:ne, ba:ma ka:na ebete ibino baa: naha tetelo iba:tamo modobolo kikalameholema:ne. ⁴³ Ba:bene ba:be muludawate oko hidamo ba owatina, ebenu namutudawate pete ebenu komo da:pumimini, ba:be okodawate koamo kokalakalama:ne. ⁴⁴ Na la:tamo hibi tabo begoemo, namutudawate ba:be mulu okodawoeno komoma: ba pekalakala, ebete ebe ebenu ilina hiliyonomo ulamedawama: kihatema:ne.

⁴⁵ “Huiyatiya ba:be okodawate kuba ukui lawete ebenu tepo ipuwalo ba:ma ka:na da:goemene, ‘Naeno oko namutudawate tete ga:ga:dopolo nemedena, tiyolo kapenaha;’ ba:ba tetelo ebete oko owatihino ebenu namutudawoeno baa: koamo nate helo gao beya ba:bo konima:ne, ba:bema: ebete daedaema: eda:te komo okopi dubu ba:gala kamenakamena alukuli ba:bo kotupuimima:ne. ⁴⁶ Ba:bene ba:be daedae okodawate ulihoheno ba emedena ebenu namutudawoeno pe komo a:kiya:tawamene. Ba:ba tetelo namutudawate pete daedae

okodawa koamo panagalimihote komo kuba ododilipa:go konoemema:ne ebena kuba huiya konelawema:

⁴⁷ “Ba: hibila, kebe okodawate ebena namutudawoeno ubi komo iya:tawate huiyatiya hido komo ododihino, namutudawate ebe kukamo kopanagalimihoma:ne. ⁴⁸ Huiyatiya eta okodawate ebena namutudawoeno ubi komo iya:tawaheno ebete eta kuba ebetamo dododimini, namutudawate ba:be kuba mabuma: huiya kopikamema:ne huiyatiya koamo a:kapanagalimihamene. Numa:la:, tawakaluba:te eta lumagitamo hidohido ilina dikamehomena: iba:te konomamo gala uwatemema: kakaga:lama:na. Ba: ba:ba ka:na Godote kebe lumagitamo hidohido komo hiliyodopo dikamehomene, ebete ba:be lumagino emede ipuwalo atu hidohido komo ba:koholemenakomene.”

*Ya:suti Tawakalubino Alaholo Mabuma:Eda:na
Ma:t 10.34-36*

⁴⁹ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na hopo habanapa:tamo Godokono koe badahiya:mo, iyo, ibino kuba huiya mabuma: na ubila Godote ba:moe hopo tiyolo kemadomema:.”
⁵⁰ Huiyatiya numa:la:, Godoko ubila ebete na hoe ipuwamo kadunatenema:, ba:bema: ba:be komote peheno nale dopamo hopo habanapino kuba mabuma: eta huiya iba:tamo a:kikalama:mo. ⁵¹ La: na:kemalagidolutama nale ba:moe hopamo gelebadi adahema: pe? Ao, na tawakaluba:tamo gelebadi ikalamema: kapiya:ha:, ibi anagiya:midalema: piya:mo.

⁵² Numa:la:, naeno tabo komokomoma: anagiya:mida komote tawakalubi ipuwalo kuluhukuma:ne. Ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti eta genamalo paibo badininipalate da:pola:namena: ibi teta:mo anagiya:midalete, netewa-kapiyate netewatamo alaholopima: keda:ma:na: ba:gala netewate netewa-kapiyatamo atumu alaholopima: kakeda:ma:na:.
⁵³ Iyo, iba:te ba:ma ka:na kalaholohoma:na:, naba:te ibino kuhia:tamo ba:gala kuhia:te ibino naba:tamo, menokoba:te ibino bohelemela:tamo ba:gala bohelemela:te ibino menokoba:tamo, kamenakamenate ibino awino menokoba:tamo ba:gala ba:bi menokoba:te iba:tamo.”

*Ya:suti Tawakalubino Iya:tawaha: Komoma: Da:goiya:
 Ma:t 16.2-3*

⁵⁴ Ba:bene Ya:suti hiliyonomo tawakaluba:tamo na:goiya:, “La: hegelate da:nihitigana ba:ba hapulu bubu odolontalo dumima, la: ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘Wegolate koma:ne,’ ba:bene ba:be komote hibima: keda:ma:ne. ⁵⁵ Ba:gala eta komo. La: huhu ba:gala gogo ibino mauba komo dumima ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘Hegelate koenomoma: keda:ma:ne,’ ba:bene ba:be komote hibima: keda:ma:ne. ⁵⁶ Iyo, la: hopo haba ba:gala alomo ibino komokomo ulame iya:tawahala, huiyatiya ba:ma tetelo Godote la: ipuwalo dododilina ba:bi komoeno ipuwa la: hidamo badama: kiya:tawahanaha:? Mabu la: ba:ma:lapila netewa tawakalubilata!”

Amia:no Alaholodawago Gelebadima: Eda: Komo

Ma:t 5.25-26

⁵⁷ Ba:bene Ya:suti ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Bada mabuma: la: ha:kiya la:eno komo hidamo kanagilamenaha:?”

⁵⁸ Ama:tamo da:maubana ba:be lumagiti ama:gabomani ko dubutamo da:magatamena:, la:ebetamo nuluhukuhino wadiyala ama:dopamo alaholodawago gelebadima: na:nediya:la:. Ama:ebe gelebadimihino, hibila, ebete ama: ko dubutamo komagatama:na:ta, ba:bene ko dubuti huiyatiya amia:no kuba anagiya:midamete ama: polisi dubutamo ba noeme, ebete ama: du genama guamo ba:bo konihatema:na:ta.

⁵⁹ Na ama:tamo na:goemo, ama: du genama gulu ba nemedede, gabomani dubuti kebako tete huiyama: ama: da:kiyamemena:, ama:le ba:bako huiya modobotenomo modobotete habamo gala kakapema:na:ta, huiyatiya ama:le ba:be huiya modoboteheno a:kuluhukamena:ta.”

13

La:eno Kubane Ohobila:heno La: Koha:lama:nemata

¹ Ba:ba tetelo Ya:sukuba: da:pola:nuya: komo ba:bi tawakaluba:te ebe bega:lamiya: Ga:lili hopo tawakalubino komoma:, iba:te sipi-goegoe alukuliti hawi Godotamo ba ikameho Paeletekono alaholohopa:te iba:tamo pikuliti ba:bo panakapulamiya:. ² Ya:suti huiyatiya ba:bi tawakaluba:tamo na:goiya:, “La:eno ukui kebanala:ka:? Komo Ga:lili

hophonapi kubakubadopola:ka, huiyatiya Paeletete danakapulami ba:bi kapiya kubakubanomola:ka? Godote ibi kapiyatamo maubate kuba huiya ba:bema: kikalami? ³ Ao, eba ka:naha! Na la:tamo na:goemo, la: hiliyonomo la:eno kubane ohobila:heno la: ba: atumu kakaha:lahama:nemata. ⁴ Ba:gala ba:moe eta komo na:kemalagidolala, Silomo hununomo genamate kagate 18 tawakalubi danakapulami, ibino komoma: la:eno ukui keba ka:nala:ka? Ba:bi da:ha:lahui ibi kapiyate kubakubanomola:ka, huiyatiya komo Yelusalema habanapa:te hidohido tawakalubila:ka? ⁵ Ao, eba ka:naha! Na la:tamo na:goemo, la: hiliyonomo la:eno kubane ohobila:heno la: ba: atumu kakaha:lahama:nemata.”

Noloha: Gao Kehoeno Iya:tulame Uwi

⁶ Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba:moe iya:tulame uwi begoiya, “Eta dubuti ebena pali ipuwamo gao keha bami, ba:bene ebete galane gao tapihoma: da:pi gao kapulameha. ⁷ Ba:bema: ebete pali okodawatamo na:goi, ‘Numa:, na netewa-kapiya gogolo ba:moe kehalo gao doholenamo huiyatiya a:kulama:lemo. Wadiyala ama: na:ta:ma:, mabu ba:moe kehate pali bekubahimina.’

⁸ “Pali okodawate huiyatiya na:goi, ‘Kodawa, wadiyala:ka: na ba:moe kapiya gogolo kuma:tepama:nemo. Na haka gala kohoba:midalete keha mabamo hido haka goegoeno nea:go kohaminahalenatema:nemo, ⁹ ba:bema: diyala, eta gogolo kehate da:

nolomene. Wadiyala ale ba:ma tetelo komiya:pama:nema:, a:kata:ma:ma:, huiyatiya noloheno kota:mema:nemo.’ ”

Ya:suti Okoha: Talona Hegelalo Buiga Kubadawa Kamena Da:hiduimiya:

¹⁰ Ba:bene eta Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo Ya:suti ibino baidi ibubulamehole genamalo tawakalubi biya:tulamitiya: ¹¹ Ibi ipuwalo eta kamena na:lutiya:, ebe 18 gogo ipuwalo kuba gobogobote ebetamo dikamiya: ba:be temetemetete uminami, ba:bema: ebete papamiwatane pata:nami, buiga hogaminate hidamo uti modobonomoha: ¹² Ya:suti ebe umiti ebe ba ka:mi na:goiya:, “Kamena, ama:duminama: Godote ba:be temetemenno hale a:pahalamilima:ta!” ¹³ Ba:bene Ya:suti ebetamo kokoto demowatilamiya:, ba:ba tetenomolo ebete buiga hogaminate hidamo utiti Godotamo kalakala tabo ba:bo adipatiya:.

¹⁴ Huiyatiya baidi ibubulamehole genama namutudawate Ya:sutamo na:maubuya:mabu ebete okoha: talona hegelalo ba:be kamena a:hiduimiya:. Ba:bema: ba:be dubuti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Sikisi hegela ba:pola:na tawakaluba:te oko owatima:. La: ba:bi sikisi hegelalo na:pelama:la:, ba:moe dubuti la:eno temeteme komoma: la: kowalubilima:, huiyatiya aeno talona hegelaloha:!”

¹⁵ Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “La: ma:lapila netewa tawakalubilata! Okoha: talona hegelalo la: la:eno kau-goe o donoki-goe ibino hale pepahalamiti beya niho baha:mo a:magatalenakomata, aba:

hibila:ka? ¹⁶ Huiyatiya ba:moe kamena ba:A:ibalahamakono bohele etala. Saitanate ebe 18 gogolo hala:mo matuhumihuya:, ba:bema: Godokono talona hegelalo ale ebe owalubiti ebeno hale da:pahalamilimima: ba: hido komola!” ¹⁷ Ya:suti ba:be tabo dolamagiya: ba:ba tetelo ebe duhimipi hiliyonomate na:hilopohutiya:, huiyatiya komopi hiliyonomate na:kalakalahutiya: mabu Ya:suti hiliyonomo komokomo hidonomamo ododilinami.

Mastada Kikipoeno Iya:tulame Uwi

Ma:t 13.31; Mak 4.30-32

¹⁸ Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo keba ka:nala:ka? Na ba:be komo bada goamo na:ka:hawakalimimo? ¹⁹ Ba:be komo ba: mastada kikipo huiyala. Dubuti amiti, ba:be deha:poto kikipote apete ko kehama: deda:mene, ba:ba tetelo holaholate pelamete ba:be keha gedawalo ba:pemedehonamena:.”

Palawa Baa: Huhuimino Puhulu Iilinoeno Iya:tulame Uwi

Ma:t 13.33

²⁰ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, nale ba:be komo bada goamo na:ka:hawakalimimo? ²¹ Ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Eta kamenate modobo palawa lawete huhuimino puhulu ilina nanekele hola:minalete ba:bo a:ba:gui, ba:bene huhuimino ilinate palawa lawenomo ba lawe palawa baa:te hunamo ba:bo mahigui.”

Tutuwa Gigihoeno Komo
Ma:t 7.13-14,21-23

²² Ba:bene Ya:suti Yelusalema ko habamo ba to ebete komo koko habahaba ba:gala hegehege habahabalo tawakalubi iya:tulama:go tuya. ²³ Ba:ba tetelo eta lumagiti ebetamo na:goiya, “Kodawa, tawakalubi hiliyonomo ipuwalo kapiyakapiyanomate ka:ka: mula: komo ba:ka:lawemena:?”

Ya:suti iba:tamo na:huiyuya, ²⁴ “La: Godokono Hunu Haboeno tutuwa gihihodo a:pa:la:hama: ukui konomamo nihatenala:, mabu nale la:tamo na:goemo, komo hiliyonomate ba:be gihihodo a:pa:la:hama: dewagelemena: huiyatiya iba:te a:kamodobamena:.” ²⁵ Numa:la:, genama namutudawate mahigate gigiho da:kalapilamene, ba:ba tetelo la: tamelo putitatate gigiho ba panakami kopega:lama:nemata, ‘Kodawa, gigiho na:pa:hiya:midaa:ma:!’ huiyatiya ebete ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Na iya:tawaha: la:eno komo. La: kebe napila:ka:?’ ²⁶ Ba:ba tetelo la: ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘A ama:go baa: nahate gao beya a:nihonakuima:, iyo, ama: aeno habalo tawakalubi iya:tulamenakuya:ta!’ ²⁷ Ebete huiyatiya la:tamo gala kakagoema:ne, ‘Na iya:tawaha: la:eno komo, la: kebene ka:pelameoma? La: kuba ododilipilata, nagodone na:tolama:la:!’ ²⁸ Ba:bema: ba:ba tetelo la: muhuludopolo nutitatate, la: Godokono Hunu Haba ipuwalo A:ibalahamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko, ba:gala Godokono ukui hawakalimipi hiliyonomo kulamema:nemata, huiyatiya Godote la: gobogobamo diya:hekemena:, la:

lalo ba ikilame konomamo kihimima:nemata.
²⁹ Numa:la:, ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate
 ba:moe hopo konomoeno hapuhapuni
 pelameholete, Godote Ko Gawadubuma:
 deda:na iba:te ba:be haboeno poko ipuwalo
 kopepola:nama:na:. ³⁰ Ba: hibila, ibi hiliyonomo
 ipuwalo galapa:te huiyatiya dopopima:
 keda:hama:na:, ba:gala dopopa:te huiyatiya
 galapima: keda:hama:na:.”

*Ya:suti Yelusalema Haboeno Komoma: Tepo
 Temeteme Diya:tawuya:
 Ma:t 23.37-39*

³¹ Ba:ba tetenomolo komo Pa:lisi kapiyuimi
 dubate pelamete Ya:sutamo na:pega:luya:, “Ama:
 ba:moe habane gobogobamo nalahula:, mabu
 Ko Gawadubu Heloditi ama: anakapumima: ubi
 bihatena.”

³² Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La:
 tolamete ba:be heloha: tumu gahatamo ba:ma
 ka:na na:nega:lala:, ‘Ka:lo ba:gala dumutu na
 kuba gobogobo tawakaluba:godone oelamete
 temetema:gopi kohiduillamema:nemo, ba:bene
 na pino naeno oko kupula:ma:nemo.’ ” ³³ Ba:bene
 Ya:suti gala na:kagoiya:, “Hibila, na ka:lo ba:moe
 habane na:tutamo. Ka:lo, dumutu, ba:gala pino
 nale ba:moe gabodo tote Yelusalemamo konu-
 luhukuma:nemo. Mabu tawakaluba:te Yelusale-
 malo Godokono ukui hawakalimipi anakapu-
 lamenakuya:, ba:bema: modoboha: na eta ha-
 balo hoe, iyo, iba:te na atumu Yelusalemalo
 na:kanakapunama:mena:.”

34 “O Yelusalema, Yelusalema! Ama:le Godokono ukui hawakalimipi anakapula-menakata, ba:gala ebete ama: kowalubima: da:poelamenako, ama:le ibi nakolamo mapelamelo akanakapulamenakata. Tete ga:ga:nomolo na ubi nihatenamimo amia:no tawakalubi naeno ekatamo kitagua:midalema:, kakabate ebene gugudi ditagua:midalenako ba:ba ka:na, huiyatiya ama: ubiha:ma: eda:nama:ta! 35 Ba:bema: mu numitota:, amia:no habate kubanomo kokubama:ne. Nale ama:tamo na:goemo, amia:no tawakaluba:te na tete ga:ga:nomolo a:kunama:mena:, huiyatiya amia:no galanepa:te Godotamo ba:ma ka:na da:ga:lamena:, ‘Amia:no mahilago da:pita, ale ebe hunamo kadipatema:nema:!’ ba:ba tetelo nale gala da:kapemo iba:te na ba:bo kunamema:na:.”

14

Ya:suti Ape Alupoe Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:

1 Ba:bene eta Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo Ya:suti baa: nama: eta Pa:lisi kapiyuimipino watodawoeno genamamo ba nodoluta, ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi tawakaluba:te ebe baidi kodakodalo umitiya:.
2 Ba:ba tetelo eta dubu ape alupoe temetemetete duminami, ebete Ya:sukunu holoholo hapuamo da:piya:, 3 ba:bema: Ya:suti Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi dubatamo na:goiya:, “Aeno tutumu tabote keba ka:na kiya:tua:mena? Okoha: talona hegelalo lumagi hiduimi wadiyala:ka: o kubala:ka:?”

⁴ Huiyatiya iba:te eta tabo kaga:luya:ha:, ba:bene Ya:suti ba:be dubu kokotamo lawete ebe hiduimiti ebe ba:bo noemiya:. ⁵ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Amia:no guduti talona hegelalo haka gugamo da:negamene, ama:le ebe tiyolo konowalubima:na:ta, aba: hibila:ka:? Iyo, ba:be atu hegelalo amia:no kau-goete beya ma:pea:mo da:negamene, ama: atumu ebe tiyolo konuluhukutima:na:ta.”

⁶ Ba:bema: iba:te hilopohote Ya:sutamo huiya tabo ga:lama: kamodobuya:ha:.

*Ya:suti Pokoeno Awagaha Komoma:
Diya:tulamiya:*

⁷ Ba:bene eta tetelo Ya:suti baa: na habalo ba luta, genama namutudawate dopamo da:ka:lamiya: ebena poko baa: kopenahama:, ba:bi dubate da:pelamiya: ibi ubila koko tawakalubino habalo pegagahidi. Ya:suti ba:be komo umiti iba:tamo eta iya:tulame uwi ba:ma ka:na kiyauya:, ⁸ “Eta dubuti uli kamena lawe poko tetelo ebete ama: eba:go baa: nama: da:kiyamemena:, ba:ba tetelo ama: ko habamo akanemeda:la. Diyala, eta ko dubuti da: pemene, ⁹ ba:bema: poko namutudawate pete ama:tamo ba:ma ka:na kopegoema:ne, ‘Ama: eba:, nelehega! Ba:moe ko haba ba:moe dubuti kopemedema:ne!’ Ba:ba tetelo ama: ba hilopo deha:poto habanomo kolawema:na:ta. ¹⁰ Ba:bema: wadiyala ama: baa: nama: da:pemena:, ba:ba tetelo ama: deha:poto habanomote na:pelawiya:, ba:bene poko namutudawate pete ama:tamo ba:ma ka:na kopegoema:ne, ‘Mabulubi, ba:moe deha:poto haba miya:pate, ko haba na:lawa.’”

Ba:bene baa: da:nahuta ba:bi tawakalubi hiliyonomate ama: ba umita, ebete ama: ba:ba ka:na kokalakuimima:na:ta, ¹¹ mabu hibila, lumagiti ebe ha:kiya ebe koma: da:midimini Godote ebe deha:potoma: komidima:ne, ba:gala kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe deha:potoma: da:midimini Godote huiyatiya ebe koma: komidima:ne.”

¹² Ba:bene Ya:suti baa: kebe genamalo ka:nutiya, ebete ba:be genama namutu-dawatamo na:goiya, “Ama:le poko dododimina: ba:ba tetelo amia:no habanapi, ba:gala amia:no nani ekaki, ba:gala amia:no komo hawi tawakalubi, ba:gala amia:no hopolo demedehona ilina hiliyonomagopi akaka:lama:la, mabu ba:bako tawakaluba:te ama:tamo gala kakahuiyama:na. ¹³ Huiyatiya ama: poko dododimina:, ba:ba tetelo ilinaha:pi, nato kubakubapi, ba:gala baidi tamiholamepi, ba:bakobako tawakalubi na:ka:lamiya: poko habamo, ¹⁴ mabu iba:godolo ilina puliyala ama:tamo huiyama:. Ama:le ba:ba ka:na dododinakomena:, Godote ama: hidamo bowalubinakomena:ta, ba:gala tuputupu tawakaluba:te hoe ipuwane da:mahila:hamena: ba:ba tetelo ebete eta hido huiya ama:tamo gala kakikamema:na:ta.”

Ko Pokoeno Iya:tulame Uwi

Ma:t 22.1-10

¹⁵ Ba:bene Ya:sukuba: baa: naha bahilo da:pola:nuya:, ibi ipuwalo eta lumagiti ebena tabo uliti ebetamo na:goiya, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habalo baa:

da:nahamena: ba:bi tawakaluba:te kokalakalaha:hama:na; kalakala bada konomola:ka:!”

¹⁶ Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya, “Eta dubuti ko poko ododi nopo ba ihate tabo dopamo komo hiliyonomo tawakaluba:tamo noemi iba:te kopelamema:.” ¹⁷ Ba:bene poko hegelate da:pi, ebete ebena okodawa ba:bo oemi ba:bi atu tawakalubi kokiyahalamanatoma:.” Ba:bene okodawate tote iba:tamo na:nego, ‘La: poko habamo na:pelama:la; ilina hiliyonomo a:hiduilamema:;’ ¹⁸ huiyatiya ibi hiliyonomate pelamema: ubiha:ma: eda:hate etate eta tabo goenakui, etate eta tabo goenakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:.”

“Ibi ipuwalo etate ko dubuino okodawatamo na:goi, ‘Na pali haka mana:mo ka:lo a:lawa:kamo, ba:bema: na umima: tutamo. Nolata, na a:kapa:mo.’” ¹⁹ Etate na:kagoi, ‘Na ta:ni kaugegoe mana:mo ka:lo uwata:kamo, ba:bema: na iba:godolo oko owatima: tutamo. Nolata, na a:kapa:mo.’” ²⁰ Etate gala na:kagoi, ‘Na uli kamena a:lawa:kamo, ba:bema: na pe modoboha:.’

²¹ “Ba:bene okodawate ebena namutudawatamo kapete ba:bi tawakalubino ubiha: komo ebe na:pikiyami. Ko dubuti ebena tabo duli, ebete maubate okodawa ba:bo kiyami, ‘Ama: tiyonomo gala na:katoa. Ama: ko habamo nuluhukuti, ba:be habeno koko ba:gala hegehege gabodo ba to, ilinaha:pi, ba:gala nato kubakubapi, ba:gala baidi tamiholamepi, ibi hiliyonomo ba:moe poko habamo na:magaheliya:.’”

22 “Ba:bene okodawate gala da:kawilui, ba:ba tetelo ebete na:pegoi, ‘Kodawa, ama:le da:gaa:ka nale a:nododimo. Hiliyonomo tawakaluba:te a:pelama:, huiyatiya poko habalo haba kodopo bitana komopa:te kopelamema.’

23 “Ba:bema: ko dubuti ebetamo na:goi, ‘Ama: gala katote tumulu demedehona ba:gala hiya:hiya: gabolo da:wapata:lamita, ba:bi tawakalubi tiyo nowalolete ibi atumu na:kamagaheliya: naeno poko genamate kotaboma.’ 24 Ba:bene ba:be ko dubuti ebena genamanapa:tamo ohobigate na:kagoi, ‘Nale la: hibinomolo goelamemata, nale dopamo da:ka:lamimo, ka:lo ba:bi tawakaluba:te ibino ubiha: komo da:hawakalima:ka, ibi ipuwalo eta kapiya lumagiti naeno poko baa: a:kanamene.’ ”

*Ya:suku Ta:mata Komo
Ma:t 10.37-38*

25 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukuba: da:tolamitiya:, ba:ba tetelo ebete pohobigate iba:tamo na:goiya:, 26 “Kebe lumagiti natamo pema: ubi dihatemene, ebete ebena nabiwi menoko, ba:gala ebena kamena gugudi, ba:gala ebena nani nanikokubi ba:gala ekaki, iyo, ebena kateneno ka:ka: atumu, ebete ba:bi hiliyonomo komokomo gunima:mo ihilateleheni, ebete na ta:mahenema: a:kamodobamene. 27 Iyo, ba: hibila, kebe lumagiti ebena keha pihiga aguti na ta:maheneheni, ebete nago kapimilo toma: a:kamodobamene.

28 “Numa:la:, la: ipuwalo eta lumagiti hununomo genama etema: ubi dihatemene, ebete

dopamo emedete genama eteno mani kuititi hidamo emalagidolote, ebegodolo da:pola:na ba:bi mani ba:ma ka:na koka:lamiholema:ne, ba:be genama upula:ma: mani modobola:ka: o modobo:ha:. ²⁹ Ebete ba:ma ka:na ewageleheneno ebena genamoeno hototo amihote, ba:ba tetelo mani upula:te oko da:miya:pamene, tawakaluba:te ba:be komo umimiti ebe ba waliti, ³⁰ koga:lama:na:, ‘Genama etema: da:tupuimi huiyatiya upula:ma: helohenola, ba:moe ba:be dubula!’

³¹ “Ba:gala eta komo. Eta ko gawadubuti eta ko gawadubutamo alaholoma: dewagelemene, ebete dopamo emedete ba:be komo hidamo ba emalagidoluta ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Naeno 10 taosene alaholohopi dubate eta gawadubuino 20 taosene dubago alaholo modobola:ka:?’ ³² Ebete ebena ukuilo modobo:ha:ma: da:goemene, eta ko gawadubuti muhuludopone ba pita, ebete ebena ubihale dubu dopamo konoelamema:ne. Ba:bene iba:te eta ko gawadubutamo nikuliti konega:lama:na:, ‘La: bada ubi kihatiutama ale, la:tamo kikalamema:? A ubila la:go komiloma:.’ ”

³³ Ba:bema: Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Naeno taboeno ko ipuwa ba:ma ka:nala, kebe lumagiti ebena emede komokomo hiliyonomo gunima:mo ihilateleheneno, ebete na ta:mahenema: a:kamodobamene.”

Soloeno Golate Alatidi Komo
Ma:t 5.13; Mak 9.50

³⁴ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Solo hidonomola, huiyatiya eta lumagino solo golate dalatidimini, ebete gala soloma:

a:kamida:mene.* ³⁵ Numa:la:, tawakaluba:te nene ba:gala goegoeno ne kubanomoma: ga:lanaka huiyatiya ba:bako ilina pali hakamo diya:hekemena:, ilinate hidamo kapepehoma:na:. Huiyatiya lumagino tepo ipuwoeno solo eba ka:naha:. Ebeno solo golate dalatidimini, ebeno ka:ka:te kubanomoma: ba eda: hido oko gala a:kowatinakamene. Ba:bema: ebete ebeno ka:ka: gala hidoma: keba ka:na na:ka:midimini? Gabo puliyala! Galagodawa, ama: hidamo nulua:!”

15

Sipi-goete Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi

Ma:t 18.12-14

¹ Eta hegelalo ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi komo ibi hiliyonomate Ya:sutamo pelamiya: ebeno tabo kopulihoma:. ² Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepa:te ba maubaha na:ga:luya:, “Numa:la:, ba:moe dubuti kuba tawakalubi kalakalago uwatete iba:go baa: ba:bo nanako!”

³ Ba:bema: Ya:suti ba:moe iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya:, ⁴ “La: ipuwalo eta lumagi ebeno 100 sipi-goegoe da:pola:ma:na, ba:bene kapiyate dalatidimini ebete keba ka:na na:kewagelemene? Iyo, ebete komo 99 sipi-goegoe hido hemo naha bahilo miya:palette, eta dalatidi ba:be sipi-goe kapiya ohowadina-tote konumima:ne. ⁵ Ebete da:numimini ba:ba

* **14:34:** Buka ka:lamiholedawa, ba:moe go taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, solo ba: hibima: mididawoeno emede komola.

tetelo ebete aguti kalakalago komagahema:ne.
 6 Ba:bene ebete gala genamamo kapete ebene mabulubi ba:gala ebe tamelo demedena, ba:bi tawakalubi peka:lamiti iba:tamo kopegoema:ne, ‘La: nago kapimilo na:kalakalahala:, mabu naeno sipi-goe tumulu dalatidi nale gala a:kalawemo!’ ”

7 Ba:bema: Ya:suti tabo ba:ma ka:na goiya:, “Nale la: begoelamemata, kapiya lumagiti ebene kubane ohobigate ukui hiya:ma: da:midimini, ba:ba tetelo Godokono Hunu Habalo kalakala konomote kitanama:ne. Huiyatiya komo 99 tawakalubi iba:te ha:kiya ibi tuputupupima: da:ga:lana, ibi mabuma: Godokono kalakalate hibilo a:kitanamene.”

Mani Kapiyate Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi

8 “Ba:gala eta komo ba:ma ka:nala. Eta kamentoeno ta:ni mani da:pola:ma:na, ba:bene kapiyate dalatidimini ebe keba ka:na na:kewagelemene? Ebete ebene alo pa:titi ba:gala genama gu hidamo ba moda:mida mani ohowadinatote ba:bo konumima:ne. 9 Ba:bene ebete da:lawemene ba:ba tetelo ebene mabulubi ba:gala ebe tamelo demedena, ebete ba:bi tawakalubi ka:lamiti iba:tamo kogoema:ne, ‘La: nago kapimilo na:kalakalahala:, mabu dalatidi ba:be mani nale gala a:kalawemo!’ ”

10 Ba:bema: Ya:suti tabo ba:ma ka:na goiya:, “Na la: begoelamemata, kapiya lumagiti ebene kubane ohobigate ukui hiya:ma: da:midimini, Godokono Hunu Habalo ebene nopopa:te atumu koamo kokalakahama:na:.”

Kuhiti Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi

11 Ba:bene Ya:suti eta tabo gala na:kagoiya,
 “Kuhi netewagoeno dubuti nemedenami,
 12 ba:bene amogate ebena nabiwitamo na:goi,
 ‘Ama:le hoe tetelo natamo ikanamema: da:goi,
 ba:bi ilina ba:gala haka ka:lo natamo nikanama:.’
 Ba:ba tetelo nabiwiti ebena ilina ba:gala mani
 tulituliya anagiya:midalelamete ebena gugudi
 netewatamo hiya:hiya: ba:bo ikalameholi.

13 “Ba:bene amogate hiliyo hegela kalutiha:
 Ebete nabiwigodone da:lawi ba:be haka konomo
 kolowamiti mani lawete muhulu hopamo ba:
 dito tui, ba:bolo ebete daedae ukuilo kubakuba
 komo ba nododili ebena mani ba: dito nupula:li.

14 Ba:bene ba:be muhulu hopo konomolo baa:
 wibo komote tawakaluba:tamo ba:bo uluhukui,
 ba:bema: baa: kape komote ebe konomamo lawi.

15 Ba:bema: ebete tote ba:be hoponapino eta
 dubugodolo oko ba nelawe, ebete ebe tumamo
 dito oemi ebena goegoe konulamenama: 16 Ba:ba
 tetelo tawakaluba:te nena:mo da:miya:tenakui
 ba:bi baa: goegoa:tamo da:pikalameholenakui,
 ebete hiliyonomo tetelo ba:bi baa: nahama: ubi
 nihatenami, huiyatiya eta lumagiti ebetamo naha
 ilina kikamenakuiha:.

17 “Ba:bene komo hegelate da:wibui ebete
 ebena ukui hiya:ma: miditi na:goi, ‘Naeno
 nabiwino okopa:godolo naha ilina konomo
 ba:pola:na, iba:te ha:kiya nahana modoboha:
 Na huiyatiya ba:malo baa: kapelo hoema:
 ewagelenamo! 18 Wadiyala na tote naeno
 nabiwitamo ba:ma ka:na konegoema:nemo,
 ‘Nabiwi, na Godotamo ba:gala ama:tamo
 kuba komokomo a:nododilimo, 19 ba:bema:

na hidoenoha: ama:le na amia:no guduma: ka:nami. Wadiyala ama: na huiyatiya amia:no eta okodawama: na:midina:.’ ’ ²⁰ Ba:ba tetelo ebete mahigate ebena nabiwitamo ba:bo tui.

“Ba:bene ebete muhuluni ba pita, ebena nabiwiti ebe numiti ebe konomamo malemaletelo ebetamo nipuligate ebe ba na:pa:watameho ba:bo naboetehui. ²¹ Ebena guduti na:goi, ‘Nabiwi, na Godotamo ba:gala ama:tamo kuba komokomo a:nododilimo, ba:bema: na hidoenoha: ama:le na amia:no guduma: ka:nami.’

²² “Huiyatiya ebena nabiwiti eta okodawatamo na:goi, ‘Hidonomo kaliko tiyolo adahemete naeno kuhitamo na:pepulima:, ba:gala kakaeto ebena kokotamo pipulimiti nato ilina akona:pupulimiya:.* ²³ Ba:bene ama: tote uli ape kau-goe gadinomo nelawete na:nanagalimiya:. Ale poko baa: ba nahana kokalakalahanama:nema:, ²⁴ mabu ba:moe naeno gudu da:hoi ebete ka:lo gala na:kaka:ka:, ebete gobogobamo dalatidi huiyatiya nale ebe gala a:kalawemo.’ Ba:bene ba:ba tetelo iba:te kalakala ba:bo tupuimiya:.

²⁵ “Huiyatiya ba:ba tetelo naniwiti nabiwino pali habalo oko benowatiti. Da:gapogapohoni

* **15:22:** Ya:suku tetelo kakaeto ba:gala nato ilina ibino pupuli komoeno ipuwa ba:ma ka:nala. Ko dubuti ebena kakaeto okodawatamo a:kikama:mene, huiyatiya ebena helo ebena gudutamo ba ikame ba:be kakaeto ba:bo kikamema:ne. Ba:gala ebena ko genamalo ebena okopa:te nato ilinago wapata:lame talonala, ebena guguda:te ha:kiya nato ilinago kowapata:lamema:na:.

ebete oko habane genama tatalia:mo ba puluhukuna moe diyamo ba:gala kalakala ohaleno diyamo ba:bo pulihoni, ²⁶ ba:bema: ebete eta okodawa ebetamo ka:minate nalateda:ni, ‘Moe komo keba ka:nala:ka?’

²⁷ “Okodawate ebetamo na:goeni, ‘Amia:no amoga a:pa:ka, ba:bema: amia:no nabiwiti uli ape kau-goe gadinomo anagalima:ka. Kalakala konomote itana mabu ebete olalatihino a:kapuluhukaka!’

²⁸ “Ba:be mabuma: naniwiti maubanate genama guamo odolo ubiha:ma: eda:ni, ba:bene ebena nabiwiti puluhukunate ebe na:petoemehoni genamamo kopodolonama:.
²⁹ Ebete huiyatiya ebena nabiwitamo na:goeni, ‘Ama: numa:, na gogo hiliyonomolo amia:no okodawama: ba eda:na, ama:le da:goenamenuki nale ubiha:ma: keda:nakuiha:. Ama: huiyatiya natamo bada ilina kikanamiui? A:iye! Ama: natamo deha:poto gautu-goe kikanameha:, nale naeno mabuluba:go ba naha kokalakalahama:!

³⁰ Huiyatiya ba:moe amia:no eta guduti amia:no ilina uwatete, dubu bilibili kamenakamenago kuba ba nododili amia:no mani a:newatulateli. Ba:bene ba:be lumagiti da:pa:ka, ama: ebe kokalakaluimima: uli ape kau-goe ebetamo anagalimima:kata!’

³¹ “Ebena nabiwiti ebetamo na:huiyani, ‘Naeno gudu, ama: emedena tetelo nago emedenata, naeno ilina hiliyonomo ba: amia:nola. ³² Huiyatiya ba:moe amia:no amogate da:hoi ebete ka:lo gala a:kaka:ka:, iyo, ebete gobogobamo dalatidi ale ebe gala a:kalawema:.

Ba:bema: wadiyala a baa: kapimilo ba nahana kokalalahanama:nema:.’ ”

16

*Dogodogo Dubuino Ilina Dulamelemenami
Ba:be Okodawoeno Iya:tulame Uwi*

¹ Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Eta ko dubuti eta dubu bihati ebena ilina hiliyonomo hidamo kulamelemenama:. Ba:bene komo hegela hiliyonomo da:petohui, komo tawakaluba:te ba:be dogodogo dubu na:pega:lamiya:, ‘Numa:, ama:le dihati ba:be okodawate amia:no ilina pilo gabodo ba puwate ba:bo newatulatenako.’

² “Ba:ba tetelo ko dubuti ebena okodawa ka:miti ebetamo na:goi, ‘Na ka:lo dulimo, ba:be komo kebanala:ka? Ama:le naeno oko ba owatina kebako kuba dododilinama:, wadiyala ama: ba:bi komokomo hiliyonomo amia:no oko bukalo hidamo netuputupuilamete ba:bo nadahiya: nale kiya:tawama:. Mabu ama: modoboha: naeno ilina ulamedawama: eda:, ba:bema: ama: ka:lo oko kekelamema:na:ta.’

³ “Ba:bene ba:be okodawate ebena oko habamo ba to tepo ipuwalo na:negoi, ‘Ko dubuti naeno oko a:duhimi, ba:bema: na keba ka:na na:kewagelemo? Na ubihinola siwi aligili oko owati, na helohenola. Ba:gala na tawakaluba:tamo manima: da:toetoemo na kohilopoma:nemo. ⁴ Ehe, na iya:tawala! Naeno namutudawa ha:da ba amihome komo tawakalubi naeno mabulubima: komidilima:nemo. Nale ba:ba ka:na dododimo, naeno okone uluhuku tetelo ba:bi mabuluba:te

naeno modoboha: komokomo ipuwalo kalakalago bowalubininakomena:.’

⁵ “Ba:bema: ba:ba tetelo ebete ebenu namutudawa ha:da ba:ma ka:na amihomi. Puya:te ba:be ko dubutamo mani huiyahaleheno, ebete ibi hiliyonomo ka:lamiti dopodawatamo na:goi, ‘Ama: naeno namutudawatamo kebako mani kahuiyaha:?’

⁶ “Ebete na:goi, ‘Nale 100 dolomo aloeno beya* duwatimo, nale kahuiyaha:.’

“Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate ebetamo na:goi, ‘Mola, ama:le duwati ba:be pepa. Ama:le 100 kuititi egebolete huiyatiya 50 dolomo na:miya:ta:.’

⁷ “Ba:bene ebete eta tetedawatamo na:goi, ‘Ama: kebako mani kahuiyaha:?’

“Ebete na:huiyui, ‘Nale 1,000 witi-laisa baika* duwatimo, nale kahuiyaha:.’

“Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate ebetamo na:goi, ‘Mola, ama:le duwati ba:be pepa. Ama:le 1,000 kuititi egebolete huiyatiya 800 baika na:miya:ta:.’ Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate huiyahaleha:pi hiliyonomatamo ba:ma ka:na goenakui, iyo, ebete ba:moe ba:be gabodo ebenu namutudawa ha:da ba amihome komo hiliyonomo tawakalubi ebenu mabulubima: ba: dito midili.

* **16:6:** Yu tawakaluba:te olibi kikipoeni ihi aloeno beyama: midilinakuya:, ka:la:sini keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:gala iba:te ba:be aloeno beya kolowamima: dolomo ipuwamo haminahalenakuya:, ba:mako dolomo 20 litama: eda:hanama:.

* **16:7:** Yu tawakaluba:godolo ba:mako baika 25 kilogalamama: eda:hanama:.

⁸ “Galane ko dubuti ebene ilina ulamedawoeno ododi komo iya:tawate na:goi, ‘Ehe, ebe bada mulu kodawala:ka:! Ebete na ba kubahiname ebe ha:kiya ebe bowalubi.’”

Ba:bene Ya:suti ebene iya:tulame uwino ipuwa ba:ma ka:na hawakalimiya:, “Ba:moe hopolo hibima: midiha: tawakaluba:te mulunomoma: ba eda:hana ibino mana:mo hiya:hiya: komokomo bododilinaka ibi kowalubilinama:. Huiyatiya alo ipuwalo demedehona ba:bi tawakaluba:te komo tetelo mulu ukui emalagidoloheno ibi ha:kiya ibino mana:mo ibi kowalubilinaha:. ⁹ Nale la: begoelamemata, wadiyala la: ba:moe hopoeno mana:mo tawakalubi la:eno mabulubima: na:midilinala:, ba:bema: la:eno ha:laha tetelo ba:moe hopoeno ilina da:wiboholamemena:, Godokono Hunu Habalo la:eno mabuluba:te la: atumu kalakalago kuwatema:na:ta.

¹⁰ “Ba: hibila, kebe lumagiti deha:poto komo hidamo dododimini, ebete ko komo atumu hidamo kakododima:ne, ba:gala ebete deha:poto komo ipuwalo ha:da damihomene, ebete ko komo ipuwalo atumu ha:da kakamihoma:ne.

¹¹ Ba:bema: la: ba:moe hopolo la:eno ilina tuputupu gabodo ulamenaheno, Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hidohido komo Godote la:tamo a:kikalamehola:mena:ta,

¹² ba:gala la:le komopino ilina tuputupu gabodo ulamelelamenaheno, eta dawate la:eno ilinanomo la:tamo a:kikalamehola:mena:ta!

¹³ “Ba:gala ba:moe ba: eta komola, lumagiti netewa gawadubatamo okodawama: eda: modoboha:. Ebete ba:ba ka:na dewagelemene

etatamo ba maubana eta malemalelo bemalagidolonamene, ba:gala ebete etatamo ba utina eta ubiha:ma: beda:namene. Ba:bema: ama: ba: atumu, Godotamo ba:gala manitamo kapiya tetelo papamiwata modobo:ha:.”

Ya:suti Komo Hidohido Tabo Dolamagiya:

Ma:t 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12

¹⁴ Yu tawakalubi ipuwalo Pa:lisi kapiyuimipa:te mani konomamo emalagidolenama:, ba:bema: komo iba:te Ya:sukunu tabo uliti ebe na:walitiya:. ¹⁵ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: tawakalubino holoholo hapulu la:eno hunu tama bihiduilamenamata, huiyatiya Godote la:eno tepo ipuwa komo iya:tawala, mabu tawakaluba:te kebe komokomo hunamo ba wadiya:paa:latele hidohidoma: da:ga:lana, huiyatiya Godote ba:bi komokomo kuba abale niboma: goena.

¹⁶ “Godote ebenu Tutumu Tabo Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:gala ebenu ukui hawakalimipa:te Bukamo da:miya:tiya:, ba:be pakala komoeno tabote pete Yoneko teta:mo ba:bo puluhukui. Huiyatiya Yoneko tetene tupuimiti Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be uli komoeno tabote ba: a:pe, ba:bene komopa:te ba:moe Hido Tabo ba olamagimina, komo tawakalubi hiliyonomate uliti ibi ubila Godokono Hido Habamo ibi ha:kiya ibino heloamo na:pa:la:ha. ¹⁷ Ba:moe komo ba: hibila. Ba:moe hopo ba:gala alomo ibino ilinate tete ga:ga:nomolo ba pola:na galane ha:kiya kowibohoma:na:, huiyatiya Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo eta madodo

deha:potonomote a:kawibamene, ebenu tabote emedena emedena tetelo bitanamene.”

¹⁸ Ba:bene Ya:suti eta tabo bekagoiya; “Kebe dubuti ebenu kamena ibukiti eta da:lawemene ebete Godokono holoholo hapulu pilo komo kododima:ne, ba:gala dubuti ebenu kamena ibukiti, etate ba:be kamena da:lawemene ebete pilo komo kododima:ne.”

Ilina Dogodogo Dubu Ba:gala Lasalesiko Ibino Komo

¹⁹ Ba:bene Ya:suti ba:moe uwi bikiyahuya; “Eta ilina dogodogo dubuti nemedenami, ebete huiya koko kaliko bepupulinakui ba:gala tete hiliyonomolo hidohido naha ilina benahanakui, ²⁰ huiyatiya ebenu genama gigiho tetelo awae dubuti watitanakui, ebenu mahilo Lasalesitila, ebenu apelo kuma kokote pola:ma:nami. ²¹ Ebete ilina dogodogo dubuino baa: naha habane hopamo da:peguditanakui, ba:be baa: ugiugi nahama: ubi nihatitanakui, huiyatiya gahagahate da:pelamenakui ebenu kuma ba:bo pa:loma:nalemenakuya:.

²² “Ba:bene eta hegelalo awae dubuti da:hoi, Godokono nopopa:te ebenu gobogobo pelawete Hunu Habamo A:ibalahamatamo dito magatuya; huiyatiya ilina dogodogo dubuti da:hoi, tawakaluba:te ebenu ape pelawete bobamo dito nihatiya:.” ²³ Ba:bene ilina dogodogodawate Koe Habalo temeteme ipuwalo ba nemedede, muhulunomone negahimite A:ibalahamako binumi, Lasalesikoba: da:lumutiti. ²⁴ Ba:ba tetelo ebete konomamo ba negoewata na:goi, ‘Nabiwi A:ibalahama! Ama: na malemalenatenelo

Lasalesiko na:poema:. Wadiyala ebete ebenu kokoto nege beyamo adutiti naeno ma:lapila na:pegibagibuimina, mabu na ba:moe Koe Habalo temeteme konomo a:pelawemo!’

²⁵ “Huiyatiya A:ibalahamate na:goi, ‘Gudu, ama: nemalagidola. Ama:le hopo habalo demedenama: ba:ba tetelo ama: hidohido ilina bewatenama:ta, huiyatiya Lasalesiko kubakuba ilina bewatenami. Ba:bema: numa:, ka:lo ebete hido kalakalago piluta, ama: huiyatiya ko temeteme ipuwalo pilutata. ²⁶ Gudu, ba:moe ba: eta komola. Aeno tetetetelo konomo bolagale bitana, ba:bema: ale ba:moene la:tamo pa:hiwale gabo puliyala, ba:gala la:le atamo pa:hiwale gabo atumu kitanaha:.’

²⁷ “Ba:bene ilina dogodogo dubuti na:goi, ‘Nabiwi A:ibalahama, nale ama: betoemehomata, ama: naeno nabiwino genamamo Lasalesiko na:noemiya:, ²⁸ mabu naeno paibo ekaki ba:pola:na. Wadiyala ebete iba:tamo tote na:nikiyahalama:mene, iba:te ba:moe ko temeteme habamo pelamekapoma:.’

²⁹ “A:ibalahamate huiyatiya na:goi, ‘Ao! Godokono tabote iba:godolo bitana, ebete Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:gala ebenu ukui hawakalimipa:te ebenu Bukamo da:miya:tiya: ba:bi koko tabo. Wadiyala iba:te ba:bi komokomo ulihote Godokono ubi komamo na:papamila:mena:.’

³⁰ “Ilina dogodogo dubuti na:goi, ‘Ao, Nabiwi A:ibalahama! Etate hoene ka:ka:mo mahigate iba:tamo da:tomene, iba:te ba:be hanohano komo

umiti ibino kubane ohobila:te ukui hiya:ma:ba:bo komidilima:na:.’

³¹ “A:ibalahamate tabo ba huiya na:goi, ‘Iba:te Moseseko ba:gala komo Godokono ukui hawakalimipi dubagodone tabo ulihoheno, eta lumagiti hoene iba:tamo da:nemahigamene, iba:te ba:be komo dumimina: ba:be lumagino tabo atumu hibima: a:kamida:mena.’ ”

17

Saitanakono Kuba Gabamo Emogabuimi Komoma: Ya:suti Da:goiya:

Ma:t 18.6-7,21-22; Mak 9.42

¹ Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Hibila, Saitanakono kuba gabamo emogabuimi komate tawakaluba:tamo kikulihoma:na:, huiyatiya kebe lumagigodone dikulihomena: Godote ba:be lumagitamo kuba huiya konomo kikamema:ne! ² Ba:bema: wadiyala tawakaluba:te ebe lawete ebena kokoba:mo konomo nakola ma:homete kehaha: kolomamo na:da:namena:, eta deha:poto guduti ebena kuba ipuwamo gakapoma: ³ Ba:bema: la: ha:kiya la:eno komo hidamo nulamenala:!

“Amia:no ekawiti ama:tamo kuba dododimini, ama:le ebe na:tutumutiya:, ba:bene ebete ebena kubane ohobigate ebena ukui hiya:ma:da:midimini, ama: ebena kuba egebolemete nadodomiya: ⁴ Iyo, ebete kapiya hegelalo ama:tamo sa:ba:ni kuba komokomo ododiliti, ba:bene ebete sa:ba:ni teta:mo gala kapete ba:ma ka:na da:kapegoememena:, ‘Naeno naniwi, nolata. Na gala ama:tamo kuba a:kododa:mo,’

wadiyala ama:le ebenu kuba egebolemete kadodolemema:na:ta.”

Godoko Hibima: Midi Komo

⁵ Ba:bene Kodawa Ya:suti dopamo doelamiya: Godokono oko konowatima:, ba:bi oelamepi dubate ebetamo na:ga:luya:, “Aeno hibima: midi komo na:kokoilamelea:ma:.”

⁶ Kodawa Ya:suti ba huiya na:goiya:, “Mas-tada kikipo koha:, deha:potonomola. Huiyatiya la:eno hibima: midi komote ba:makoma: deda:mene, la:eno helote modoboma: ba eda: la:le ba:moe kehatamo koga:lama:nemata, ‘Ama: ha:kiya amia:no haha magobelete, kehaha: kolomamo na:nuta:!’ ba:bene ba:moe kehate la:eno tabamo kopapamiwatama:ne.”

Okodawoeno Oko Komo

⁷ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: ba:moe go tabo hidamo nemalagidolala:. Tawakalubi ipuwalo etate ko gawadubuma: deda:na ba:bene ebegodolo komo huiyaha: okopi hiliyonomo demedena, ebenu ododi komo keba ka:nala:ka:? Ko gawadubuino huiyaha: okodawa etate pali haka aligili oko ba:gala sipi-goegoe ulame oko wibuilamete genamamo da:pemene, ba:ba tetelo ebenu kodawate ebetamo ba:ma ka:na ba:ka:goemene, ‘Ama: niliya, amia:no komo dopamo na:numa:. Ama: amia:no baa: nate, galane naenu baa: na:pokalimiya:?’ ⁸ Ao, ko gawadubuti eba ka:na a:kewagela:mene, huiyatiya ebete ebenu okodawatamo ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Baa: okalimino dalowa:ha: kaliko puliti, naenu baa: na:hiduima:, ba:bene nale baa: na habamo ba emede, ama: hidohido baa: ba:gala

gao beya natamo kowadahema:na:ta. Naeno baa:na komo da:wibomene, ama: galane amia:no beya niti amia:no baa: ba:bo konama:na:ta.’

⁹ “Ba:moe komo ba: hibila. Ko gawadubuti ebeno okodawa hiya:hiya: oko owatihoma: da:goememene, ba:ba tetelo okodawate ebetamo papamiwatalo ba:bi oko dupula:lemene, ebeno kodawate ebetamo ba kalakala huiyatiya koamo a:kamilimihamene mabu ebe ba: ebeno okodawoeno watodawala. ¹⁰ Ba:bema: la: ulihopi ba: atumu. Ko Gawadubu Godote la: kebe hiya:hiya: oko owatihoma: da:goelamemena:, wadiyala la: ba:bi hiliyonomo oko upula:lete ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘A Godokono okopila. Ebete a bada komoma: ka:goea:mi, ale ebeno heloamo kalakalago dito ododima:, ba:bema: eta lumagiti a milia:mehoe modoboha:. Wadiyala tawakaluba:te aeno Ko Gawadubu Godoko kapiya na:milimihamena:!’ ”

Ya:suti Ta:ni Kuitikuita:gopi Dubu Da:hiduilamiya:

¹¹ Ba:bene Ya:suti Yelusalema ko habamo ba to, ebete Samaliya hopo ba:gala Ga:lili hopo tetenomodo tuya:. ¹² Ebete eta haba deha:potoamo da:piya: ta:ni kuitikuita:gopi dubate eba:go palugate muhuluni ebetamo ibulunomo na:pega:luya:, ¹³ “Ya:su, Hido Iya:tulamedawa, ama: a na:malemalea:tea:!”

¹⁴ Ya:suti ibi muhulamo nulamete iba:tamo na:negoiya:, “La: tolamete la:eno ape Godotamo hawa:goeno ikamehopa:tamo na:nemutuilamehola:la:.”

Ba:bene iba:te ba tolame, gabo tetelo ibino apete ba:bo nihidohidohuya:.¹⁵ Ibi ipuwalo eta kapiya ebene apete da:hiduya:, ebete ba:be komo numiti ebene tabo madodo hunamo adipatelo Godoko ba milimiho Ya:sutamo gala na:kapiya:,¹⁶ ba:bene ebete Ya:sukunu nato mabamo pegate ebetamo kalakala tabo ba:bo polamagiya:. Ba:be dubu ba: Samaliya hoponapila,¹⁷ ba:bema: Ya:suti ebene komo umiti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Numa:la:, Godokono helote ta:ni dubu a:hiduilame, huiyatiya komo naini iba:te kapelameha:.¹⁸ Keka: mabu ba:moe kapela dubu, ebe kapiyate kapete ebene kalakala tabo Godotamo da:polamagi?”¹⁹ Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: mahigate na:toa. Amia:no hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta.”

Godote Ko Gawadubuma: Deda:na Ba:be Komoeno Uluhuku Tete

Ma:t 24.23-28,37-41

²⁰ Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimi dubate Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno uluhuku tetema: Ya:suku dalatediya:, ebete ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Hanohano komate la: a:kiya:tulama:mena:ta ba:ma ka:na, Godokono Ko Gawadubuino tete ba: na:tatali.²¹ Eta lumagiti ha:da amiho tabo ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Numa:la:, ba:be hido komote ba: a:tupuimi, mola!’ ba:gala etate kakagoema:ne, ‘La: ba:be komo ebamo na:numa:la:!’ Huiyatiya Godokono Ko Gawadubuma: eda: komo eba ka:naha:, mabu ba:be komo ba: tepo ipuwoeno komola, iyo, la:tamo ya:lo a:puluhukuya:.”

²² Ba:bene ebete ebe ta:matapa:tamo na:goiya:,
 “Ba:ma tetelo Tawakalubino Naniwiti ba:moe
 hopolo ba emedena, hopo habanapa:te hanohano
 komo ebegodolo ulamenaka. Galane tetelo
 la: ubi kihatema:nemata ba:mako hegela
 gala kakumima:, huiyatiya la: a:kuma:mata.
²³ Ba:ba tetelo komopa:te la:tamo ba:ma ka:na
 koga:lama:na:, ‘Mola, ba:moe hanohano komo
 na:puma:la:!’ o ‘Bela, ebamo na:numa:la:!’
 huiyatiya la: ibi akata:matala:la:. ²⁴ Ba: hibila,
 hegelate da:la:wa:hiyamene ba:ba tetelo hegelate
 alomo hunu konomo ka:la:minahama:ne,
 ba:bema: na Tawakalubino Naniwiti gala
 da:kapemo naeno pe hegelate ba: ba:ba ka:na
 kitanama:ne, iyo, hopo habanapi hiliyonomate
 naeno pe komo kumima:na:. ²⁵ Huiyatiya hibila,
 ba:be komote puluhukuhino, dopamo ba:ma tete
 tawakaluba:te na ubiha:ma: eda:hate natamo
 temeteme kokonomo kikanamehonema:na:.
²⁶ “Ba: hibila, Nowako tetelo kebako ko-
 mote kuluhukuya:, Tawakalubino Naniwiti gala
 da:kapemene ba:ba tetelo ba:be atu komote kaku-
 luhukuma:ne. ²⁷ Ba:ba tetelo iba:te baa: na-
 hata ba:gala helo gao beya koamo nihota, du-
 bate kamenakamena uwateholeta ba:gala ka-
 menakamenate dubu uwateholeta, iba:te ba:ba
 ka:na ba ewagelena Nowate ko boga:mo ba:bo
 opeguya:. Ba:bene ba:ba tetelo beya konomote
 odolote tawakalubi hiliyonomo ba:bo anakapu-
 lamiya:. ²⁸ Ba:gala Lotoko tetelo duluhukuya:,
 ba:be atu komote ba:ba ka:na kakuluhukuma:ne.
 Tawakaluba:te baa: nahata ba:gala helo gao
 beya koamo nihota, ibino ilina kolowamiholita
 ba:gala mani koamo uwatehota, pali ilina ami-

hota ba:gala genama etemotehota, iba:te ba:ba ka:na ba ewagelena ²⁹ Lotote Sodomomo habane uluhukuti ba:bo alahuliya:. Ba:bene ba:be hegelalo koete Godokono Hunu Habane hopamo pegate ibi hiliyonomate koelo dito ha:lahuya:. ³⁰ Ba:bema: Godote Tawakalubino Naniwino hibi komo da:hawakalimimini, ba:be tetete ba: ba:ba ka:na kakitanama:ne.

³¹ “Ba:be Ko Hegelalo kebe lumagiti genama panalo da:lutamene, ebete genama guamo gala a:kana:pa:gamene ebene ilina uwatema:, ba:gala tumulu oko dowatitamene ba:be lumagiti atumu ebene genamamo gala a:katoamene. ³² Ba:bema: la: Lotokono kamenoenno komo nemalagidolala:!” ³³ Kebe lumagiti ebene kateneno ubi gabodo ba to ebene ka:ka: Godotamo damawada:mene, ebene ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ebene ka:ka: Godoko mabuma: datutimini, ebete hibi ka:ka: kolawema:ne. ³⁴ Nale la: begoelamemata, ba:be dulu dubu netewate kapiya tilolo da:lanamena:, Tawakalubino Naniwiti pete eta ba pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne. ³⁵ Ba:gala kamenakamena netewate baa: da:laphutamena:, ebete pete eta ba pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne. ³⁶ Ba:gala dubu netewate pali habalo da:wapatitamena:, ebete pete eta ba

* **17:32:** Buka ka:lamiholelawa, ama: ba:moe komo niya:tawa, Godokono koete Sodomomo habamo da:peguya:, ba:ba tetelo Lotokono kamenate ubi konomo bihatiya: habamo gala katote ebene genamoenno ilina konuwatema:. Ba:bema: ba:be hegelalo ebete koelo dito hoiya: komo Sodomomo habalubi hiliyonomago.

pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne.”*

³⁷ Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalatediya;, “Kodawa, ba:moi komate kebolo na:kikulihomena:?”

Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya;, “Abale ilinate kebolo ditana, wala:te alehola:go ba:bamo koguditama:na:.”

18

Hamole Kamena Ba:gala Tabo Anagilamedawa Ibino Iya:tulame Uwi

¹ Ba:bene Ya:suti eta iya:tulame uwi ebe ta:matapa:tamo nolamagiya;, mabu ebe ubihinola iba:te hiliyonomo tetelo Godotamo toetoe tabo ga:la ipuwalo iba:te huiya tabo tiyolo laweheno heloha:ma: eda:hakapoma:. ² Ebete na:goiya;, “Eta habalo tabo anagilamedawa dubuti nemedenami, ebete Godotamo kapapamiwatanakuiha: ba:gala ebete tawakalubi kamalemalelatelenakuiha:. ³ Ba:be atu habalo eta hamole kamenate na:kemedenami, ebete hiliyonomo tetelo tabo anagilamedawatamo penakui ba:ma ka:na pegoenakui, ‘Ama:le nago dalaholohona, ba:be lumagitamo kuba huiya nikama:!’

⁴ “Ba:bene tabo anagilamedawate tete ga:ga:dopolo ebena tabo kulinakuiha:, huiyatiya galane ebete ebena ukuilo ba:ma ka:na goi, ‘Na Godotamo a:kapapamiwatalemo ba:gala na tawakaluba:tamo malemale a:kihata:lemo,

* **17:36:** Luk 17.36 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebena buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

⁵ huiyatiya ba:moe kamenate tete ga:ga:lo natamo ko temeteme bikanamena. Nale ebe owalubihino ba:moe temeteme komote a:kekelamene, ba:bema: wadiyala nale ebeno ubi komamo papamiwatalo eba:go alaholohodawatamo kuba huiya kikamema:nemo!’ ”

⁶ Ba:bene Kodawa Ya:suti na:goiya;, “Ba:moe tabo anagilamedawa ebe ba: kuba lumagila, huiyatiya ebete da:goi, wadiyala la: ba:be tabo hidamo nemalagidolala:. ⁷ La:eno ukui keba ka:nala:ka? Godokono tawakalubi ipuwalo puya:te du tetelo ba:gala hegela tetelo ebetamo toetoholo dihimina, ebete iba:tamo huiya ikalameha:ma: ba:keda:mene? Ba:gala ebete ibi owalubili ubiha:ma: eda:lo tete ba:ka:ga:gima:tepamene? ⁸ Ao! Nale la: begoelamemata, ebete ibi owalubililo iba:go dalaholohona ba:bi tawakaluba:tamo kuba huiya tiyonomo kopikalamema:ne, huiyatiya Tawakalubino Naniwiti da:pemene, ba:ba tetelo ebete hopo habanapa:godolo hibima: midi komo ba:ka:pumimini?”

Pa:lisi Kapiyuimidawa Ba:gala Ta:kese Uwatedawa Ibino Iya:tulame Uwi

⁹ Ya:suti ba:moe eta iya:tulame uwi komo tawakaluba:tamo kolamagiya;, mabu ibi ha:kiya ibi tuputupupima: ba ga:lanakomopi tawakalubiha:ma: ga:lanakuya:. ¹⁰ Ebete na:goiya;, “Dubu netewate Godoko Adikumino Hiya: Genamamo nodoluya: Godotamo toetohoma:, eta Pa:lisi kapiyuimidawa dubula, eta ta:kese mani ha:da amiholo uwatedawala. ¹¹ Ba:bene Pa:lisi dubuti ebe ha:kiya utiti ebeno komoma: ba:ma ka:na

goi, ‘Godo, na ama:tamo kalakala tabo bolamagimo, mabu na ba:moi komo tawakalubidopoha:. Ba:ma ka:na na ilina pilolo a:kuwata:lemo, ha:da gabodo a:kapata:lemo, ba:gala eta dubuino kama:na pilolo kalaweha:. Ba:gala ba:moe ta:kese uwatedawate hiya:hiya: kuba dododilina, na eba ka:naha:. ¹² Na kapiya wuiki ipuwalo nale netewa hegelalo amia:no oko owatima: baa: nahreno lutanakomo, ba:gala nale duwatanakomo ba:bi ilina hiliyonomo anagilameholete, komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya kalawe, eta kapiya kalawe, amia:no komo ama:tamo hibi-nomolo ikamenakomata.’

¹³ “Huiyatiya ta:kese uwatedawate muhuludopone nutiti, ebenu wato hopamo toda:miduimiti ba la:na ebete hilopago bodolo anagalimilo na:goi, ‘Godo, na koko kuba ama:tamo ododilimo, huiyatiya nale ama: betoemehomata, natamo kuba huiya ikanameheno na na:malemalenatena!’ ”

¹⁴ Ba:bene Ya:suti na:goiya, “Na la:tamo na:goemo, Godote ba:moe awagaha: lumagino kuba egebolemete ebete ebenu genamamo ba:bo tui, huiyatiya Pa:lisi dubu eba ka:na kewageleha:. Godote ebenu komo katuputupuimimiha:, ebete ebenu kubago ba:ba ka:na tui. Mabu hibila, lumagiti ebe ha:kiya ebe koma: da:midimini Godote ebe deha:potoma: komidima:ne, ba:gala kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe deha:potoma: da:midimini Godote huiyatiya ebe koma: komidima:ne.”

*Ya:suti Guguda:tamo Kokoto Demowatilamiya:
Ma:t 19.13-15; Mak 10.13-16*

15 Ba:bene tawakaluba:te gugudi hegehege Ya:sutamo na:magaheliya:, ebete ebenu kokoto iba:tamo ba emowatilame Godoko kogoemema: ebete ibi hidamo kowalubilinama:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ba:be komo umiti tawakalubi kiyahalamelo gugudi na:duhilamiya:,
 16 huiyatiya Ya:suti gugudi ebetamo ba ka:lami ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Gugudi natamo pelame wadiyala. Akaduhilama:la:, mabu ba:mako tawakaluba:te Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be habamo kona:pa:la:hama:na:.
 17 Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe lumagiti gudu deha:poto huiyamo aeno Ko Gawadubu Godoko laweheno, ba:be lumagiti ebenu Kalakala Habamo a:kana:pa:gamene.”

*Ilina Dogodogo Dubuti Ya:sutamo Da:piya:
 Ma:t 19.16-30; Mak 10.17-31*

18 Ba:bene Yu tawakalubino eta watodawate Ya:suku ba alateda: na:goemiya:, “Hido Iya:tulamedawa, na bada komo ododiti wiboha: ka:ka: ebo na:ka:lawemo?”

19 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama:le na hidodawama: badama: ka:ka:nama:wa? Eta hidodawa puliyala, Godoko kapiyate hidodawanomola. 20 Ama: Godokono Tutumu Tabo iya:tawala. Eta lumagino kamena pilolo akalawa:la:, lumagi akanakapuma:la:, ilina pilolo akuwata:la:, eta lumagino komoma: ha:da tabo akolamaga:la:, ba:gala amia:no nabiwi menoko ibino tabamo na:papamiwatanakuya:.”

21 Huiyatiya ebete Ya:sutamo na:goiya:, “Na deha:poto tetene tupuimiti ba:moi hiliyonomo

tutumu kodakodalo uwatete eta kapiya kadikanaliya:ha:.”

²² Ya:suti ebeno tabo uliti ebetamo na:goiya;, “Ama:godolo kapiya komote kamodobonaha: Wadiyala komopa:te amia:no hiliyonomo ilina mana:mo uwatehomete ama:le ba:bi mani komo awaepa:tamo na:nalabahalama:. Ba:ba tetelo ama: gala kapete na na:ta:maheniya:, ba:bene amia:no ilina hiliyonomate Godokono Hunu Habalo konepola:nama:ne.” ²³ Ebete ba:be tabo uliti ebeno tepo ipuwalo menemenenomoma: ediya: mabu ebe ilina dogodogodawanomola.

²⁴ Ya:suti ebe umiti na:goiya;, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ilina hiliyonomagopa:te ba:be habamo na:pa:la:hama: kodakodanomola! ²⁵ Numa:la:, ka:molo-goete* kaliko akohomehoeno ola gugudu nilupiga kodakodama: eda:na, gabohenola. Ba: atumu ilina hiliyonomagodawate Godokono Ko Gawadubu habamo na:pa:ga kodakodanomola, gabote hibinomolo a:kitanamene.”

²⁶ Ba:bene Ya:sukunu tabo ulihopa:te ebetamo na:ga:luya;, “Ama: da:gaa: ba:be tabote hibima: deda:na, puya:te modobola:ka: Godote ibino ka:ka: mula:lendamema:?”

²⁷ Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya;, “Tawakaluba:godolo da:kodakodahana ba:bi

* **18:25:** Ya:suku tetelo Yu tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te kokonomo gelebadihole ka:molo-goegoa:mo ibino oko bowatihonakuya:. Iyo, komo hiya:hiya: tetelo ka:molo-goegoa:te ibino ilina bewatanakuya: muhulu hopamo, ba:gala komo tetelo iba:te bogema: watenama:.

komokomo huiyatiya Godogodolo kodakoda hibiha:.”

²⁸ Ba:bene Pitate Ya:sutamo na:goiya; “Ama: numa; aeno genamoeno ilina hiliyonomo miya:paleta ama: na:ta:mahenata.”

²⁹ Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya; “Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe lumagiti ebena genama, o ebena kamena, o ebena nani ekaki ba:gala ebena menokobi nabi gugudi, ba:bi komokomo Ko Gawadubu Godoko mabuma: da:miya:palemene, ³⁰ ebete ba:ma tetelo huiyatiya Godogodone ba:bi atu hiliyonomo komokomo gala kakuwatema:ne, ba:gala galane ebete wiboha: ka:ka: kakalawema:ne.”

Ya:suti Ebena Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya: Ma:t 20.17-19; Mak 10.32-34

³¹ Ba:bene Ya:suti ebena 12 ta:matapi dubu ebetamo ka:lamiti iba:tamo na:goiya; “La: nulia:la; a Yelusalemamo tolamitama:. Ba:bolo Godokono ukui hawakalimipa:te Tawakalubino Naniwi mabuma: Bukamo da:miya:tiya: ba:bi hiliyonomo komate kopikulihoma:na:. ³² Iyo, Godote ebe Yuha:pa:tamo kikalamema:ne, ba:bene iba:te ebe iduduputimilo ba iya:da:te ebetamo kowe komehoholema:na; ³³ ba:gala iba:te giya:pa:pa:mo ebe a:na:miga:titi ba:bene ebe dito kanakapumima:na; ebe huiyatiya netewa-kapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne.”

³⁴ Huiyatiya Ya:suti dolamagiya; ebe ta:matapa:te ba:be taboeno ipuwa hidamo kalawiya:ha:. Ba:be komote awalelalo itanuya: ba:bema: iba:te hidamo kemalagidoluya:ha:.

*Ya:suti Baidi Tamihome Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 20.29-34; Mak 10.46-52*

³⁵ Ba:bene Ya:suti Yeliko ko haba tama:mo ba penape, baidi tamihome dubuti gabu tamelo emedete manima: tawakalubi betoelameholi-tiya:. ³⁶ Ebete tawakalubi hiliyonomo gabodo da:petolamitiya:, ba:be komo uliti komopi ba:bo alateda:liya:, “Bada komote ka:pita?”

³⁷ Iba:te na:huiyuya, “Nasaletenapi dubu Ya:suti pita.”

³⁸ Ba:bene ebete tabo konomamo goelo na:goiya:, “Ya:su, Da:ibidikono Hogo! Ama: na na:malemalenatena:!”

³⁹ Ba:ba tetelo dopamo da:petolamitiya: ba:bi tawakaluba:te ebe kiyahamelo na:duhimiya: ebete tatabalo kolutama:, huiyatiya ebete gala ibulunomamo na:kagoiya:, “Da:ibidikono Hogo! Ama: na na:malemalenatena:!”

⁴⁰ Ba:bene Ya:suti ba:bamo utiti baidi tamihome dubuino komoma: na:goiya:, “Ebe na:magaha:la:.” Ebete tama:mo da:piya:, ba:ba tetelo Ya:suti ebe nalatediya:, ⁴¹ “Ama: bada ubi kihatiuta nale ama:tamo kododima:?”

Ebete na:goiya:, “Kodawa, na ubila ilina hidamo kulamema:.”

⁴² Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: baidi na:gahima:! Amia:no hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta:.”

⁴³ Ba:bema: hibila, ba:ba tetenomolo ebene baiditi da:hidohidohuya:, ebete Godoko ba milimiho Ya:suku ba:bo ta:matuya:, ba:bene hiliyonomo tawakaluba:te ba:be komo umiti iba:te atumu Godokono mahilo hunamo ba:bo adipatiya:.

19

Ya:suti Sa:kiyasekono Genamamo Da:tuya:

¹ Ba:ba tetelo Ya:suti Yeliko haba ipuwado petutiya:, ² ba:be habalo Sa:kiyaseko nemedenami, ebe ta:kese uwatepino watodawala ba:gala ebe ilina dogodogodawala. ³ Ebete ebeno tepo ipuwalo na:goiya:, “Ya:suku kebako dawala:ka:?” ba:bene ebete ebe kumima: ubi konomamo nihatitiya:, huiyatiya ebe gopowahi dubula ba:gala tawakalubi hiliyonomate Ya:suku anagogoba:miduya:, ba:be mabuma: ebete Ya:suku umima: modoboha:. ⁴ Ba:bema: ebete tawakalubino dopo hapuamo puligate, anahu kehamo dito nodoluya: Ya:suku kumima:, mabu Ya:suti ba:be gabodo pitiya:. ⁵ Ba:bene Ya:suti ba:bamo puluhukuti baidi hunamo da:pegahimiya:, ebe pumiti na:pegoemiya:, “Sa:kiyase, ama: tiyo na:pihitiga! Na ka:lo hegelalo amia:no genamalo kolutama:nemo.”

⁶ Ba:ba tetelo Sa:kiyasete tiyo pihitigate, Ya:suku lawete ebeno genamamo kalakala konomago dito magatuya:, ⁷ ba:bene tawakalubi hiliyonomate ba:be komo umiti ubiha: tabo ba:ma ka:na ga:luya:, “Ebete kuba lumagino genamamo a:to.”

⁸ Huiyatiya Sa:kiyasete ebeno genamalo tawakalubino dopo hapulu mahigate Ya:sutamo na:goiya:, “Kodawa, ama: numa:! Ka:lo nale naeno ilina tulituliya anagiya:midalete, naeno komo ilina awaepa:tamo kikalameholema:nemo, ba:gala nale komopino mani ha:da amiho gabodo

duwatenakuimo netewa-netewa teta:mo gala kakahuiyahalema:nemo.”

⁹ Ba:bene Ya:suti na:goiya; “Ka:lo hegelalo Godokono ka:ka: mula: komote ba:moe genamamo a:pe, mabu ba:moe dubu atumu ba:A:ibalahamakono eyono gudu etala. ¹⁰ Ba:hibila, puya:te kuba ododili ipuwalo dalatidiholena, ba:bi tawakalubi uwatete ibino ka:ka: komula:lendamema: na Tawakalubino Naniwiti ba:bema: piya:mo.”

*Ko Dubuti Okopa:tamo Mani Dikalameholiya:
Ba:be Iya:tulame Uwi*

Ma:t 25.14-30

¹¹ Ba:be tabo dulihutiya: ba:bi tawakaluba:te iya:tawahuya: Ya:suti Yelusalema ko haba tama:mo a:puluhuku, ba:bema: iba:te ibino ukuilo na:ga:luya; “Diyala, ba:ma tetelo Godokono Ko Gawadubu komote atamo da: uluhukumini.”

Ya:suti ibino komo iya:tawate eta iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya; ¹² “Eta ko dubuti muhulu hopamo tuya; ebe ubila ba:be muhulu hopolo Ko Gawadubu haba nelawete, ebete ebeno habamo ba:bo kakapema: ¹³ Ebete tohenon, dopamo ebeno ta:ni okopi ebetamo ka:lamiti etatamo 100 mani, etatamo 100 mani, ba:ba ka:na ba ikalamehole ibi na:goelamiya; ‘La: ba:moi mani na:kokoilamiya:la: naeno pe kuitita:mo.’

¹⁴ “Ba:bene ebete muhulu hopolo ba nemedede, komo ebeno hoponapa:te ebetamo maubahate ebeno gala hapuni tabo atapi ba:bo oelamiya: Iba:te tolamete tabo ba:ma ka:na nega:luya; ‘A

ubihinola ba:moe dubuti aeno Ko Gawadubuma:eda;, ebete aeno hopamo gala a:kapa:mene.'

¹⁵ "Huiyatiya ko dubuti muhulu hopolo ko gawadubu haba nelawete ebena habanomamo gala na:kapiya:. Ba:ba tetenomolo ebete dopamo puya:tamo mani dikalameholiya;, ba:bi okopi ebetamo na:peka:lamiya: ebena mani kuititi iba:godone kiyatawama:.

¹⁶ Dopodawa ebete pete ebetamo na:pegoiya;, 'Kodawa, amia:no 100 mana:mo nale eta 1,000 mani bododimo.' ¹⁷ Ko dubuti ebetamo na:goiya;, 'Ehe! Ama: ba: hido okodawalata! Ama: deha:poto komo hidamo ododia:ta, ba:bema: nale ama: ta:ni habahaba ulamedawama: komidima:nemata.'

¹⁸ "Ba:bene eta tetedawate pete ebetamo na:pegoiya;, 'Kodawa, amia:no 100 mana:mo nale eta 500 mani bododimo,' ¹⁹ ba:bene ko dubuti ebetamo na:goiya;, 'Nale ama: paibo habahaba ulamedawama: komidima:nemata.'

²⁰ "Galane eta tetedawate pete ebetamo na:pegoiya;, 'Kodawa, ba:moe ba: amia:no 100 manila. Ama: da:tuya:la, na ba:moe mani kalikamo hidamo matuhumihote tawakaluba:te umiha: baha:mo ba:bo ihatiya:mo. ²¹ Na ama: betolemenamata mabu ama: tabo helonomo dubulata. Komopa:te da:miya:tenaka ama: pete ba:bi ilina ba:puwatanakomena:ta, ba:gala iba:te damihonaka ama: ba:bi ilina dito ba:petapihonakomena:ta ama:le ha:kiya konahama:.'

²² "Ba:bema: ko dubuti ebetamo na:goiya;, 'Ama: kuba okodawalata! Ama:le da:gaa;, ba:be tabote amia:no kuba behawakalimi! Iyo, ama: tabo ba:ma ka:na a:gaa:ta, na tabo helonomo

dubula, ba:gala komopa:te da:miya:tenaka nale ba:bi ilina ba:puwatanakomo, ba:gala iba:te damihonaka nale ba:bi ilina dito ba:petapihonakomo. ²³ Ba:bema: mabu keka: ama:le naeno mani baneka okopa:tamo kanikalamiya:ha? Iba:te mani uwatete eta oko nowatitale kodopoma: beda:na:, ba:bene nale pete ama:le natamo atu mani huiyatiya nanekela:mo hunudopamo gala ba:ka-ikanameona.'

²⁴ "Ba:bene ko dubuti ebeno hopopi na:kiyahalamiya:, 'La: ebeno 100 mani lawemete 1,000 mana:goeno dubutamo nikama:la:.'

²⁵ "Iba:te huiyatiya ebetamo na:ga:luya:, 'Kodawa, eba ka:naha! Ba:be lumagiti 1,000 mani ya:lo uwati!'

²⁶ "Ba:bene ko dubuti iba:tamo na:huiyuya:, 'Na la:tamo na:goemo, kebe lumagigodolo hidohido ukui da:pola:na, etate ebetamo hiliyonomo hidohido komo kikamehoma:ne. Huiyatiya kebe lumagigodolo hidohido ukui pola:naheno, ebegodolo kebe kapiyakapiya komate da:pola:na etate ebegodone gala kakuwatemema:ne.

²⁷ Ba:gala eta komo. Puya:te nago alaholohoma: ba ewagelena ubiha:ma: deda:hana nale ibino Ko Gawadubuma: eda:ma:, la: ibi magahete naeno dopo hapulu alaholo gila:mo dito na:panakapulama:la:!' "

Ya:suti Yelusalema Ko Haba Tama:mo Da:nuluhukuya:

Ma:t 21.1-11; Mak 11.1-11; Yon 12.12-19

²⁸ Ya:suti ba:moe tabo tawakaluba:tamo goete ibi dopalamete Yelusalema ko haba hapuamo

ba: dito tuya:.²⁹ Ba:ba tetelo ebete Betapa:gi haba ba:gala Betani haba tamedo tote Olibi Kehakeha Hunu Hakamo ba:bo nuluhukuya:, ba:bene ebete ebe ta:matapi netewa dopamo ba noelame³⁰ iba:tamo na:goiya:, “La: ba:be tatali habamo tote, ba:be habamo da:nuluhukuma donoki-goe deha:poto hala:mo ma:home ba:bo konumima:nemata, lumagiti dopamo ebe hunamo kemediya:ha:. Wadiyala la: hale pahamiti na:magahiya:la:.”³¹ Etate la:tamo da:goemene, ‘La: ebe badama: ka:pahamiutama?’ la: huiyatiya ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ‘Kodawate donoki-goe ubila.’ ”

³² Ba:bene iba:te gabodo tote habamo ba nuluhuku Ya:suti ibi keba ka:na ka:kiyalamiya:, iba:te ba:bi komokomo ba:ba ka:na nulamiya:.³³ Iba:te donoki-goe deha:poto ba pahamita, namutuluba:te iba:tamo na:ga:luya:, “La: ebe badama: ka:pahamiutama?”

³⁴ Iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, “Kodawate donoki-goe ubila.”³⁵ Ba:bene iba:te donoki-goe deha:poto Ya:sutamo magahete, ibino watuino kaliko donoki-goe hunamo miya:temete, iba:te Ya:suku ibino kokotamo adipatete ba: dito adipiya:.³⁶ Ba:ba tetelo Ya:suti ba tuta tawakaluba:te ibino ga:ga:ga: kaliko pipikulamete gabamo apohohote, ebete ba:be hunudu tuya:.

³⁷ Ebete Olibi Kehakeha Hunu Hakane ba nihitiga Yelusalema ko haba tama:mo da:piya:, ba:ba tetelo ebe da:ta:matanakui ba:bi tawakalubi hiliyonomate Godotamo kalakala tabo kapimilo koamo wadiya:paa:latelelo ebe ba:bo milimihuya:, mabu iba:te koko hanohano komo hiliy-

onomo ulamiya:. ³⁸ Iba:te tabo ba:ma ka:na
ga:lutiya,;

“Godo, amia:no mahilago da:pita,
wadiyala ama: ba:be Ko Gawadubu
na:koimiya:!

O tawakaluba:la:, la: Godoko milimiholo hunamo
nadipata:la:,
ebe ba: Hunu Haboeno kalakala komoeno
mabula!”

³⁹ Ba:bene tawakalubi ipuwalo da:pola:nuya:
ba:bi Pa:lisi kapiyuimi dubate Ya:suku
na:kiyahamiya:, “Iya:tulamedawa, ama:
ta:matapi na:duhilama:!”

⁴⁰ Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “Nale la:tamo
na:goemo, ba:moi tawakaluba:te na miliname-
honeha:tale huiyatiya gaboeno nakolate na ba
adipanatene koamo ba:ga:litana:.”

Ya:suti Yelusalema Habanapi Da:la:lamiya:

⁴¹ Ba:bene Ya:suti Yelusalema tama:mo pete
haba da:pumiya:, ebete ihilo ⁴² na:goiya:,
“Yelusalema, nale amia:no tataba mabuma:
deda:namo, ama: ba:be komo niya:tawatale ama:
ba:be tataba ba:laweona:, huiyatiya ama: naeno
hibi komo umi modoboha:! ⁴³ Ba: hibila, tete
ba: na:pe ama:go alaholohopima: deda:hana,
iba:te pelamete ama: kopetanamaminama:na:ta
amia:no tawakalubi kanakapulamema:,
ba:bene iba:te ama: tametamelo kokonomo
siwi ba aligili hunuhunu haka hiya:hiya:
kododilima:na:, amia:no tawakaluba:te ibino
ka:ka: komula:lema: iba:te gobogobamo

alahutihokapoma:. ⁴⁴ Ba:bene puya:te amia:no kala imi ipuwalo demedehona, iba:te ba:bi tawakalubi alukuliti kohawaminadigalema:na:, ba:gala amia:no koko genama iya:hekete eta nakolate eta nakola hunulu a:kitanamene. Iba:te ba:ma ka:na kopododima:na: mabu Godote ama: owalubima: da:pe, ama: ba:be tete otate ebe kalaweha!”

Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama Da:hiduimiya:

Ma:t 21.12-17; Mak 11.15-19; Yon 2.13-22

⁴⁵ Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote, ba:be genamalo ebete ilina kolowamipi nulamete helonomamo ba neta:malatele ⁴⁶ iba:tamo na:goiya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na bitana, ‘Naeno Genama tawakaluba:te Godoko Adikumi Genamama: koga:lama:na:,’ la:le huiyatiya pilo tawakalubino genamama: a:midimata!”

⁴⁷ Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala Yunapino komo kokopi, iba:te Ya:suku anakapumima: gabo bohowaditiya:. Huiyatiya komo hegelalo Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba iya:tulamita, ⁴⁸ iba:te gabo kumiya:ha: mabu tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu tabo ulihoma: ubi konomamo ihatelo iba:te eba:go ba:bo pola:nuya:.

20

*Yu Watowatopa:te Ya:sukunu Helo Mabuma:
Ebe Dalatediya:*

Ma:t 21.23-27; Mak 11.27-33

¹ Eta hegelalo Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba iya:tulamita Godokono Hido Tabo dolamagitiya:, ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu, iba:te ebe duhimima: ba:bo pelamiya:. ² Iba:te ebe ba:ma ka:na palatediya:, “A na:kiyaa:ma:, ama: ba:moi komo pokono heloamo kododiliona? Ba:gala ba:moe helo ama:tamo pote kikameti?”

³ Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Nale la:dopamo kapiya komoma: kalateda:lema:nemata. Wadiyala la:le na na:ga:lanamiya:la:, ⁴ Yonete tawakalubi beyamo da:wadulatelenakui, ba:be helo ebetamo pote kikami? Godotela:ka: o eta lumagitila:ka:?”

⁵ Ba:bema: ibi ha:kiya ibi ipuwalo na:ga:luya:, “Ale da:ga:lama: Godote Yonetamo helo ikami, ebete kogoema:ne, ‘Bada mabuma: la:le ebenu tabo hibima: kamidiha:?’ ⁶ Ba:gala a modoboha: ebe ba:ma ka:na ga:lame, hopo lumagiti Yonetamo helo ikami. Tawakaluba:te ba:be tabo uliti a nakolamo mapea:mete kanakapua:mema:na:, mabu iba:te na:ga:lana Yoneko ba: Godokono ukui hawakalimidawala.” ⁷ Ba:bema: iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui ugumuililo Ya:sutamo na:ga:luya:, “Yonekono helo mabu a iya:tawaha:.”

⁸ Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goiya; “Ba:bema: nale la: atumu a:kakiyalama:mata nale ba:moi komo pokono heloamo dododilinamo.”

*Tupina Gao Pali Lawamepino Iya:tulame Uwi
Ma:t 21.33-46; Mak 12.1-12*

⁹ Ba:bene Ya:suti ba:moe iya:tulame uwi tawakaluba:tamo na:goiya; “Dubuti pali ododiti tupina gao keha ba:bo amihui, ba:be gaoeno mahilo ba: gala:ipi gaola. Ba:bene ebete ebene pali komo lawamepi dubatamo dito miya:pui, iba:te ba:bolo oko ba owatina ba:be pali hidamo umilo ebene gao kuwateholemenakoma; ba:bene ebete muhulu hopamo tote tete ga:ga:dopo benemeda:tepui. ¹⁰ Gao tapiho tetelo ebete pali lawamepa:tamo huiyaha: okodawa na:poemi, ebete iba:godone gaoeno mani ipuwane ebene namutudawoeno komo kopelawema; huiyatiya iba:te ba:be okodawa kukamo anagalimihote ilinaheno dito noemiya: ¹¹ Ba:bene ebete eta huiyaha: okodawa gala da:kapoemi, iba:te ebe ba kanagalimiho ebe hilopo ikamete atumu dito koemiya: ¹² Ba:bene ebete gala eta da:kapoemi, ba:be ba: netewakapiya tete dubula, huiyatiya iba:te ebe bugumu miya:temete pali ipuwane ebe ba: dito na:da:nuya: ¹³ Ba:ba tetelo pali namutudawate na:goi, ‘Na keba ka:na na:kewagelemo? Wadiyala nale koamo demalagidolonamo ba:be gudu konoemema:nemo. Diyala, iba:te ebetamo da: papamila:halemena.’

¹⁴ “Huiyatiya ba:be pali lawamepi dubate ba:be gudu pitalo dumi iba:te ibi ipuwalo na:ga:luya;

‘Numa:la:, ba:moe guduti nabiwino ilina namutudawama: deda:mene, ba:be guduti ba: na:pe. Ba:bema: wadiyala ale ebe anakapumiti ebena pali lawenomo kolawema:nema:.’ ¹⁵ Ba:ba tetelo iba:te ebe lawete palino kala ipuwane na:da:nate ba: dito nanakapumiya:.”

Ba:bema: Ya:suti ulihopa:tamo na:goiya:, “La:eno ukui keba ka:nala:ka? Pali namutudawate bada komo na:ka:pododimini lawamepi dubatamo? ¹⁶ Hibila, ebete pete ibi panakapulamete ebena pali komopa:tamo kopikalamema:ne.”

Tawakaluba:te ba:be tabo uliti na:ga:luya:, “Ao, ba:be kubate a:kuluhukamene!”

¹⁷ Ba:bema: Ya:suti ibi ulamelo na:goiya:, “Godokono Bukalo ditana ba:moe taboeno ipuwa keba ka:nala:ka?”

‘Genama etepa:te tama:mo dihati

ba:be hototote huiyatiya

genamoeno helo mabuma: eda:na.’

¹⁸ Numa:la:, ba:be hototoeno kodakoda ba: nakola huiyala. Iyo, ba:moe nakola hunamo da:gamene ba:be lumagiti kota:ta:pula:tihoma:ne, ba:gala ba:moe nakolate lumagi dihita:timini kotakotakuimima:ne.”

¹⁹ Ba:bene Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Godotamo hawa:goeno ikamehopi gawadubu, iba:te iya:tawahuya: Ya:suti ba:be uwi ibino komoma: goiya:, ba:bema: ibi ubila ba:ba tetenomolo ebe lawe, huiyatiya tawakalubi ba tolelame gala dito kekelalamiya:.

*Loma Tawakalubino Konomo Gawadubu Sisa-
tamo* Ta:kese Mani Ikameho Komo
Ma:t 22.15-22; Mak 12.13-17*

²⁰ Ba:bene Yu watowatopa:te Ya:suku lawema: gabo ba ohowadi komo dubatamo mani ba:bo ikalamiya: iba:te Ya:sutamo tolamete ebe kuba gabamo konemogabuimima:. Ibi ubila ebegodolo hiya: tabo uliti ba:be taboeno komoma: Loma gabomanino kapela Ko Gawadubutamo magatate, ebete ebe ba:bolo kanakapumima:.

²¹ Ba:bema: ba:bi dubate Ya:sutamo pelamete ha:da amiho gabodo ebe na:pega:lamiya:, “Iya:tulamedawa, a iya:tawahala ama:le dolamaginaka ba:bi komokomo ba:hibila, ba:gala ama: tawakalubi hunu nikapa:mo kulamenaha:, ba:ma ka:na eta lumagi miya:palo eta lumagi ebo a:kalawa:la:ta. Iyo, ama: tawakalubi Godokono gabo hidamo iya:tulamenata,

²² ba:bema: a na:kiyaa:ma:, Loma tawakalubino Konomo Gawadubu Sisatamo ta:kese mani ikameho hidola:ka: o kubala:ka:? A ebetamo ba:kikamehoma: o a:kikamehama:?”

²³ Ya:suti ibino ma:lapila netewa komo iya:tawate iba:tamo na:goiya:, ²⁴ “La: mani kapiya natamo nadaha:la:. Ba:be manilo da:pola:na, mahilo ba:gala holoholo pokonola:ka:?”

* **20:19:** Sisako ba: Loma tawakalubino Konomo Gawadubula, hopo konomolo ebe kapiyate helonomoma: eda:nami. Ebete ebene alaholohopi hiya:hiya: hopamo oelamehokenakui, ba:bene iba:te ba:bi hopolo ba nemedehona tawakaluba:godone ta:kese mani konomo ba:bo nuwatelamenakuya:, ba:bi mana:mo ibino Loma gabomanino hiya:hiya: oko kowatihonama:.

Iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya;
 “Konomo Gawadubu Sisakonola.”

²⁵ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya; “Sisakono
 ilina Sisatamo nikamehala; huiyatiya Godokono
 ilina Godotamo nikamehala:.”

²⁶ Ba:bene ba:bi dubate kamodobuya:ha:
 tawakalubino holoholo hapulu Ya:suku kuba
 gabamo kemogabuimima; ba:bema: iba:te ba
 hanohanoho eta tabo kaga:luya:ha:.

Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Mahila:hale Komo

Ma:t 22.23-33; Mak 12.18-27

²⁷ Hoe ipuwane mahila:haleha:ma: da:ga:lana,
 ba:bi tawakalubi ba: Sa:diyusi kapiyuimipila.*
 Komo iba:te Ya:sutamo pelamete tabo
 ba:ma ka:na pega:luya; ²⁸ “Iya:tulamedawa,
 Godokono Bukamo Mosesete tabo ba:ma
 ka:na miya:tiya; ‘Dubuti hoete kamena
 gugudihino da:miya:pamene, ebeno ekawiti
 ba:be hamole lawete ebeno naniwi mabuma:
 gugudi nododilima:mene.’ ²⁹ Dopamo tetelo
 kapiya dubuino sa:ba:ni kuhia:te nemedenama:.
 Ibi ipuwalo dopo guduti kamena lawete gugudi
 ulameheno hoiya; ³⁰ ba:bene ebeno ekawiti
 ebeno hamole kalawete ba:ba ka:na kewageliya:.
³¹ Ba:gala eta tetedawate ba: atumu kewageliya;
 ba:bene ba:bi sa:ba:ni badininipalate gugudihino

* **20:27:** Ya:suku tetelo Sa:diyusi tawakalubi ba: Yu tawakalubino
 kapiyuimi etala, iba:te Pa:lisi kapiyuimipino hiya:hiya: tutumu
 hiliyonomamo kapapamila:halenakuiha:. Ba:gala tawakaluba:te
 ha:lahate hoene gala kamahila:halete Godotamo da:nikulimina;
 ba:be komo Sa:diyusi kapiyuimipa:te hibima: kamidinakuiha;
 ba:bema: iba:te ba:be atu hibima: midiha: komamo tawakalubi
 biya:tulamenakuya:.

ba:ba ka:na ha:lahuya:, ³² huiyatiya kamenate galane dito hoiya:. ³³ Ba:bema: iba:te hoe ipuwane ka:ka:mo da:mahila:halemena:, ba:be Ko Hegelalo ba:be kamenate pokono kamenama: na:keda:mene, mabu ebe sa:ba:ni dubate a:lawa:tepahuya:?”

³⁴ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Numa:la:, ba:moe hopolo dubate kamenakamena uwateholete, ba:bene kamenakamenate atumu dubu akuwatehonenaka, ³⁵ huiyatiya Godokono Hunu Habalo eba ka:naha:. Ebeta pui ebena hidohido ga:limapi gugudima: da:ka:lamimini, ba:ba:te hoe ipuwane hibinomolo ka:ka:mo komahila:halema:na:, ba:bene ba:ba tetelo iba:te gala kamenakamena a:kapuwatehola:mena: ba:gala dubu a:kapuwatehola:mena:. ³⁶ Ba:moe komo ba:hibila, iba:te hoe ipuwane a:mahila:haliya:, ba:bema: iba:te Godokono nopopimo ba emedena gala a:kaha:lahamena:, iyo, iba:te Godokono gugudima: ba eda:ha wiboha: ka:ka:go bemedehonamena:. ³⁷ Numa:la:, tawakaluba:te hoe ipuwane da:mahila:halemena:, ba:be komo Mosesete a hidamo iya:tua:miya:. Iyo, ebete ba:moe komo Godokono Bukamo ihatiya:, ba:ma ka:na koete kehalo da:woitiya: huiyatiya kehate ka:mutigutiya:ha:, ba:ba tetelo Mosesete Kodawa Godoko ka:milo na:goiya:, ‘A:ibalahamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko iba:te emedena tetelo poko kadikumina, ama: ba:be Godotela.’ ³⁸ Ba:bema: la: Sa:diyusi kapiyuimipi, la:eno ukuilo na:kemalagidolonama ba:bi iniwalino ka:ka:te a:wibuya:? Ao, kawibuya:ha:, mabu

ha:lahapa:te Godoko a:kadikuma:la: huiyatiya puya:te da:ka:ka:halena ba:bi tawakalubinomate ebe badikumina, iyo, a hiliyonomate ebena wiboha: ka:ka:go bemedena:!”

³⁹ Ba:ba tetelo komo Godokono Tutumu iya:tulamepa:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Iyo, Iya:tulamedawa, ama: hidamo gaa:ta.”

⁴⁰ Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti tawakaluba:te Ya:suku eta komoma: alateda:ma: na:toletolehutiya:.

*Godokono Oemedawa Kelisoko Potela:ka:
Ma:t 22.41-46; Mak 12.35-37*

⁴¹ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Tawakaluba:te na:ga:lana Godokono Oemedawa Kelisoko ba: Da:ibidikono hogola, ebena eyoni gugudi ipuwane komahigama:ne. Huiyatiya ba:moe komoeno ipuwa keba ka:nala:ka? ⁴² La: numa:la:, Da:ibiditi Sam Ohale Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

‘Kodawa Godote
naeno Kodawa Kelisotamo na:goe,
‘Ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,

⁴³ ba:bene ama:go alaholohopi
nale ibi amia:no nato a:puti
bahima: komidilima:nemo.’ ’ ”

⁴⁴ Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Wadiyala, la: ba:moe tabo ba emalagidolo na na:kiyanama:la:, Da:ibiditi ebena hogo Kelisoko ebena Kodawama: ka:milo ebete Godokono tu hapuamo emedema:

goiya;, ba:bema: ba:be komote keba ka:na na:kuluhukumini?”

Ya:suti Godokono Tutumu Iya:tulamepino Awagaha Komoma: Da:goiya:

Ma:t 23.1-7,28; Mak 12.38-40

⁴⁵ Ba:bene hiliyonomo tawakaluba:te ebeno tabo ba ulihuta Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya;, ⁴⁶ “La:le Godokono Tutumu iya:tulamepi hidamo nulama:la:. Ibi ubila ga:ga:ga: kaliko pupuliti kolowami habalo ba wapata:lame tawakaluba:te ibi ba:bo kawagaminalema:. Iyo, ibi ubila a Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu koko dubuino habalo kogagahidima:, ba:gala ibi ubila poko ododi tetelo koko habalo ahiditi kopola:nama:. ⁴⁷ Ba:gala iba:te hamolehamoleno ilina ha:da amihoho komodo ba uwate ba:bo wibuilamelelamenaka, ba:bene iba:te ba:be komo kubaha:ma: ga:lalo tolamete Godotamo baidi ba nibubulamehole ga:ga:ga: toetoe tabo ba:bo nega:lanaka, mabu ibi ubila tawakaluba:te ibino komo umilo ibi hidohidopima: koga:lama:. Ba:bema: hibila, iba:te kuba huiya konomo kolawema:na:!”

21

Hamole Kamenate Godotamo Mani Dikamiya:

Mak 12.41-44

¹ Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba luta, ilina dogodogopa:te ibino malemale ilina Godotamo da:pemiya:titiya:, ebete ibino komo ba umita ² eta ilinaha: hamole kamena ba:bo kumiya:, ebete mani hegehege

netewa da:pemiya:tiya. ³ Ba:bema: ebete na:goiya, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, tawakaluba:te mani da:pemiya:ta: ba:moe ilinaha: hamole kamenate ibi hiliyonomo a:gogole, ⁴ mabu ilina dogodogopa:te ibino komo ilina da:luhililamenaka ba:bi ilina bepemiya:ta:, huiyatiya ba:moe hamole kamena ilinahenola. Ebete ebena baa: uwatehoeno mani miya:tenomo a:pemiya:te.”

Godoko Adikumino Hiya: Genama Kubahimi Komo

Ma:t 24.1-2; Mak 13.1-2

⁵ Ba:ba tetelo komo Ya:suku ta:matapa:te Godoko Adikumino Hiya: Genamama: ba:ma ka:na ga:litiya:, “Ba:moi koko nakola genama hidohidonomola! Ba:gala tawakaluba:te ba:malo Godotamo malemalelo dikamehonaka, ba:bi ilinate hidohidoma: eda:hana!”

Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, ⁶ “La: ba:moi ilina dulameholitama, galane tetelo ibi hiliyonomate kokubakubahama:na:. Ba:ba tetelo ba:moi genamoeno komoma: eta nakolate eta nakola hunulu a:kapola:namena:, mabu alaholohopa:te nakola hiliyonomo mapitahalet hopamo iya:hekenomo kopiya:hekema:na:.”

Koko Temetema:te Pelamema: Ya:suti Da:goiya:

Ma:t 24.3-14; Mak 13.3-13

⁷ Ba:bene iba:te Ya:suku nalatediya:, “Iya:tulamedawa, Godokono Genama kubahimi komote keba tetelo na:kuluhukumini? A bada hanohano komate na:kiya:tua:memena: tete ba: na:pe ba:be komote kopuluhukuma:?”

8 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya;, “La: hidamo. Eta lumagiti la: ha:da damiholamemena; la: ebeno tabo akulia:la; mabu komo hiliyonomo dubate naeno mahilamo pelamete kopega:lama:na; ‘Na ba: Kelisotela! Tete ba: na:pe!’ huiyatiya la: ibi akata:matala:la. 9 Ba:gala la:le hiya:hiya: hopo tawakalubino alaholoho komo ba:gala ibino alaholohoma: nopo tamote komo dulihome, ba:be mabuma: la: koamo akatoletolehala:. Ba:moi komate hibilo kopikulima:na;, huiyatiya ba:be tete ebe kuititi teteha:.”

10 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya;, “Ba: hibila, komo hopo tawakaluba:te komo hopo tawakaluba:go kalaholohoma:na; iyo, eta hopote etatamo alaholo komo kododima:ne. 11 Ba:bene koko wima:la:te hiya:hiya: hopo hiliyonomamo kopelamema:na;, ba:gala koko tawetaweno temeteme komate ba:bi hiya:hiya: tawakalubi kuwatema:na;, ba:gala komo habahabalo tawakaluba:te baa:heno kemedehoma:na;, ba:bene ba:be atu tetelo alomo hunulu hanohano komokomo ba:gala Godokono helo hawakalimino komate kopikulihoma:na:.

12 “Ba:moi komate ikulihino kubapa:te dopamo la: heloamo uwatete temeteme ba:bo kikalame:na:ta. Iyo, Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu iba:te la:eno komo anagilamelelamete la: du genamamo dito komiya:tema:na:ta, ba:gala na mabuma: iba:te la: hiya:hiya: koko gawadubuino holoholo hapuamo magatalete, iba:te atumu la:eno komo kakanagilamelelamema:na:ta. 13 Ba:ba

tetelo la: huiyatiya iba:tamo naeno Hido Tabote nolamagimiya:la. ¹⁴ Ba:bema: la:le ibino holoholo hapulu ba la:mota:hana la:eno mahilo keba ka:na da:hiduilamema, ba:be tetete uluhukuhino la:eno ga:la komoma: aka-ukuibilibilihala; ¹⁵ mabu nale la:tamo mulu ukui ba:gala tabo ba ikalame, puya:te la:go alaholohopima: deda:hana iba:te la:eno hibi tabo kubahilamema: a:kamodobamena:

¹⁶ “Ba:gala eta komo. La:eno nabi ba:gala menokobi, nani ba:gala ekaki, la:eno komo hawi tawakalubi ba:gala mabulubi, iba:te la:go dalaholohona ba:bi kubapino kokotamo la: konemiya:tema:na:ta, iyo, komo la: la:eno tawakaluba:te dito kanakapulamema:na:ta. ¹⁷ Ba:hibila, na mabuma: hiliyonomo tawakaluba:te la:tamo komaubahama:na; ¹⁸ huiyatiya naeno umi ipuwalo la:eno watoeno hinibo eta kapiyate a:kalatida:mene. ¹⁹ Ba:bema: la:eno kodakodalo utitata komodo la:le la:eno ka:ka: ba: ba:ma ka:na komula:lema:nemata.”

*Yelusalema Ko Haba Kubahimi Komo
Ma:t 24.15-21; Mak 13.14-19*

²⁰ Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya; “Hiya:hiya: hopoeni alaholohopa:te pelamete Yelusalema da:petanamaminamena; la: ba:be komo dumima la: kiya:tawahama:nemata ebeno olalati tete ba: a:puluhuku. ²¹ Ba:bema: alaholohopa:te pikulihoheno, wadiyala Yudiya hoponapa:te dopamo hunuhunu hakamo nalahutihamena; ba:gala Yelusalemalo demedehona ibi atumu gobogobamo na:katolama:mena: Numa:la; ba:ba tetelo puya:te tumulu da:pola:namena:

iba:te ko haboeno kala imi ipuwamo na:pa:la:ha modoboha; mabu iba:te ba:bolo hido awalela bahi a:kanuma:mena:.²² Ba: hibila, Godote dopamo ebena Bukamo da:miya:tiya: ba:bi komate hibinomolo kopikulima:na:, iyo, ba:be tete ba: Yelusalema haboeno kuba huiya lawe hegelala.²³ Ba:bema: numa:la:, lamitulamitu ba:gala nono dikalamena ba:bi kamenakamenatamo ba:be hegelate kubanomoma: keda:ma:ne, mabu hibila, Godokono konomo mauba komote Yelusalemanapa:tamo ba itana, ibino hopolo koko tepo temetema:te kopikulihoma:na:!²⁴ Iyo, alaholohopa:te komo ibi alaholoho gila:mo kanakapulamema:na:, ba:gala komo ibi hala:mo matuhulameholete hiya:hiya: muhulu hopamo komagatalema:na:, ba:bene hibima: midiha:pa:te Yelusalema haba ibino natamo komikitama:na:, Godote iba:tamo dikalamemene ba:be tete kuitita:mo.”

*Tawakalubino Naniwino Pe Tete
Ma:t 24.29-31; Mak 13.24-27*

²⁵ “Ba:bene hegela, manome, ba:gala oloki, ibi ipuwalo koko hanohano komate dikulihomena; ba:moe hopo konomolo tawakaluba:te ukui bilibilima: ba eda:ha baidi kohoba:midalema:na:, iyo, ba:be atu tetelo kehaha: kolomoeno koko gawiyate pakaminate haka dodo da:palukulimina:, iba:te ba:be beyoeno diyamo dulimina: konomamo kotoletolehoma:na:.²⁶ Ba:gala ba:ba tetelo alomoeno helohelo ilinate komidiwiholema:na:, ba:bema: tawakaluba:te ba:moe hopoeno ko

olalati komo ba latimi, iba:te tole konomo lawete heloha:ma: ba:bo keda:hama:na:. ²⁷ Ba:bene ba:ba tetelo Tawakalubino Naniwiti alomo hununi ba pihitiga iba:te ebe ba:bo kumima:na:, ebete ebeno heloago ba:gala alo konomago kopema:ne. ²⁸ Ba:bema: ba:moi temeteme komate ikuli da:tupuimimina:, ba:ba tetelo la: hunamo na:negahilameholiya:la: mabu la:eno ka:ka: mula:le tete ba: na:tatali.”

Anahu Kehoeno Komo

Ma:t 24.32-35; Mak 13.28-31

²⁹ Ba:bene Ya:suti go tabo iba:tamo ba:ma ka:na iya:tulamiya:, “La: anahu keha ba:gala hiya:hiya: kehoeno komo hidamo nemalagidola:la:. ³⁰ La:le ibino paha mogolame dulamema, ba:be komote la: kiya:tulamema:na:ta gogoeno tete ba: na:tatali, ³¹ ba:bema: ba:moi temeteme komate ikuliholo dulamema, la: kiya:tawahama:nemata Godokono Ko Gawadubu tete ba: na:pe. ³² Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:moi hiliyonomo komate dopamo kopikulihoma:na:, galane ba:ma tete tawakaluba:te ba:bo koha:lahama:na:, ³³ iyo, ba:moe hopo ba:gala alomo iba:te kowiboma:na:, huiyatiya naeno tabote a:kawibamene, itana tetelo bitanamene.”

Uliholo Emede Komo

³⁴ “La: ha:kiya la: hidamo nulamenala! La: baa: naha komoma:, ba:gala helo gao beya niho komoma:, ba:gala ba:moe hopoenno ilina uwate komoma: aka-ukuibilibilihala:. La: hidamo, ba:be Ko Hegelate tiyonomolo da:puluhukumini la: konomamo la:wa:hademata, ba:moe komo ba: gubiti ilina danagalimi keba ka:nala:ka:

ba:ba ka:nala. ³⁵ Iyo, ba:be Ko Hegelate ba:moe hopolo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ba:ma ka:na kopema:ne, ³⁶ ba:bema: hiliyonomo tetelo la: uliholo ba emedena Godotamo na:toetoehonala:. Ba:be komo ipuwalo la:le ebena helo lawete, koko temetema:te da:pelamemena: la: ba:bi ipuwado nikuliti Tawakalubino Naniwino dopo hapulu konela:mota:hanama:nemata.”

³⁷ Ba:bene komo hegelalo Ya:suti Yelusalemamo da:penakui, ebete Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi piya:tulamenakui, huiyatiya da:dunakui ebete habane gala kuluhukunakui Olibi Kehakeha Hunu Hakalo ba:bo newatanakui. ³⁸ Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate duiduiyanomolo Godoko Adikumino Genamamo pelamenakuya: ebena tabo kopulihoma:.

22

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:ga:lutiya:

Ma:t 26.1-5; Mak 14.1-2; Yon 11.45-53

¹ Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko*

* **22:1:** Ba:moe Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko ba: Yu tawakalubino eta pokola. Adaguila: Poko da:wibomene, eta hegelalo ba:moe eta poko tupuimiti iba:te sa:ba:ni hegela tetelo bododinakomena:. Ba:moe pokoeni ipuwa ba:ma ka:nala. Yu tawakaluba:te Isipiti hopone Godokono heloamo dikuliniya:, ba:be dulu ibino palawa baa: ododilinate hidamo okalehonaheno iba:te gahugahulu ba:bo tolameniya:. Mabu ba:bi baa:te hunamo mahila:halema: tetehenola, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: Yu tawakaluba:te ba:moe poko bododinakomena:.

ebeno eta mahilo ba: Adaguila: Pokola,*
 ebeno ododi komo da:tataliya;, ² ba:ba tetelo
 Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi
 ba:gala Godokono tutumu iya:tulamepi dubu,
 iba:te Ya:suku anakapumi gabo bohowoditiya;,
 huiyatiya iba:te tawakalubi tolelamelo hawakala
 kododitiya:ha:.

*Yudasiti Ya:suku Lawema: Nopo Da:tamotiya:
 Ma:t 26.14-16; Mak 14.10-11*

³ Ba:bene Saitanate Keliyotanapi Yudasikono
 tepo ipuwamo opeguya;, Ya:sukunu 12 ta:matapi
 ipuwalo ebe ba: etala. ⁴ Ebete Godotamo
 hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
 Godoko Adikumino Genama lawamepi dubu
 iba:tamo tote nopo ba:bo netamotiya: Ya:suku
 ibino kokotamo kihatema:. ⁵ Ba:ba tetelo iba:te
 ba:be komo uliti kalakalahalo tabo ba:bo ihatiya:
 ebetamo mani kikamema;,⁶ ba:bema: Yudasiti ib-
 ino tabamo papamiwatate, iba:godone tote gabo
 ba:bo nohowadiya: tawakalubiha: tetelo Ya:suku
 ibino kokotamo kihatema:.

* **22:1:** Adaguila: Pokoeno mabu ba: Moseseko tetelo tupuimiya:.
 Ba:ba tetelo Isipiti Ko Gawadubu Pa:lote Yu tawakalubi hiliy-
 onomo uwatete ibi ebena huiyaha: okopima: midiliya;, ba:bema:
 ebete ubihinola ibi dito oelame ibino Ka:inane hopamo. Godote
 Pa:lokono wato kodakoda komo dumiya;, ba:bema: eta dulu ebete
 ebena hoe nopodawa Isipiti hopamo na:poemeniya: hiliyonomo
 Isipitinapino dopo gugudi kopanakapulamenama:. Ba:bene ba:be
 dulu hoe nopodawate Yu tawakalubino gugudi adaguila:lenate,
 huiyatiya Isipitinapino gugudinomo banakapulameniya:. Ba:be
 hanohano komodo Yu tawakalubi hiliyonomate Isipiti hopone
 ba:bo ikuliniya;, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: iba:te
 hiliyonomo gogo ipuwalo Adaguila: Poko bododinakomena:.

*Ya:suti Adaguila: Pokoeno Naha Ilina Hiduil-
amema: Tabo Da:goiya:*

Ma:t 26.17-25; Mak 14.12-21; Yon 13.21-30

⁷ Yunapino ododi komo ba:ma ka:nala, iba:te hiliyonomo gogolo Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko naha da:tupuiminakui, ba:be dopo hegelalo iba:te Adaguila: Pokoeno sipi-goegoe hegehege balukulinakuya:. ⁸ Ba:bema: Ya:suti Pitako Yoneko ibi netewapi ba noelame na:goiya:, “La: tote Adaguila: Pokoeno naha ilina na:nihiduilamiya:la:, ale kopenahama:.”

⁹ Iba:te ebetamo na:ga:luya:, “Ale kebolo na:ka:nihiduilamema:?”

¹⁰ Ebete iba:tamo na:huiyuya:, “La: ko habamo na:toala:, ba:bene beya dagahita ba:be dubuti la:go da:palugamene, la:le ebe ba:bo na:ta:matuya:la:. Ebete kebe genamamo da:nodolomene, ¹¹ la: ba:be genama namutudawatamo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:, ‘Iya:tulamedawate ama:tamo goe, genama keka:nale naeno ta:mahenepa:go Adaguila: Poko baa:kopenama:?’ ¹² Ba:ba tetelo ebete la: genama guamo komagatalema:na:ta, hunu genamalo haba ko bitana, ya:lo a:hiduima:ka. La: ba:bolo naha ilina na:nihiduilamiya:la:.”

¹³ Ba:bene iba:te tote, Ya:suti kebe komoma:ka:kiyalamiya:, iba:te ba:bi komo nulamete Adaguila: Pokoeno ilina ba:bo nihiduilamiya:.

*Ya:suku Emalagidolo Baa: Naha Komoeno
Tupuimi Mabu*

Ma:t 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Kol 11.23-25

¹⁴ Tete da:peniya: Ya:suti ebe oelamepi dubago baa: nahama: ahidiniya:, ¹⁵ ba:bene ebete iba:tamo na:goeniya:, “Na ubi konomamo nihatenatimo, nale hoeheno dopamo ba:moe Adaguila: Poko la:go konama:. ¹⁶ Ba:bema: nale la:tamo na:goemo, nale ba:moe poko baa: ba:ma tetelo gala a:kanamo, huiyatiya Godokono Ko Gawadubu tete da:pemene, ba:ba tetelo ba:moe pokoeni ipuwate hibinomolo da:hawakalamene nale ba:bo konama:nemo.”

¹⁷ Ba:bene Ya:suti kalili lawenate Godotamo kalakala tabo olamaginate iba:tamo na:goeniya:, “La: ba:moe kalili lawete, la: ipuwalo etate etatamo kikame, etate etatamo kikame, ba:ma ka:na newagela:la:. ¹⁸ Nale la:tamo na:goemo, na ba:ma tetelo ba:moe helo gao beya gala a:kana:mo, huiyatiya Godokono Ko Gawadubu tete da:pemene, ba:ba tetelo nale ba:bo konima:nemo.”

¹⁹ Ba:ba tetelo ebete baa: kalawenate Godotamo kalakala tabo olamaginate, wakamihonate iba:tamo ba ikalamena na:goeniya:, “Ba:moe ba: naeno apela, la: mabuma: Godotamo ikamemo. La:le na emalagidolonelo ba:moe komo nododinakuya:la:.” ²⁰ Ba:bene ibino baa: naha komo da:wiboniya:, ebete kalili gala kalawenate na:goeniya:, “Ba:moe kalili ba: Godote tawakaluba:go komiloma: uli nopo da:tamotiya: ba:moe ba:be komola. La: mabuma: da:ka:ka:la:mene, ba:moe naeno hawiti ba:be nopo bekodakoduimina.

²¹ “La: numa:la:! Na anakapunamepa:tamo dikanamemene, ba:be lumagiti nago ba:moe baa:

naha habalo ba:luta! ²² Iyo, ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti hoesa:mo ba: na:to, Godote nopo dopamo da:tamotiya: ba:ba ka:na, huiyatiya kebe lumagiti ebe anakapumipa:tamo dikalamemene, ba:be dubuti kuba huiya konomo kolawema:ne!”

²³ Ba:bene ibi ha:kiya ibi ipuwalo etate eta goemenakui, etate eta goemenakui, ba:ba ka:na ba ewagelena na:ga:laniya:, “Ba:moe kuba pote na:kododimini?”

Pote Kodawama: Na:keda:mene

²⁴ Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapi ipuwalo pote koma: eda: komoma: olowabeletihui komote uluhukuniya:. ²⁵ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Godoko hibima: midiha:pino koko gawadubate ibi ha:kiya ibi ba wadiya:paa:latele komo tawakalubi bikiyahalamenaka iba:te ibino ubi komamo kopapamila:halenama:, ba:gala ba:bi kokopi ubila tawakaluba:te ibi owalubilipima: ba ka:lami ibi ba:bo komililameholema:. ²⁶ Huiyatiya la:eno komo eba ka:naha:. Wadiyala la: ipuwalo kodawate uli ape lumagi kebanala:ka: ba:bakoma: neda:mene, ba:gala la:eno watodawate atumu ebe huiyaha: okodawa kebanala:ka: ba:bakoma: na:keda:mene. ²⁷ Numa:la:, hidohido baa: naha habalo da:luta tawakaluba:te ba:bako lumagi kodawama: ga:lanaka, huiyatiya kebe lumagiti ebetamo baa: dadahemenako iba:te ebe huiyaha: okodawama: ga:lanaka. Ba: hibila, na huiyaha: okodawa kebanala:ka:, nale la: ipuwalo ba:bako deha:potodawama: eda:namo, ba:bema: wadiyala la: atumu ba:ba ka:na nemedeniya:la:.

28 “Hibila, naeno kodakoda komo ipuwalo da:lutanakuimo, la:le na kamiya:panenakuiha:,
 29 ba:bema: Nabiwiti na Ko Gawadubuma: keba ka:na ka:midiniya: nale la: atumu ba:ba ka:na kakamidilima:nemata. 30 Ba:bene na Godokono Hunu Habalo Ko Gawadubuma: ba neda:, la: nago poko baa: nahate gao beya ba:bo konihoma:nemata, ba:gala la: koko gawadubuino gagahidi bahilo gagahiditi Isalaela 12 gu tawakalubino komokomo anagilamelelamepima: keda:hama:nemata.”

Ya:suti Pitako Da:kiyameniya:, Ama:le Na Iya:tawaha:ma: Kogoema:na:ta

Ma:t 26.31-35; Mak 14.27-31; Yon 13.36-38

31 Ba:bene Ya:suti na:goeniya:, “Saimono, Saimono, ama: nulia:. Dubuti witi-laisoeno komo kumima:, da: hidola: o da: hidoha:, ebete keba ka:na kanamogolenako, Saitanate ubila ama: kuba gabamo ba:ba ka:na kemogabuimima:, ba:bema: Godote ba:be komo iya:tawate ebetamo modoboma: goe. 32 Ba:bema: Saimono, nale ama: mabuma: Godoko a:toemehakamo, ebete ama: ba owalubi amia:no hibima: midi komote a:kalatida:mene. Ama: natamo gala da:kohobigamena:, ba:ba tetelo amia:no ekaki na:heluilamiya:.”

33 Pitate ebetamo na:huiyaniya:, “Kodawa, nale ama:go du genamamo tote da:nehoemo, na ba:be komoma: a:hidomo!”

34 Ya:suti huiyatiya na:goeniya:, “Pita, na ama:tamo na:goemo, ka:lo dulu kakabate goehoheno ama: netewa-kapiya teta:mo na iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.”

Ya:suti Alaholo Gili Lawema: Da:goeniya:

³⁵ Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Nale la: dopamo da:noelamima, la: ba:ma ka:na a:kiyahalamia:mata, ‘Manihino, hikaheno, ba:gala nato ilinaheno na:tolamiya:la:,’ ba:bema: ba:ba tetelo la: modoboha: komo a:ka:niya:tawahuima?”

Iba:te na:huiyaniya:, “Ao, eta awae komo kanumiha:.”

³⁶ Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Ka:lo huiyatiya na eta tabo ba:ma ka:na goemo, ale ba tolame la:godolo mani o baeno hika da:pola:lama:na nuwatiya:la:, ba:gala pogodolo alaholo gili itanaheno, wadiyala ebete ebena atuiho kaliko nekolowamiti huiyatiya helo gililiti na:lawa:mene. ³⁷ Mabu na la:tamo na:goemo, Godote naeno komoma: ebena Bukamo da:miya:tiya:, tete ba: na:pe ba:be komote kuluhukuma:ne, iyo, buka tabote ba:ma ka:na goena, ‘Iba:te ebe kubapa:go kapiyama: midiya:.’ ”

³⁸ Ba:bene iba:te na:ga:laniya:, “Kodawa, amana:ma. Mola, alaholoho gili netewa ba:pola:na!”

Ya:suti na:huiyaniya:, “A:iye! La: naeno taboeno ipuwa hidamo kalawenaha: Ba:ba:la, nitanana.”

Ya:suti Olibi Kehakeha Hunu Hakalo Godotamo Da:toetoeniya:

Ma:t 26.36-46; Mak 14.32-42

³⁹ Ba:bene Ya:suti Yelusalema habane uluhukunate ebete dopamo keba ka:na kododinakui, ba:ba ka:na ebete ebe ta:matapa:go Olibi Kehakeha Hunu Hakamo dito tolameniya:.

⁴⁰ Ebete ba:be hakamo nuluhukunate ibi na:goelameniya;, “La: ba:malo Godotamo na:toetoehonala: mabu la:le Saitanakono kuba gabamo emogabuimi komamo gudidimata.”

⁴¹ Ba:bene ebete ibi miya:palenate nanekela:mo tonate, ba:ba tetelo ebete pupamo nemedenate Godotamo ba:bo netoetoeniya:.

⁴² Ebete na:goeniya;, “Nabiwi, ama: ubi dihatemena: ba:moe temeteme kalili nagodone na:lawa:. Huiyatiya naeno ubiha:, ama: ha:kiya amia:no ubila nododa:.”

⁴³ Ba:ba tetelo Godokono Hunu Habane nopodawate ebetamo puluhukunate ebe ba:bo peheluiminiya;, ⁴⁴ ba:gala ebete tepo temeteme konomoma: eda:nate helonomamo Godotamo ba toetoea, ebeno kolohate hawima: eda:hamenate hakamo ba:bo ka:ka:la:hameniya:.*

⁴⁵ Ba:bene ebete toetoe tabo ga:la bahini mahiganate ebe ta:matapa:tamo da:peniya: iba:te tepo temetema:go lahanalo pulameniya:.

⁴⁶ Ebete iba:tamo na:goeniya;, “La: bada mabuma: ka:lahonama? La: pakaminate Godotamo na:toetoehonala:, mabu la:le Saitanakono kuba gabamo emogabuimi komamo gudidimata.”

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:laweniya:

Ma:t 26.47-56; Mak 14.43-50; Yon 18.3-11

⁴⁷ Ya:suti ba:be tabo ba goena, ebeno ta:matapi 12 ipuwalo eta dubu Yudasiti komo dubu hiliyonomo dopalamenate iba:te kapimilo ba:bo

* **22:44:** Luk 22.43-44 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha;, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

pelameniya. Ba:bene ebete Ya:sutamo nolata tabo goenate ebe kopaboetehonama: tama:mo da:peniya; ⁴⁸ Ya:suti ebetamo na:goeniya; “Yudasi, ama: Tawakalubino Naniwi ba paboeteho ebe anakapumipa:tamo ikalamema: ka:pa:wa?”

⁴⁹ Ba:bene Ya:suku lawe komote uluhukuma: ba pena, ebe ta:matapi dubate ba:be komo uminate na:ga:laniya; “Kodawa, ale ibi alaholo gila:mo ba:kalukulima:?” ⁵⁰ Ba:bene ibi ipuwalo etate mahiganate Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawoeno genama okodawa anagaliminate ebeno tu hapu galo ba:bo mapitamidameniya:.

⁵¹ Ya:suti huiyatiya ibi na:kiyahalameniya; “Ba:ba:la, nekelamenata!” ba:bene ebete ba:be dubuino galo dologiminiya: ba:ba tetelo na:hidoniya:.

⁵² Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Godoko Adikumino Genama lawamepi dubu, ba:gala komo koko dubu, iba:te Ya:suku lawema: da:pelameniya: ebete iba:tamo na:goeniya; “Na pilo lumagila:ka; o na alaholodawala:ka?: La:le na lawenema: alaholoho gila:go ba:gala kukago badama: ka:pelameoma? ⁵³ Na komo hegelalo Godoko Adikumino Hiya: Genamalo la:eno holoholo hapulu da:pelutanakuimo, ba:ba tetelo la:le na kalaweneha: Huiyatiya ba:moe du la:eno tetela, iyo, du namutudawama: deda:na ebeno helo tetete ba: a:puluhuku.”

*Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Da:goeniya:
Ma:t 26.57-58,69-75; Mak 14.53-54,66-72; Yon
18.12-18,25-27*

⁵⁴ Ba:ba tetelo iba:te Ya:suku kokotamo kodakodanomolo lawenate, Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawoeno genamamo magataniya:, huiyatiya Pitate ibi muhuludopone ta:mataleniya:. ⁵⁵ Ba:bene komopa:te genamoeno kala ipuwalo koe emadonate ba pola:na, Pitate kala imi ipuwamo na:pa:ganate iba:go ba:bo nilutiya:. ⁵⁶ Ba:ba tetelo Pitate koeno alolo ba niluta, oko bohelete ebe hidamo uminate na:goeniya:, “Ba:moe dubu atumu Ya:sukuba:pata:nami!”

⁵⁷ Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Kamena, na iya:tawaha: ebe!”

⁵⁸ Ba:bene iba:te tete nanekelolo pola:natepanate, eta dubuti ebe hidamo uminate gala na:kakiyameniya:, “Ama: ba: atumu ebe ta:matadawa etala!”

Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Dubu, na ebe iya:tawaha:!”

⁵⁹ Tete nanekela:mo kodopo da:kapetoniya:, eta dubuti helodopamo na:kagoeniya:, “Hibila, ba:moe dubu Ya:sukuba:pata:nami, mabu ebe Ga:lili hoponapila!”

⁶⁰ Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Dubu, ama: da:goena ba:be taboeno komo na iya:tawaha:!”

Ba:ba tetenomolo ebete ba:be tabo ba goena kakabate na:goehoniya:, ⁶¹ ba:bene Kodawa Ya:suti ohobiganate da:negahiminiya: Pitako ba:bo numiniya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo dopamo kebe tabo ka:goeniya:, Pitate ba:be tabo

ba:bo emalagidoloniya:, “Ka:lo dulu kakabate goehoheno, ama:le netewa-kapiya teta:mo na iya:tawaha:ma:kogoema:na:ta.” ⁶² Ba:bene Pitate gobogobamo tonate konomo tepo temetema:go ibulunomo ba:bo nihiniya:.

Godokono Genama Lawamepi Dubate Ya:suku Danagalimihoniya:

Ma:t 26.67-68; Mak 14.65

⁶³ Ba:bene Godoko Adikumino Genama lawamepi dubate Ya:suku ba walitina ba:bo anagalimihoniya:. ⁶⁴ Iba:te kalikamo ebena holoholo mula:menate ebe anagalimiholo na:ga:laniya:, “Ama: Godokono ukui hawakalimidawama: hibilo deda:na, ama: na:gaa: puya:te kanagalimihotana!” ⁶⁵ ba:gala iba:te ebe ba iduduputimina komo hiliyonomo kubakuba tabo ebetamo ba:bo olamagiminiya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Ya:sukunu Komo Danagiya:midameniya:*

Ma:t 26.59-66; Mak 14.55-64; Yon 18.19-24

⁶⁶ Ba:bene hegela owaloho hapuamo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala

* **22:65:** Buka ka:lamiholewawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo komo Yu tawakalubino watowatopi dubu ba:moe ba:bi Ka:nisolo dubula. Ba:bi watowatopa:te Yu tawakalubino hiya:hiya: komo ba anagilamelelame, kubapa:tamo ibino huiya ba:bo ikalamenakuya:, huiyatiya ba:bi Ka:nisolo dubagodolo helo kitanamiha: lumagi hoea:mo oemema:.

Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala Yunapino komo kokopi, iba:te kapiyuiminate komopa:te Ya:suku ibino dopo hapuamo magatanate na:ga:lameniya:, ⁶⁷ “Ama: a na:kiyaa:ma:, ama: ba: Godokono Oemedawa Kelisotela:ka:?”

Ebete huiyatiya iba:tamo na:goeniya:, “Nale la:eno tabo hibinomolo da:huiyamo la: hibima: a:kamida:mata, ⁶⁸ ba:gala nale la: eta komoma: dalateda:lema, ba:ba tetelo la:le natamo huiya tabo hidamo a:kaga:lamata. ⁶⁹ Ba: hibila, na Tawakalubino Naniwiti ba:ma tetene tupuimiti Helodawa Godokono tu hapulu konilutama:nemo!”

⁷⁰ Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate na:ga:laniya:, “Amia:no taboeno ipuwa keba ka:nala:ka:? Ama: ba: Godokono hibi Gudula:ka:?”

Ebete iba:tamo na:huiyaniya:, “La: ba: a:ga:lamata.”

⁷¹ Ba:bema: iba:te na:ga:laniya:, “A ba:moe dubuino kuba kiya:tawahama: eta tabo goedawa a ubihinola, mabu a ha:kiya ebena tabonomone ba: ulima:!”

23

Yunapino Watowatopa:te Ya:suku
*Paeletetamo * Da:magatuya:*

Ma:t 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Yon 18.28-38

¹ Ba:bene ibi hiliyonomate mahila:halete Ya:suku lawete Paeletetamo ba: dito magatuya:

* **23:** Ya:suku tetelo Loma tawakaluba:te Paeleteko bepoemiya: Yunapino Yudiya hopamo, ebete ibino kapela Ko Gawadubuma: kopeda:nama:, ba:bene ba:be hopolo Paeleteko kapiyagodolo helo nitanami lumagi hoea:mo oemema:.

² Iba:te ebeno komo ba anagilameleme Paeletetamo na:ga:luya:, “A ba:moe dubu umima: ebete aeno tawakalubi ba iya:tulamita da:kubahilamiti, ebete ibi ba:ma ka:na duhilami iba:te Konomo Gawadubu Sisatamo ta:kese mani ikamehoma:, ba:gala ebete iba:tamo na:goenako ebe ba: Kelisotela, Ko Gawadubula.”

³ Ba:bema: Paeletete ebe nalatediya:, “Ama: Yu tawakalubino Ko Gawadubula:ka:?”

Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Ama:le ba:a:gaa:ta.”

⁴ Ba:bene Paeletete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala tabo ulihoma: da:pelamiya: ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo na:goiya:, “Na ba:moe dubuino eta kuba kumitaha:.”

⁵ Huiyatiya iba:te helonomamo gala na:kaga:luya:, “Ebete dopamo Ga:lili hopone tupuimiti ba:mamo puluhuku tawakalubi kubamo iya:tulamenakui, ba:ma ka:na Yudiya hopo konomolo ebete ibi na:kiyalamenako iba:te gabomana:tamo alaholoho komo kododima:.”

Paeletete Ya:suku Ko Gawadubu Heloditamo Da:noemiya:

⁶ Paeletete ibino tabo uliti ebe ha:kiya ebetamo na:goiya:, “Ehe, ba:moe dubu ba: Ga:lili hoponapila!” ⁷ Ba:ba tetelo Paeletete iya:tawuya: Heloditi Yelusalema ko habalo emeda:tepama: da:piya:, ba:bema: ebete Ya:suku ebetamo ba:dito noemiya: mabu Helodiko Ga:lili hopoenko Ko Gawadubula ba:gala Ya:suku ba:be hopone piya:.

⁸ Ba:bene Heloditi Ya:suku umiti konomamo kalakaluya:, mabu ebete Ya:sukunu ododili

komokomo ulihote tete ga:ga:nomolo ebe umima: ubi ba ihatena ba:ma ka:na emalagidolonami, “Diyala, Ya:suti naeno holoholo hapulu eta hanohano komo da: ododimini.”⁹ Ba:be mabuma: Heloditi Ya:suku hiliyonomo komokomoma: nalateda:huya:, huiyatiya Ya:suti ebetamo eta tabo kapiya kagoiya:ha:.¹⁰ Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, iba:te mahila:halete Ya:sukunu komo ba anagilameleme ebe kuba lumagima: ga:lalo helonomamo ga:luya:,¹¹ ba:gala ba:be atu tetelo Heloditi ebeno alaholohopa:go Ya:suku iduduputimilo niya:da:titiya:. Ba:be iya:da: ipuwalo iba:te koko gawadubate da:pupulinaka ba:bako kaliko ebetamo pulimiti, ba:bene Heloditi ebe Paeletetamo gala ba:ba ka:na kanoemiya:.

¹² Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Helodiko ba:gala Paeleteko ibi netewapa:te dopamo etate etatamo maubanakui ba:ba ka:na ewagelenama:, huiyatiya ba:moe hegellane tupuimiti iba:te mab-ulubima: hibernomolo ediya:.

Paeletete Ya:suku Hoes:mo Doemiya:

Ma:t 27.15-26; Mak 15.6-15; Yon 19.1-16

¹³ Ba:bene Paeletete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Yunapino komo koko dubu, ba:gala puya:te ibino tabo ulihoma: da:pelamiya:, ibi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti,¹⁴ iba:tamo na:goiya:, “La: ba:moe dubu natamo tawakalubi kubahilamedawamo magahemata, huiyatiya nale la:eno holoholo hapulu ebeno komokomo danagilamelememo

ebegodolo eta kuba kumiha:.¹⁵ Ba:gala Heloditi atumu ebegodolo eta kuba kumimiha:, ebete ebe atamo ba:bema: kapoeme. Hibila, ebete eta ko kuba kododiha: ebete ebema: hoela.¹⁶ Ba:bema: wadiyala nale ebe giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi dito koemema:nemo.”

¹⁷ Paeletete ba:moe tabo begoiya: mabu ebenu ododi komo ba: ba:ma ka:nala, hiliyonomo gogo ipuwalo Yunapino Adaguila: Poko tetelo iba:te du genamalo kapiya lumagi mahilamo da:ka:minakui, Paeletete ba:be lumagi ebenu kuba huiyane ba: dito oemenakui.*¹⁸ Huiyatiya tawakalubi hiliyonomate Paeletetamo ga:ga:lo na:ga:luya:, “Ao, Ya:suku nanakapuma! A ubila ama: Balabasiko dito noema:!”¹⁹ Balabasikono komo ba:ma ka:nala. Dopamo ebete Loma gabomana:tamo alaholo komo ba ododi komo tawakalubi Yelusalemalo ba:bo anakapulamiya:, ba:bema: iba:te ebe du genamamo dito a:da:nuya:.

²⁰ Ba:ba tetelo Paeleteko ubila Ya:suku dito koemema:, ba:bema: ebete ebenu tabo madodo adipatelo tawakalubi hiliyonomo gala na:kakiyalamiya:,²¹ huiyatiya ibi hiliyonomate ibulunomo na:ga:luya:, “Keha pihigamo pihomotete, ikoko nalukulima:!”

²² Ba:bene netewa-kapiya teta:mo Paeletete gala na:kagoiya:, “Mabu keka:? Ebete bada kuba kododi? Na ebegodolo eta kuba kumitaha:, nale ebe hoea:mo ebema: oemela! Wadiyala

* **23:17:** Luk 23.17 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebenu buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

nale ebe giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi dito koe-mema:nemo.”

²³ Huiyatiya iba:te ekelalameheno konomamo na:ga:gitiya: Ya:suku keha pihigamo kopihomotema:, ba:bene ibino ga:ga: komote konomoma: dediya: Paeletete iba:tamo dito papamiwatuya:, ²⁴ iyo, iba:te ebe keba ka:na ka:kiyahamiya:, Paeletete ba:ba ka:na ododiti Ya:suku hoea:mo oeme tabo ba:bo goiya:. ²⁵ Ba:bene iba:te du genamalo lumagi mahilamo da:ka:miya:, ba:be dubu ba: tawakalubi anakapulamedawa ba:gala gabomana:tamo alaholodawala, Paeletete ebe ebeno kuba huiyane dito oemiya:, huiyatiya ebete Ya:suku tawakaluba:tamo dito ikalamiya: iba:te ibino ubi komo kododima:.

Alaholohopa:te Ya:suku Keha Pihigamo Da:pihomotiya:

Ma:t 27.32-44; Mak 15.21-32; Yon 19.17-27

²⁶ Alaholohopa:te Ya:suku hoe habamo ba mag-ata, Saimonoko Sailiniya habanapi dubula, ebete gobogobone ko habamo ba:be gabodo pitiya:, ba:bene iba:te ebe heloamo lawete na:ga:lamiya:, Ya:suku dopamo ba tuta Saimonote ebeno keha pihiga kagatamema:.

²⁷ Ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebe ba ta:matuta, ibi ipuwalo komo kamenakamenate Ya:suku mabuma: ihima:go tolamitiya:. ²⁸ Ya:suti huiyatiya iba:tamo ohobigate na:goiya:, “Yelusalemanapi kamenakamenala:, la: na mabuma: kihimitala:, la: ha:kiya la: ba:gala la:eno gugudi mabuma: nihimitala:!” ²⁹ Mabu kuba tete ba: na:pe tawakaluba:te ba:ma ka:na

koga:lama:na:, ‘Hogoha: kamenakamena ba:gala lamituma: eda:haha: kamenakamena ba:gala guguda:tamo nono ikalameha: kamenakamena, iba:te olalati tetelo modobodopoma: keda:hama:na:, huiyatiya guguda:gopi konomo tepo temeteme kiya:tawahama:na:!’³⁰ Ba:ba tetelo tawakaluba:te temeteme ipuwalo hunuhunu hakatamo koga:lama:na:, ‘La: a hunamo na:peguda:la:!’ ba:gala hegehege hakatamo koga:lama:na:, ‘La: a na:pihia:tea:la:!’³¹ Ba:bema: kamenakamenala:, la: ba:moe komo nemalagidolala:. Kehate kaloloma: eda:haha: tetelo kubapa:te natamo ba:mako ko kuba bododita, ba:bema: galane tetelo kehate kaloloma: deda:hamena:, la: hidamo! Diyala, ba:ba tetelo ibino tepo ipuwoeno kubate konomoma: eda:lamete la:tamo ba:gala la:eno guguda:tamo hiya:hiya: kokonomo kuba da: ododilimina:.”*

³² Ba:ba tetelo iba:te kuba ododilipi dubu netewa Ya:sukuba: magataliya:, iba:te ibi kapimilo hoea:mo konimiya:tema:.³³ Ba:bema: iba:te eta haka hunamo nikuliya:, ba:be hakoeno mahilo ba: Wato Gohala, ba:bene iba:te Ya:suku kehamo ba:bolo nipihomotete ikoko ba:bo

* **23:31:** Ya:suti ba:moe go tabo da:goiya:, ba:be taboeno ipuwa ba:ma ka:nala. Lumagiti ka:ka: kehamo koe demadomene koete koamo a:kawamota:mene, huiyatiya kalolo kehamo koe demadomene konomamo kowamotema:ne. Ba:bema: ba: ba:ba ka:na Ya:suku tetelo kuba ododilipa:te ibino kuba komokomo nanekela:mo ododili ba:bo tupuimiya:, huiyatiya galane tetelo ba:bako tawakalubino kuba ukui konomoma: deda:mene, ba:ba tetelo iba:te Ya:suku ta:matapa:tamo koko kuba hibernomolo kododilima:na:.

nalukulimiya:, ba:gala kuba ododilipi dubu netewa atumu kuwatete, eta tu hapuamo, eta pele hapuamo, hiya:hiya: keha pihigamo ba:ba ka:na kapihomolателиya:.³⁴ Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Nabiwi, ama: ibino kuba egebolelamete nadodolelama:, mabu iba:te bada komo kododita ibi iya:tawaha:.”

Ba:ba tetelo Ya:suku anakapumipa:te nakola hegehege iya:hekeholo iya:da:mi komo ba ododi ebene kaliko hiya:hiya: ba:bo alabahamiya:.³⁵ Ba:bene tawakaluba:te utitatate ebe ba umita, Yu watowatopi dubate ebe walitilo na:gala:luya:, “Ebate komo tawakalubino olalati komo bemula:lamenakui, ba:bema: ebete Godokono hibi Kelisoma: deda:na, wadiyala ebe ha:kiya ebene ka:ka: na:mula:na!”

³⁶⁻³⁷ Ba:gala alaholohopa:te ebe atumu iya:da:telo na:kaga:lutiya:, “Ama: Yu tawakalubino hibi Ko Gawadubuma: deda:na, ama: ha:kiya amia:no ka:ka: na:mula:!” Ba:bene iba:te kaka gao beya ebetamo ba:bo ikamiya: ebete konima:,³⁸ ba:gala iba:te Ya:suku da:pihomotiya: ba:be keha hunamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Ba:moe dubu ba: Yu tawakalubino Ko Gawadubula.”

³⁹ Ba:ba tetelo eba:go keha pihigamo da:pihomolателиya:, ibi netewapi ipuwalo eta dubuti ebe konomamo iduduputimilo ba:ma ka:na goiya:, “Aba:, ama: ba: Godokono Oemedawa Kelisotela:ka:? Ama: ha:kiya amia:no ka:ka: mula:te, aeno ka:ka: atumu na:kamula:lea:ma:!”

⁴⁰ Huiyatiya eta dubuti ebe ba duhimi na:goiya;, “A:iye! Ama: Godoko tolemeha:ma: kediuta? A netewa-kapiyate ba: kapiya hoe huiya ba lawita,

⁴¹ alaholohopa:te atamo kuba huiya hidamo ikaa:mita mabu a kuba komokomo bododili-namima:, huiyatiya Ya:suti eta kuba kododiha:.”

⁴² Ba:bene ebete Ya:sutamo na:goiya;, “Ya:su, ama: Ko Gawadubu heloago da:kapemena:, ba:ba tetelo na malemalelo na:pemalagidoloniya:!”

⁴³ Ya:suti ebetamo na:huiyuya;, “Na ama:tamo hibi tabo begoemo, ka:lo hegelalo ama: nago Kalakala Habalo kolutama:na:ta.”

Ya:suti Da:hoeniya:

Ma:t 27.45-56; Mak 15.33-41; Yon 19.28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Ba:bene hegelate tuli teta:mo dutiya;, hegeloeno a:la:mina komote ekelamete hopo konomote ba:bo duya:. Iyo, du komote hegeloeno alo ba mula:, hegelate a:hiwate nanekela:mo a:nihitigatepaniya;, hegela tuli tetene tupuimiti 3 koloko teta:mo, ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno kaliko ubiliti tulituliya ba:bo bolagaleniya:. ⁴⁶ Ba:ba tetelo Ya:suti konomamo goewatanate na:goeniya;, “Nabiwi! Nale naeno gobogobo amia:no kokotamo ihatemo!” Ebete ba:moe tabo goenate hoenomo ba:bo hoeniya:.

⁴⁷ Ba:bene alaholohopino gawadubuti ba:be komo uminate ebete Godokono mahilo ba adipatena na:goeniya;, “Hibila, ba:moe dubu tuputupudawama: ba eda:na eta kuba komo kododiha:!”

⁴⁸ Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu hoe komo umima: da:pelamiya;, kebe komate kikuluhoniya: iba:te ba:bi komo ulamenate ko

tola:go bodolo alukula:go ibino genamamo ba:dito tolameniya;, ⁴⁹ huiyatiya Ya:sukunu mabulubi hiliyonomo ba:gala kebe kamenakamenate Ga:lili hopone ebe da:ta:mahiya:, iba:te muhuluni putitatanate ba:bi hiya:hiya: komokomo ba:bene pulameniya:.

A:limitiya Habanapi Yausepete Ya:sukunu Ape Nakola Bobo Ipuwamo Dihateniya:

Ma:t 27.57-61; Mak 15.42-47; Yon 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Ba:ba tetelo eta dubu nemedenami, ebene mahilo Yausepetela, ebe Yudiya hopoeni A:limitiya habanapila, ba:gala ebe ba: tuputupudawala, ebete Godokono Ko Gawadubuino pe tete belatiminami. Ebe Yunapi Ka:nisolo dubu etala, huiyatiya komo Ka:nisolo dubate Ya:suku anakapumi tabo da:ga:lutiya:, ebete iba:go ukui kapiyama: keditiya:ha:, ⁵² ba:bene ba:be dubuti Paeletekono holoholo hapuamo tonate Ya:sukunu ape lawenama: ebe ba:bo nikiyameniya:. ⁵³ Ba:bene ebete Ya:sukunu ape hopamo padipotenate, hido keyakeya kalikamo a:wa:tinate nakola bobo ipuwamo dito nihateniya:, tawakaluba:te ba:be bobo iya:ha:midale nakola haka ya:lo aligiya: huiyatiya eta hoe lumagi dopamo kihatiya:ha:.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ba:ba tetelo kebe kamenakamenate Ya:sukuba: Ga:lili hopone da:pelamiya:, iba:te Yausepeko bobo habamo ta:matanate, ba:be nakola bobo ba:gala Yausepete Ya:sukunu ape keba ka:na dihateniya:, iba:te ba:bi komokomo ba:bo nulamelemiya:. Ba:be hegela ba: Palaide hegelala, Yunapino talona hegeloeno ilina hiduilame tetela, mabu

dumutu ba: ibino okoha: talona hegelala.
⁵⁶ Ba:bema: ba:bi kamenakamenate genamamo
 katolamenate hidohido nibo ilina ba:bo
 nihiduilameniya: eta hegelalo Ya:sukunu
 apa:mo kopabutilamelemema:, huiyatiya iba:te
 Yunapino okoha: hegelalo eta komo kododiya:ha:,
 mabu Godokono tutumu tabote talona ba:ma
 ka:na ihatelamenami.

24

Ya:suti Hoene Gala Da:kamahiguya:

Ma:t 28.1-10; Mak 16.1-10; Yon 20.1-10

¹ Ba:bene kamenakamenate Palaide
 gapogapolo da:hiduilameniya:, iba:te
 ba:bi hidohido nibo ilina Sande hegela
 duiduiyanomolo bobo habamo dito watuya:
² Iba:te ba:bamo nikuliti, bobo da:takuminiya:
 ba:be ko nakola tama:mo ya:lo emokamida ba
 itana ba:bo numiya:, ³ ba:bene iba:te nakola
 bobo ipuwamo nogomote huiyatiya Kodawa
 Ya:sukunu ape kanumiya:ha:. ⁴ Ba:ba tetelo iba:te
 ba:be komoma: ukui bilibilima: ba eda:huta, dubu
 netewa ibino kaliko a:la:minahalenomola, iba:te
 puluhukuti ibi tamelo pela:mota:nuya:. ⁵ Ba:bene
 kamenakamenate konomamo toletoleholo ibino
 holoholo hakamo ba miya:te dubu netewapa:te
 iba:tamo na:ga:luya:, “Keka: mabu la:le ka:ka:
 lumagi ha:laha tawakalubino bobo habalo
 da:pohowaditama? ⁶ Ebe malo puliyala, ebe
 a:mahigaka! Ebete Ga:lili hopolo la: da:kiyalami,
 la: ba:be tabo nemalagidolala:. ⁷ Iyo, ebete ba:ma
 ka:na goiya:, ‘Godote Tawakalubino Naniwi
 kubapino kokotamo ihatete, iba:te ebe keha

pihigamo pihomotete ikoko kalukulimima:na:, huiyatiya ebete netewa-kapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne.’ ”

⁸ Ba:ba tetelo ba:bi kamenakamenate Ya:suti iba:tamo dopamo kebe tabo kolamagiya: ba:be tabo ba:bo emalagidoluya:, ⁹ ba:bene iba:te bobo habane habamo katolamete iba:te bobo habalo da:nulamiya: ba:bi komokomo Ya:sukunu ¹¹ ta:matapi ba:gala ebene komo mabulubi hiliyonomo ba:bo nikiyahalamiya:. ¹⁰ Ba:ba tetelo Magadalanapi Ma:liko, Yowanako, Ya:imesikono menoko Ma:liko, ba:gala komo kamenakamena, ba:moi ba:tamo kebe komate bobo habalo kikulihuya:, iba:te ba:bi komokomo Ya:sukunu oelamepi dubatamo ba:bo nikiyahuya:, ¹¹ huiyatiya iba:te ibino tabo dulihuya:, ba:be tabo daedae ukui komoma: ga:late hibima: kamidiya:ha:. ¹² Ba:ba tetelo Pitate huiyatiya mahigate bobo habamo dito puliguya:. Ebete nakola bobamo da:nuluhukuya:, na:pa:gaheno papamiwatane Ya:sukunu ape da:wa:tiniya: ba:bi kaliko tamelo ba pola:na ba:bo nulamiya:, huiyatiya eta komo kanumiya:ha:. Ba:be mabuma: ebete ba:be komo ebene ukuilo konomamo emalagidolago gala na:kapiya:.

Ya:suku Ta:matapi Netewapa:te Emeyasi Habamo Ba Tuta Ebete Iba:tamo Duluhukuya:

Mak 16.12-13

¹³ Ba:be atu hegelalo Ya:suku ta:matapi netewapa:te Yelusalema ko habane Emeyasi habamo tutiya:, ba:be gaboeno ga:ga: ba: 10 kilomita keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ¹⁴ ba:bene gabo tetelo iba:te Ya:sutamo dikulihuya: ba:bi hiliyonomo

komokomoma: olamagima:go tutiya. ¹⁵ Iba:te tabo ga:lago ba tuta, Ya:suti ibino gala hapuni pete iba:go da:tutiya; ¹⁶ ba:ba tetelo iba:te ibino baida:mo Ya:suku umiya; huiyatiya Godote ibino ukui ba atulatelelame iba:te kemalagidolutiya:ha: ba:moe ba: Ya:sutula. ¹⁷ Ba:bene Ya:suti ibi netewapi na:goelamiya; “La: gabo tetelo ba tuta bada tabo ka:ga:lutama?”

Ba:bema: ibino dopote menemenema: eda:halamete ba: dito la:mota:nuya. ¹⁸ Ibi ipuwalo etoeni mahilo Kolopasitila, ebete Ya:suku kapela hopo dubumu midilo na:goiya; “Aeno Yelusalema habalo demedehona, ba:bi kapela tawakalubi ipuwalo ama: kapiyate iya:tawaha:ma: kediuta ba:moi hegelalo atamo bada komate dikulihui?”

¹⁹ Ya:suti huiyatiya na:goiya; “Bada komokomola:ka:?”

Ba:bene iba:te na:huiyuya; “Nasaletenapi Ya:sutamo dikulihui ba:bi komo. Ebete Godokono holoholo hapulu ebene ukui hawakalimidawama: ba eda:na tabo olamagi ipuwalo ba:gala ododili ipuwalo helonomoma: eda:nami. Ba:moe komo tawakalubi hiliyonomate hibinomolo umiya; ²⁰ huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala aeno komo koko dubu, iba:te ebe gabomanino kokotamo dito ihatiya; iba:te ebene komo ba anagilameleme hoea:mo koemema; ba:bene iba:te ebe keha pihigamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimiya. ²¹ Dopamo a ba:ma ka:na emalagidolonamima; ebe ba: Isalaela tawakalubino ka:ka: mula:lelamedawala, huiyatiya ebete da:hoi ba:be hegelane

tupuimiti ba:mamo puluhuku ka:lo ba: netewa-kapiya hegelama: edita. ²² Ba:bene aeno kapiyuimi ipuwalo komo kamenakamenatamo ka:lo duiduiyanomolo duluhukaka, ba:be komote a na:hanohanuia:ma:ka. ²³ Iba:te bobo habamo da:tolama:ka Ya:sukunu ape kanuma:kaha:, ba:bema: iba:te atamo gala kapelamete na:pega:laka, ‘A Godokono nopopi a:nulamema. Iba:te na:ga:la Ya:suku hoene a:mahigaka!’ ²⁴ Ba:bene aeno kapiyuimi ipuwalo komopa:te bobo habamo da:tolama:ka, ale kamenakamenagodone dulia:kama: ba:bi komo iba:te ba: ba:ba ka:na nulama:ka, huiyatiya Ya:suku kanuma:kaha:.”

²⁵ Ba:bene Ya:suti ibi netewapa:tamo na:goiya:, “La:eno iya:tawa lawe komo hibiha:, daedae gugudi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, mabu Godokono ukui hawakalimipa:te dopamo da:ga:lanakui, la: ibino hiya:hiya: tabo hibima:kamidilinaha:! ²⁶ Ba:moe konomo komo la:iya:tawahala:ka:? Godokono ubi komodo ebene Oemedawa Kelisote dopamo koko temeteme uwatete, ba:bene ebete ebene A:la:minanomo Habamo kona:pa:gama:ne.” ²⁷ Ba:bene Godokono Bukalo da:pola:na Kelisokono hibi komo hawakalimima:, Ya:suti ba:bi hiliyonomo komokomo ba:bo iya:tulamiya:, Mosesete Bukamo da:miya:tiya: ba:ba tetene tupuimiti Godokono ukui hawakalimipa:te da:miya:tiya: ba:bamo nuluhuku.

²⁸ Ba:bene da:gapogapohoniya: iba:te ibino habamo ikulima: ba tolamena, Ya:suti eta habamo kotonama: da:goeniya:, ²⁹ huiyatiya

iba:te ebe duhiminate na:ga:lameniya:,
 “Wadiyala ama: ago na:pa:, mabu hegela
 ba: na:nihitigana ba:gala tiyolo kuduma:ne.”
 Ba:bema: Ya:suti ibino genamamo tonate dito
 nodoloniya:.

³⁰ Iba:te kapimilo baa: ba nahana Ya:suti
 baa: lawenate kalakala tabo Godotamo goenate,
 ba:bene baa: wakalaminete ibi netewapa:tamo
 dito ikalameniya:. ³¹ Ba:bema: Godote ibino baidi
 pahaa:midalelamente iba:te Ya:sukunu komo
 ba:bo iya:tawaniya:, huiyatiya ba:ba tetenomolo
 Ya:suti ibino holoholo hapuni ba: dito alatidiniya:.

³² Ba:bene ibi netewapa:te tabo ba:ma ka:na
 ga:laniya:, “Hibila, gabo tetelo ebete ago tabo
 ba olamaginape Godokono Bukoeno komokomo
 atamo da:hawakalilama:ka, ba:ba tetelo aeno
 tepo ipuwalo Godokono koete wamotitaka!”

³³ Ba:ba tetenomolo ibi netewapa:te Yelusalema
 ko habamo gala na:kawilaniya:, ba:bolo
 Ya:sukunu 11 ta:matapi ba:gala puya:te iba:go
 da:pola:nuya:, iba:te ibi hiliyonomo ba:bo
 nulameniya:. ³⁴ Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ibi
 netewapa:tamo na:ga:laniya:, “Hibila, Kodawa
 Ya:suti hoene a:mahigaka! Ebete Saimonotamo
 hibilo uluhukaka!”

³⁵ Ba:bene ibi netewapa:te gabo tetelo bada
 komo dumiya: ba:gala Ya:suti iba:tamo baa: ba
 wakamina iba:te ebeno komo diya:tawaniya:,
 ba:bi komokomo iba:te komo ta:matapi ba:bo
 kiyahalameniya:.

Ya:suti Ebene Komo Ta:matapa:tamo

Duluhukuniya:

Ma:t 28.16-20; Mak 16.14-18; Yon 20.19-23; Oel 1.6-8

³⁶ Iba:te ba:be tabo ba:ma ka:na ba ga:lana Ya:suti iba:tamo puluhukunate ibino tetenomolo putinate ibi na:goelameniya;, “Godokono kalakalate la:godolo nitanana.”

³⁷ Ba:bema: iba:te la:wa:hanate konomamo toletolehoniya: mabu iba:te nemalagidoloniya: Ya:suku ba: gubalila. ³⁸ Ebete huiyatiya iba:tamo na:goeniya;, “Keka: mabu la:le toletoleholo ukui bilibilima: deda:hanama? Hibima: midiha: komote la:eno tepo ipuwane badama: kuluhuku? ³⁹ Wadiyala la: naeno kokoto ba:gala nato nulama:la:. Na ba: Ya:sutila. La: na na:pologihona:la:, na gubaliha:, na lumagila. La:le na nunamenamata, na katena:goenola ba:gala gohagoenola.”

⁴⁰ Ebete ba:be tabo goenate ebeno kokoto ba:gala nato iba:tamo ba:bo mutuilameniya;, ⁴¹ ba:bene iba:te konomamo kalakalahaniya;, huiyatiya ukui bilibilima: ba eda:hana ibino hibima: midiha: komote kawiboholameniya:ha:. Ba:bema: Ya:suti ibi na:goelameniya;, “La:godolo eta ilina ba:kitana nale konama:?” ⁴² ba:bene iba:te daha okalimi ebetamo ikamenate, ⁴³ ebete lawenate ibino holoholo hapulu ba: dito naniya:.

⁴⁴ Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goeniya;, “Nale la:go ba emedena la:tamo dolamagi-nakuimo, ba:moe ba:be komola. Na dopamo ba:ma ka:na a:goimo, Godokono Bukate naeno komoma: da:goena ba:bi hiliyonomo komate kikulihoma:na:, iyo, Mosesete Tutumu Tabo Bukamo da:miya:tiya:, ba:gala Da:ibiditi Sam

Ohale Bukamo da:miya:tiya:, ba:gala komo Godokono ukui hawakalimipa:te da:miya:tiya: ba:bi hiliyonomo tabo komate hibinomoma: keda:hama:na:.” ⁴⁵ Ba:bene iba:te Godokono Bukoeno hiliyonomo komo hidonomamo kemalagidolenama: ebete ibino ukui ba tuputupuilamelelamena ⁴⁶ ibi na:kiyalameniya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, ebena Oemedawa Kelisote koko temeteme uwatete ba:bo kohoema:ne, huiyatiya netewakapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne. ⁴⁷ Ba:gala ba:moe Hido Tabote Yelusalema habane tupuimiti ba:moe hopo konomamo ba:ma ka:na kotoma:ne, Godokono tabo olamagimipa:te naeno mahilamo tawakalubi konikiyahalamema:na:, iba:te ibino kubane dohobila:hamena: Godote ibino kuba ba:bo kadodoholelamema:ne. ⁴⁸ Ba: hibila, la:le ba:moi komokomo hidonomamo ulameholimata, ba:bema: la: naeno tabo olamagimipima: keda:hama:nemata. ⁴⁹ Ba:gala eta komo. Naeno Nabiwiti hibinomolo da:goiya: la: ba:be komo kumima:nemata, nale ebena helo la:tamo kopoemema:nemo, ba:bema: wadiyala la: Yelusalema ko habalo ba:be komo na:latimiya:la:, ba:bolo Godokono Helote Hunu Habane la:tamo kopihitigama:ne.”

*Godote Ya:suku Hunu Habamo Da:pelawiya:
Mak 16.19-20; Oel 1.9-11*

⁵⁰ Ba:ba tetelo Ya:suti ibi Yelusalema ko habane magatalete iba:te Betani haba tama:mo da:nikuliya:, ebete ebena kokoto wadiya:paa:latelelo Godoko ba:bo kiyamiya:

ebete ibi hidonomamo kowalubilinama: ⁵¹ Ebeta
ba:be tabo ba goita, Godote ebe pelawete
Hunu Habamo ba:bo adipatiya: ⁵² Ba:bema:
iba:te ba:bolo Ya:suku adikumiti, Yelusalema ko
habamo ko kalakalago na:katolamiya; ⁵³ ba:bene
iba:te ba:be habalo ba emedena komo hiliyonomo
hegelalo Godoko Adikumino Hiya: Genamamo
da:nalehawaminanakui, iba:te Godokono mahilo
hunamo ba:bo adipatenakuya:.

GODOKONO HIDO TABO
The New Testament in the Tabo Language, Aramia
Dialect, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Aramia) long
Niugini

Copyright © 2006, 2023 The Bible Society of Papua New Guinea and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tabo (Aramia) (Tabo)

Dialect: Aramia River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Mar 2024 from source files dated 5 Mar 2024

3c340006-f955-5c23-b3a5-6598deca5d75